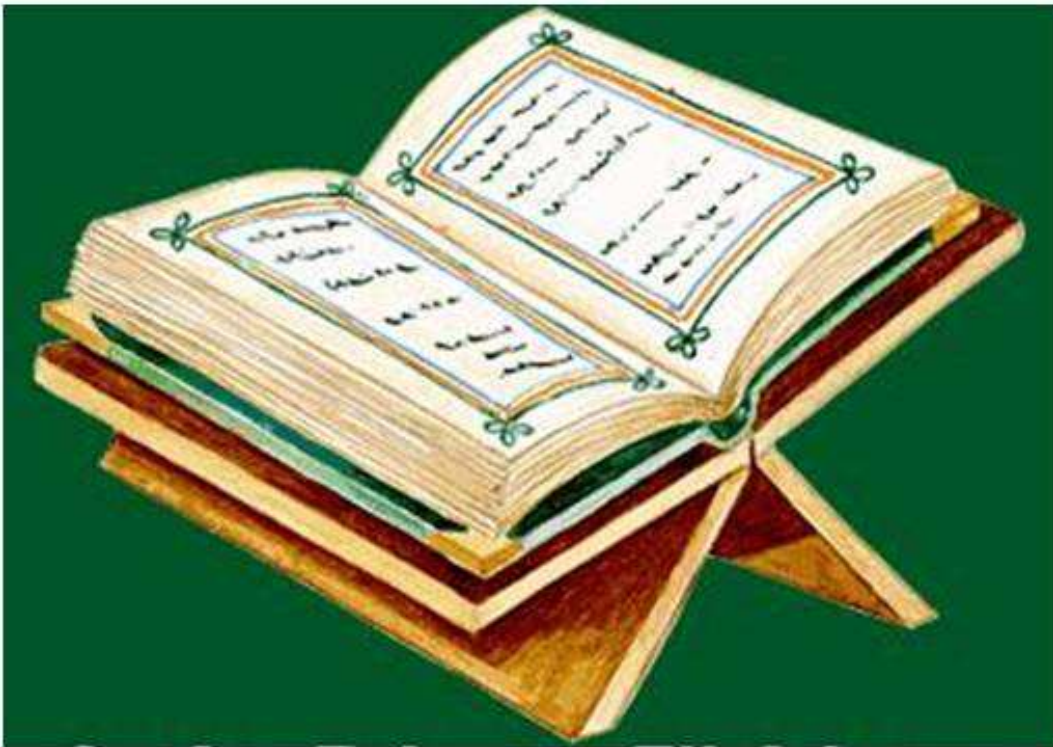




हुआ के अंतरना अवाज



लेखक :

मुल्ला नीसारहुसैन राजपार

प्रकाशक : गुलाम अब्बास रजाहुसैन

હુ આ કે અંતરનો અવાજ

લેખક :
મુલ્લા નીસારહુસૈન રાજપાર
પ્રકાશક: ગુલામ અબ્બાસ રજાહુસૈન
અર્પણ

અલ્લાહ રબ્બુલ આલમીન, હ૦ ચઉદ માઅસુમીન અ૦મુ૦ ના સદકામાં,
મારા પિતાજી ગુલામહુસૈન દામજી રાજપાર,
મારી માતાજી ફીજાબાઈ મોહમ્મદઅલી ખમીસ,
મારી માતા તૂલ્ય ફઈબા રૂકય્યાબાઈ,
મારા બન્ને ભાઈઓ મુસલીમ અને મોહમ્મદ ની
મગફેરત કરે અને તેમને હ૦ મોહમ્મદો આલે મોહમ્મદ સ૦ ના મહેલ સમીપ ઉચ્ચ સ્થાન અતા
કરે, એજ દુઆ સહિત, મારા મર્હુમોને આ પુસ્તક અર્પણ કરું છું, જેમાં સહકાર બદલ અલ્લાહ
ગુલામઅબ્બાસભાઈ હાજી રજાહુસૈનભાઈનો આભારી છું.

મુલ્લા નીસારહુસૈન રાજપાર
સંધેની લારેયુનિયન
ક્રંસ

મુસીબત નાબૂદ કરવાનો બહુજ અકસીર અમલ

તહારત સાથે અને વઝુ કર્યા બાદ, કિબ્લા સામે બેસી, સઉ પ્રથમ ચઉદ વખત સલવાત પડીને એકસો તેંત્રીસ વખત (૧૩૩) નિચે જણાવેલો ઝીકર અદા કરવો અને આખીરમાં ફરી ચઉદ વખત સલવાત પડી, અલ્લાહ પાસે, હઝરત મોહમ્મદો આલે મોહમ્મદ સૌ નો વાસ્તો આપીને પોતાની દુઆ માંગવી:-

યા કાશેફલ કબે' અલા અખીકલ હુસયન , ઇકશીફ કબી' , બેહકકે અખીકલ હુસયન અલયહિસ્સલામ

(અય તે કે જે પોતાના ભાઈ હુસયનની મુસીબતને હઠાવી દીધી, મારી તકલીફને પણ, તમારા ભાઈ હુસયન અલહિસ્સલામના વાસ્તાથી, દુર કરી આપો)

આ અમલ, અલમદારે હુસયની, સકકાએ સકીના, મૌલા અબુલ ફઝલીલ અબ્બાસ અલયહિસ્સલામનો છે અને દરેક પ્રકારની પ્યાસ - તરસ મટાડવા માટે: ઇલ્મની પ્યાસ, માલની પ્યાસ, ઔલાદની પ્યાસ..., તેમજ પ્રત્યેક નેક હાજત અર્થે બહુજ અસરકારક અને અજમાવેલ છે.

કરજથી છુટકારો કેમ મળે ?

એક માણસે, આપણા નવમા ઈમામ, હઝરત મોહમ્મદ તકી અલયહિસ્સલામની ખીદમતે બા બરકતમાં, લખીને અરજ કરી કે: મૌલા! હું કરજમાં બહુજ ડુબેલો છું, માટે તેમાંથી મને છુટવાનો ઉપાય બતાવશો.

ઈમામે જવાબમાં ફરમાવ્યું કે: વધુ ઈસ્તેગફાર કર્યા કરો

(અસ્તગફેરુલ્લાહ રબ્બી વ અતુબો એલયહે ની તસ્બીહ પડતા રહો)

અને સુરએ કહ (ઈન્ના અન્જલનાહો) ની તિલાવત બહુજ કરો.

જરૂરી હાજત પૂરી થવાનો ચમત્કાર જોવો છે ?

મહુમ અલ્લામા હાજી નાજી ગુલામઅલી સાહેબ અ.મ. પોતાની પુસ્તિકા નામે કન્ઝે મખ્ફીમાં ફરમાવે છે કે: લોઆલીએ મખ્ફુનામાં લખે છે કે અગર કોઈને અલ્લાહ તઆલાની દરગાહમાં હાજત હોય, જેમકે માલ, ઈજ્જત, ઈલ્મ, અમલ મેળવવાની ખાલિશ હોય, અથવા બલામાં ફસાયો હોય અને તેથી મુક્ત થવા ચાહતો હોય, યા ફકીરી અને નાદારીના કારણે ફાકા થતા હોય, અથવા શારિરીક યા રૂહાની બીમારીમાં સપડાયો હોય, મતલબ કે એના જેવી હાજત પુરી થવા નિચે મુજબ અમલ કરે :-

અમલ : બરાબર ઉપરાઉપર ત્રણ જુમ્માહની રાત્રીએ, અર્ધી રાત પછી, રાતના બે ભાગ વિતી ગયા બાદ, વઝુ કરે, હાજત પુરી થવાની નીચ્ચતથી કુરબતન એલલ્લાહ **બે રકાત નમાઝ** અદા કરે, જેમાં અલ્લહના સુરા બાદ, ચાહે તે સુરો પડે અને નમાઝ ખત્મ થયા પછી **એકસો વખત સલવાત**ની તસ્બીહ કાઢે. તેજ હાલતમાં પોતાની જગ્યાપર કીબ્લા સામે રહીને, **એક હજાર અને એક વખત (૧૦૦૧) પડે:**

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ, બેહકકે બિસ્મિલ્લાહીર રહમાનિર રહીમ

આખીરમાં ફરી **એકસો વખત સલવાત** પડી પોતાની હાજત અલ્લાહની બારગાહમાં પેશ કરે, ઈન્શાઅલ્લાહ પુરી થશે.

એજ મુજબ બીજા અને ત્રીજા જુમ્માહના અમલ કરે અને ખુદા ઉપર ભરોસો રાખે, અલ્લાહ દરેક વસ્તુપર કુદરત રાખેછે, કદી નિરાશ થવું નહીં.

શું આખો દિવસ આનંદમાં પસાર કરવો છે ?

ઝુલ્ફિકાર બુક ડીપો તરફથી પ્રગટ થયેલી પુસ્તિકા તોહફાએ નજાતમાં લખે છે કે અગર કોઈ શખ્શ, આખો દિવસ, દરેક જાતના રંજ, ગમ અને બલાથી હિફાઝતમાં રહેવા ચાહે તો સવારના આંખ ઉઘડે કે તરત, કોઈની સાથે વાત કરવાની પહેલાં, નીચે જણાવેલી દુઆ દસ વખત પડે :-

બિસમિલ્લાહીર રહમાનિર રહીમ

વલા હવ્લ વલા કુવ્વતા ઈલ્લા બિલ્લાહિલ અલિય્થિલ અઝીમ

(અને નથી કોઈ શકિત અને તાકત સિવાય જે મહાન અને બુલંદ અલ્લાહ પાસેથી મળે છે)

અજબ - ગજબનું તાવીઝ

હાજી બરકતઅલીભાઈ નાયાણી - કરાચીના સૌજન્યથી, ઈસ્નાઅશરી માસીક સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૩ માં પ્રગટ થયેલો, મૌલાના સાદીક હસન સાહેબ તરફથી બતાવેલો અમલ :- દરેક જાતની તકલીફ વખતે અને ખાસ કરી બીમારી માટે અક્સીર છે :

પહેલા નીચ્ચત કરે કે: હું ઝીયારતે વારેસા પડું છું, ઈમામે ઝમાનાની માતાજી, જનાબે નરજીસખાતુનની નીયાબતથી, કુરબતન એલલ્લાહ અને તે બાદ પુરી ઝીયારત પડે.

ઝીયારત ખત્મ થતાંની સાથે કહે કે: હું આ ઝીયારતે વારેસાનો સવાબ જનાબે નરજીસખાતુન સલામુલ્લાહે અલયહાને હદીયો કરું છું.

આખીરમાં ફરમાવે કે: અય મારા ઝમાનાના ઈમામ અને મારા મૌલા, મારા આકા અને મારા સરદાર! હું આપને આપની માતાજી જનાબે નરજીસખાતુન બીબીનો વાસ્તો આપું છું કે મારી આ હાજત તમે અલ્લાહ પાસે પુરી કરાવી આપો (અચ્ચાં પોતાની જે હાજત હોય તે પેશ કરે)

યાદ રહે કે દરેક અમલ પુરી તહારત અને યકીનની સાથે, વઝુ બજાવી, કીબ્લા સામે રહીને કરવું અને બાદમાં નમાઝ પડતાં કદી ભૂલવું નહીં.

આખા મહિનાની સલામતી કેમ લેવી!

દરેક ઈસ્લામી મહીનાની પહેલી તારીખે, બે રકાત નમાઝ આ રીતે પડવી :-

પહેલી રકાતમાં સુરએ અલ્હમ્દ બાદ ત્રીસ (૩૦) વખત સુરએ ઈખલાસ (કુલ હોવલ્લાહો અહદ) પડવો અને બીજી રકાતમાં સુરએ અલ્હમ્દ બાદ ત્રીસ (૩૦) વખત સુરએ કફ (ઈન્ના અન્જલનાહો) પડવો. નમાઝ ખત્મ થયા પછી આ આયતો પડવી:-

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

વમા મીન દાબ્બતીન ફીલ અર્જે ઈલ્લા અલલ્લાહે રિઝકોહા, વ યઅલમો મુસ્તકરરહા વ મુસ્તવ્દ-અહા, કુલ્લુન ફી કિતાબિમ મોબીન. (સુરા: ૧૧ - આ: ૬).

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

વ ઈન યમ્સસ્કલ્લાહો બે ઝુરરીન ફ લા કાશેફા લહુ ઈલ્લા હૂ; વ ઈન યોરીદકા બે ખયરીન ફ લા રાદદા લે ફઝલેહી; યોસીબો બેહી મંચ્ચશાઓ મીન એબાદેહી; વ હોવલ ગફુર રહીમ. (સુરા: ૧૦ - આ: ૧૦૭).

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

સયજ-અલુલ્લાહો બાઅદા ઉસરીન્યયુસરા. (સુરા: ૬૫ - આ: ૭).

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

માશા-અલ્લાહો લા કુવ્વતા ઈલ્લા બીલ્લાહે. હસ્બોનલ્લાહો વ નેઅમલ- વકીલ.

(સુરા: ૩ - આ: ૧૭૩).

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

વ ઓફ્વેઝો અમ્રી એલલ્લાહે; ઈન્નલ્લાહા બસીરુમ બિલ એબાદ (સુરા:૪૦- આ: ૪૪)

લાએલાહા ઈલ્લા અન્તા સુબ્હાનકા, ઈન્ની કુન્તો મેનઝઝાલેમીન.(સુરા: ૨૧- આ:૮૭).

રબ્બે ઈન્ની લે મા અન્ઝલ્તા એલય્યા મિન ખયરિન ફકીર. (સુરા: ૨૮ - આ:૨૪).

રબ્બે લા તઝરની ફર્ન્વ વ અન્તા ખયરુલ વારેસીન. (સુરા: ૨૧ - આ: ૮૯).

ત્યાર બાદ થોડો સદકો આપવો.

૬૦ ફાતેમા ઝહેરા સલામુલ્લાહે અલયહાની તસ્બીહની બરકત

આપણા છઠ્ઠા ઈમામ, ૬૦ સાદિકે આલે મોહમ્મદ અં થી મનકુલ છે કે: અમે અમારા નાના બચ્ચાઓને ૪૦ ફાતેમા ઝહેરા અં ની તસ્બીહનો હુકમ એજ પ્રમાણે કરીએ છીએ, જેવી રીતે અમે તમને નમાઝનો હુકમ આપીએ છીએ. આને તજ દેશો નહીં કારણકે જે આ તસ્બીહને હમેશાં પડતો રહેશે તે કદી કમનસીબ બનશે નહીં એક વધુ મોઅતબર હદીસમાં છે કે: આપે ફરમાવ્યું કે મારી નજદીક, દરેક નમાઝ પછી, ૪૦ ફાતેમા ઝહેરા અંની તસ્બીહ, દરરોજ હજાર રકાત સુન્નત નમાઝ પડવા કરતાં બેહતર છે. એજ ઈમામના પિતાજી અને આપણા પાંચમા ઈમામ, ૬૦ મોહમ્મદે બાકીર અં થી રિવાયત છે કે: જે શખ્શ ૪૦ ફાતેમા અં ની તસ્બીહ પડયા પછી ઈસ્તેગફાર કરશે તેને અલ્લાહ બક્ષી આપશે. ઝબાનપર તો તે તસ્બીહ ફક્ત સો વાર બોલવાની છે, પણ અમલના ત્રાજવામાં તે હજારની સંખ્યા રાખે છે. તે શયતાનને દુર અને અલ્લાહને ખુશ કરે છે. રીત આ મુજબ છે: ૩૪ વખત અલ્લાહો અકબર, ૩૩ વખત અલ્હમ્દોલીલ્લાહ, ૩૩ વખત સુબ્હાનલ્લાહ.

તસ્બીહાતે અરબાઅ ની ફઝીલત

હો અમીરુલ મોઅમેનીન, અલી ઇબ્ને અબી તાલીબ અંમે જો બરાઅ બિન આઝિબને ફરમાવ્યું કે: શું તું ઇચ્છે છે કે તને કોઈ એવી ચીજ બતાવું કે જેને અદા કરવાથી તું ખરેખર અલ્લાહનો દોસ્ત બની જાય?

એણે કહ્યું : હા, મૌલા.

આપે ફરમાવ્યું કે: દરેક નમાઝ પછી, તસ્બીહાતે અરબાઅ દસ બખત પડયા કર:

સુબ્હાનલ્લાહે વલ હમ્દો લિલ્લાહે વ લાએલાહ ઇલ્લલ્લાહો વલ્લાહો અકબર

જો તું એવું કરશે તો દુનિયામાં હજાર મુસીબતો તારાથી દુર રહેશે, જેમાંની એક છે દીનથી મુરતદ થઈ જવું અને આખેરતમાં તારા માટે હજાર દરજ્જાઓ તૈયાર હશે, જેમાંનો એક છે હો રસુલે ખુદા સો ની પાડોશમાં રહેવાનું નસીબ થવું.

સુરએ ઇખલાસની શક્તિ

હો રસુલે ખુદા સો ની એક હદીસ મળે છે જેમાં આપ સો ફરમાવે છે કે: જે શખ્શ દરરોજ સુબ્હના સમયે સુરએ ઇખલાસ << કુલ હુ વલ્લાહુ અહદ >> ની દસ વખત તિલાવત કરે, તે દિવસે, શયતાનની ગમે તેટલી કોશીશ થકી પણ, તે ગુનાહ લખાવી શકશે નહીં યાને કે અલ્લાહની તવફીકથી તે માણસ કોઈ ગુનાહ કરવા પામશે નહીં.

સિત્તેર પ્રકારની બલાઓથી બચવાનું તાવીજ

હો રસુલે અકરમ, મોહમ્મદે મુસ્તફા સો થી રિવાયત છે કે: જે માણસ દરરોજ દસ વખત:

બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ

લા હવ્લ વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બિલ્લાહિલ અલીયયીલ અઝીમ

પડશે તો તે ગુનાહોથી એવી રીતે બહાર આવશે, જેવી રીતે પોતાની માતાની પેટમાંથી જન્મ્યો હોય. ખુદાવંદે આલમ તેનાથી સિત્તેર કિસમની બલાઓને દુર કરી દેશે, જેમાંની દીવાનગી, કોઢ,, રક્તપિત્ત, લકવો, વિં અને સિત્તેર હજાર ફરિશતા તેના માટે મુકરર કરશે જેઓ ઇસ્તેગફાર કરતાં રહેશે.

અને હો ઇં જાઅફરે સાદિક અંથી મનકુલ છે કે જે શખ્શ દરરોજ એકસો વખત:

લા હવ્લ વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બિલ્લાહે

પડશે, તેને કદી તંગદસ્તી, મોહતાજી લાગુ નહીં પડે.

અને જે શબ્દ દરરોજ એકસો વખત :

સુબ્હાનલ્લાહે વલ હમ્દો લિલ્લાહે વ લાએલાહ ઈલ્લલ્લાહો વલ્લાહો અકબર

પડશે, તેના જિસ્મ પર ખુદાવંદે આલમ જહન્નમની આગ હરામ કરી દેશે.

દુઆ કે અંતરનો અવાજ

દુઆ એટલે શું ?

અમ્મંયોજીબુલ મુજતરરા એઝા દઆહો વ યકશેકુસ્સુઅ : ભલા તે કોણ છે કે જ્યારે ગભરાએલો તેને પોકારે છે ત્યારે તે તેની દુઆ કબૂલ કરે છે અને તેની મુસીબતને દૂર હઠાવી આપે છે ? (સુરએ અન્નમ્લ, આયત: ૬૨).

દુઆ એક માનભરી માંગણી છે, અરજી પેશ કરવાની એક પ્રાર્થના છે, અલ્લાહ પાસે બંદાની નમ્રતા અને તાબેદારીપૂર્વક એક વિનંતી છે કે જેથી માઅબુદ તેમની જરૂરીયાતોને પૂરી કરી આપે, તેમના પર પોતાની રહેમત વરસાવે, તેમના ગુનાહોને માફ કરી દીએ, તકલીફોને હઠાવી આપે, મુસીબતોને દૂર કરે, મુંજવણોને આસાન કરી આપે, બુરી આદતોને સુધારવાની તૌફીક બક્ષે, પોતાની નજદીકી હાંસીલ કરાવે, સીધો માર્ગ બતાવી હીદાયત કરે, દિલને શાંતિ અર્પણ કરે,..વગેરે.....

હ૦ અલી અ૦ ફરમાવે છે કે : **અદદુઆઓ સીલાહુલ મોઅમીન:** દુઆ મોઅમીનનું હથિયાર છે, યાને દુઆ એક એવું હથિયાર છે કે જેનો તમામ અંબીયાઓએ, ઈમામોએ, અલ્લાહના અવલિયાઓ અને તેના ખાસ મુત્તકી-પરહેઝગાર બંદાઓએ ઉપયોગ કર્યો છે. ભારે મુશકીલોને ઉઠાવ્યા અને સખ્ત મુસીબતોને તોડવા, દુઆ એક શકિતની ગરજ સારી હતી.

જેથી કરીને ઈસ્લામ, મોઅમીનને, તકલીફના સમયે, ગભરાઈ ન જતાં, પોતાના પરવરદિગારથી, દુઆ માઅરફત, સંપર્ક સાંધવા ભલામણ કરે છે અને દુઆની મહાનતા તેમજ ઈન્સાન અને તેના રબ વચ્ચેના આ વહેવારીક ઈબાદતને સમજાવે છે.

દુઆ ઈમાનને મજબુત બનાવે છે કારણકે ઈન્સાનનું ઈમાન વ્યર્થ છે અગર તેને પૂરેપૂરું યકીન નથી કે ફક્ત અલ્લાહજ બુલંદ અને મહાન છે, જે દરેક વસ્તુ ઉપર તાકત રાખે છે અને જેની સામે આ ઈન્સાન બીલકુલ એક હકીર, લાચાર અને લાઈલાજ, ઈઝઝત વગરનો, કીમત વિનાનો, નબળો પ્રાણી છે, રેતીના એક રજકણ સમાન છે અને તેની મરજીની સામે પોતાનું મસ્તક નમાવ્યા વગર રહેતો નથી. હદીસમાં છે કે: **દુઆ ઈબાદત માટે એજ ગરજ સારે છે જે રીતે ઈન્સાનના શરીર માટે તેનું મગજ છે.**

બસ, એમ સમજો કે જ્યાં પોતાને બળવાન સમજનાર આ માટીનું પૂતળું, આ પામર ઈન્સાન, પોતાની શકિત અને તાકત ગુમાવી દીએ, ત્યાં દુઆનું સ્થાન છે. જ્યારે માણસ હયરાન અને બેભાન બની જાય, તેના બધા પ્રયાસો અને પ્રયત્નો નાકામ નીવડે, ધોડા દિવસે કોઈ રસ્તો સુજે નહીં, અથવા જ્યાં પહોંચવું તેની શકિત મર્યાદાથી બહાર હોય, ત્યારે દુઆ, તેના મનના અંધારા ભોયડામાંથી, તેને બહાર પ્રકાશમાં લાવે છે.

માઅસુમ અ૦ નો કોલ છે કે: જો બંદો એમ ઈચ્છે કે અલ્લાહ તેની સાથે વાતો કરે તો તેણે કુરઆને શરીફ સમજીને પડવું અને જો એમ યાહે કે પોતે પોતાના માલિક સાથે કલામ કરે તો તેણે હાથ ઉંચા કરી અલ્લાહ પાસે આજીજીપૂર્વક દુઆ માંગવી.

દુઆ પડતી વખતે દિલમાં ખ્યાલ રહેવો જોઈએ કે બંદો પોતાના ખાલિક (સર્જનહારથી) વાતો કરી રહ્યો છે અને તે બરાબર તેને સાંભળી રહ્યો છે. અલ્લાહ ઈન્સાનની દુઆનો શબ્દોથી જવાબ આપતો નથી, પણ તેની માંગણીને કબૂલ કરીને તેનો જવાબ દીએ છે. કદાચ, ભલે તેની દુઆ મંજૂર ન થાય, તે છતાં પણ, બંદાને ખુશ થવું જોઈએ બલકે ગર્વ કરવો જોઈએ કે તેણે બધી દુનીયાઓનો પયદા કરનાર, અલ્લાહને કલામ દર્શાવ્યા છે કે જે સઉથી વધુ સાંભળનાર છે. જેવી રીતે દેશના મહાન હોદ્દેદાર, રાજના પ્રધાન અથવા વઝીર સાથે અગર કોઈને બે શબ્દો ઉચારવાનો મોકો મળી જાય તો તે કેટલો ગર્વ જાહેર કરશે!

દુઆ ઈન્સાનના એકલાપણામાં સાથી છે, ગભરાટને દુર કરે છે, ગમને ઘટાડે છે, મનને હળવું બનાવે છે, દિલને આશ્વાસન બક્ષે છે.

દુઆ ઈન્સાન માટે એક અગત્યની વસ્તુ છે. તે માણસને બીજા સાથે વાતુ કરવા પ્રેરે છે અને તે બીજી હસ્તી કોઈ નથી, પણ તે તેનો પયદા કરનાર, કાએનાતનો માલિક, ખુદા છે.

ઈન્સાન પોતાની ઝીંદગી દરમીયાન હમેશાં સુખની તલાશમાં ભટકે છે અને દુખ-દર્દ થી બચવા યાહે છે. આ કોશીશનો નતીજો હરવખત સફળ બનતો નથી, બલકે નિષ્ફળતા પણ સાંપળે છે. દુનીયા ભલે સુખ-દુખથી બનેલી હોય, પણ કોઈ માણસ દુખને શોધશે નહીં, બલકે સુખ અને આરામની તલાશમાં ગોથા ખાશે. તે વખતે પોતે સમજશે કે કોઈ તેની ઉમેદ અને આશાને પુરી કરી શકતો નથી, સિવાય અલ્લાહ કે જે દરેક વસ્તુ ઉપર સંપૂર્ણ તાકત અને કુદરત રાખે છે, જ્યારે કે દુનીયાની તમામ મખ્લુક તેની મોહતાજ છે.

દુઆ ફક્ત આ દુનીયાની હાજતો પરિપૂર્ણ થવા માટેજ બસ નથી, બલકે અને ખાસ કરી મૌત પછીની ઝીંદગી માટે બહુજ આવશ્યક છે. આ દુનીયાની હયાતી તો થોડા વરસો રહેવાની છે, જ્યારે કે આખેરત તો હમેશાં બાકી રહેનાર છે.

જેમ જેમ ઈમાન વધતું જશે, અલ્લાહની ઓળખાણ-માઅરેફત પ્રગતિ કરશે, તેમ તેમ બંદાને દુઆની અંદર રસ લાગશે.

દુઆની શી જરૂરત છે ?

પયગમ્બરો, રસૂલો અને ઈમામો જેવી શખ્સીયત કે જેઓ ઈન્સાનિયતના પર્વતની ટોચ ઉપર હતા, જેમને અલ્લાહની નજદીકી પ્રાપ્ત થઈ હતી અને તેના તરફથી આવતી વહીના તેઓ માલિક હતા, છતાં પણ, તેઓ દુઆનો સહારો લીધો હતો.

હ૦ પયગમ્બર સ૦ ની હદીસ છે કે: કુરઆન ની તિલાવત પછી, દુઆ અલ્લાહની ઉત્તમ ઈબાદત છે.

દુઆ એક રસમ નથી, સંજોગાનુસાર એક રીત બજાવવાની ક્રીયા નથી, એક આદતરૂપી અમલ નથી કે જે સમજયા-વિચાર્યા વિના અંજામ આપવામાં આવે, બલકે તે દિલના ઉડાણમાંથી ઉત્પન

થતો એક અવાજ છે, માઅબુદ અને બંદા વચ્ચેનો રોજનો એક અટુટ સંબંધ છે કે જેના થકી ઈન્સાન પોતાના પાલણહારને તેમની બધી ખાનગી વાતોથી વાકેફ કરી પોતાની લાચારી બતાવે છે. ઉપરાંત, પોતાની મોહબ્બતનો ઈકરાર કરી તેનાથી સંપૂર્ણ આશા રાખે છે.

દુઆમાં ફક્ત આખેરતની ભલાઈ સમાએલી નથી, બલકે તેમાં આ દુનીયાના ફાયદાઓ પણ મળેલાં છે. દુઆ એક એવી ઈબાદત છે કે જેના સહારે ઈન્સાન પોતાને તેમના પયદા કરનારની સામે બીલકુલ તુચ્છ બતાવે છે, તેના ઘમંડ - હુંપદને નાબુદ કરે છે અને પોતાની જાતને અલ્લાહના અઝાબથી બચાવી લીએ છે. દુઆ, ઈમાન અને કુફ્ર, જન્નત અને જહન્નમ, આગ અને બાગ વચ્ચેની એક સરહદ છે.

વ કાલા રબ્બોકોમુદ-ઉની અસ્તજબ્લકુમ; ઈન્નલ્લાહીના યસ્તકબેરૂના અન એબાદતી સ-યદખોલુના જહન્નમા દાખેરીન: અને તમારો પરવરદિગારે કહ્યું છે કે તમે મને પોકારો (મારાથી દુઆ માંગો) તો હું (તમારી દુઆ) કબૂલ કરીશ; ખરેખર જે લોકો મારી ઈબાદતથી અહંકાર-તકબ્બુર કરે છે તેઓ નજીકમાં બેઈઝઝત થઈને જહન્નમમાં દાખલ થશે. (સુરએ મોઅમિન, આયત: ૬૦).

આપણા છઠ્ઠા ઈમામ, ૬૦ જાઅફર સાદીક અં ને પુછવામાં આવ્યું કે: આપ તે બે વ્યક્તિઓ વિશે શું ફરમાવો છો કે જે બન્ને મસ્જીદમાં દાખલ થયા, એક દુઆમાં મશગુલ રહે છે અને બીજો સુન્નત નમાઝો અદા કરે છે? માઅસુમે જવાબ આપ્યો કે: બન્ને નેક છે. સવાલ કરનારે અરજ કરી કે મૌલા! તે બેમાંથી અફઝલ કોણ છે? ઈમામે ઉત્તર આપ્યો કે: જે દુઆ ચાહે છે. અને તે પછી આપે આ આયતની તિલાવત કરી.

મૌલા અમીરુલ મોઅમેનીન, ૬૦ અલી અં ની એક રીવાયતથી સાબીત થાય છે કે અગર અલ્લાહની મસલોહતથી દુઆ કરનારની હાજત પુરી ન થાય તો તે દુઆ તેના ગુનાહોનો કફ્ફારો બની જશે.

નબીએ કરીમ સંમે ફરમાવ્યું છે કે: જ્યારે મોઅમીન કોઈ એવી વસ્તુ માટે દુઆ કરે છે જે શરીઅત વિરૂધ ન હોય અને તેમાં કોઈ પ્રત્યે નિર્દયતા-બેરહેમી દેખાડવાની માંગણી ન હોય તો તેના પરિણામમાં, તેને આ ત્રણ વાતોમાંથી કોઈ એક વાત જરૂર મળે છે:

- તેની તે માંગણીનો સ્વીકાર કરી લેવામાં આવે જે તેણે આ દુઆમાં કરી છે;
- તે દુઆને આખેરત માટે હીફઝતમાં રાખી દેવામાં આવે;
- તે દુઆના બદલામાં તેની કોઈ બુરાઈને દુર કરી આપવામાં આવે.

આની અગાઉ, એજ સુરાની ૧૪ નંબરની આયતમાં અલ્લાહનો ઈરશાદ થઈ રહ્યો છે:

ફદ-ઉલ્લાહ મુખલેસીના લહુદદીન વલવ કરેહલ કાફેરૂન: બસ, તમે અલ્લાહના માટેજ ધર્મ રાખી, ખાલીસ (ચોખ્ખા અને સાફ) મનથી, તેનેજ પોકારો, ભલે કાફીરો તેને બુરૂં માને.

આ પહેલાંના ઉપરોક્ત ફરમાનથી ચાર આયતો છોડી, આગળ જતાં મજકુર સુરાની ૬૫ નંબરની આયતમાં આપણને અલ્લાહનો ઈરશાદ મળશે:

હોવલ હય્યો લાએલાહ ઈલ્લાહ હોવ, ફદ-ઉહો મુખલેસીના લહુદદીન; અલહમ્દો લીલ્લાહે રબ્બીલ આલમીન: તે (હમેશાં) જીવતો છે અને તેના સિવાય કોઈ માઅબુદ નથી; બસ, ખાલીસ

(સ્વચ્છ - પવિત્ર) મનથી તેનીજ ઈબાદત કરીને તેનેજ પોકારો (તેનાથીજ દુઆ માંગો); તમામ વખાણ ફક્ત અલ્લાહનેજ લાયક છે કે જે બધી દુનીયાઓનો પાલણહાર છે.

મુસીબતમાં જે ઈન્સાન પોતાના રબને પાકારતો નથી, તે અલ્લાહને બીલકુલ નાપસંદ છે, બલકે તે પોતાના બંદાને ઉત્તેજે છે કે તેની પાસે દુઆ માંગે કારણકે તેની મદદ કરવા તેણે વાયદો આપ્યો છે.

હદીસે કુદસીમાં રબ્બુલ ઈઝઝતનો ઈરશાદ છે કે: મેં ખલ્કને એટલા માટે પૈદા કરી છે કે તે મારાથી ફાયદો ઉઠાવે, એટલા માટે પૈદા નથી કરી કે હું તેઓથી કાંઈ ફાયદો મેળવું.

દુઆ માંગવી બંદગીની શાન છે. દુઆ બંદાઓને અલ્લાહની નજીક લાવે છે અને તેના રાજીપાનું કારણ બને છે. અલ્લાહ પાસે દરેકનું એક સ્થાન છે, જે દુઆ વગર હાંસીલ થઈ શકાતું નથી. જેવી રીતે કે હદીસથી સાબીત છે કે: દુઆ માંગવાથી કદી કંટાળતો નહીં કારણકે અલ્લાહ પાસે તેનો ઉચો દરજજો છે.

હદીસમાં એમ પણ મળે છે કે: બે માણસો, બરાબર ઉમરના, એક સરખી નેકી અને ઈબાદતો ધરાવનાર, સાથે જન્મતમાં દાખલ થશે. પરંતુ, જે વખતે એક જોશે કે તેનો મોઅમીન ભાઈ તેનાથી આગળ જઈ રહ્યો છે ત્યારે તે અલ્લાહને પુછશે કે: જ્યારે અમો બન્નેના અઅમાલ સરખાં છે તો પછી પેલાંનો મરતબો મારાથી કેમ વધી ગયો? તે સમયે, તેને જવાબ મળશે કે: તેણે મારી પાસે માંગ્યું, મેં તેને આપ્યું; તેં દુઆથી હાથો રોકી લીધા, કાંઈ માંગ્યું નહીં!

હદીસે કુદસીમાં અલ્લાહ ફરમાવે છે કે: હે મુસા! તારા ઘેટાઓ માટે તને ઘાસની જરૂર હોય, તો મારી પાસે માંગ; ખાવા માટે નિમકની જરૂર હોય તો મારી પાસે સવાલ કર.

આથી નકકી થયું કે આપણી નાનામાં નાની જરૂરત પણ અલ્લાહ પાસે માંગવી જોઈએ, જે થકી, તેની સમક્ષ, આપણી લાયચારી અને મોહતાજી જાહેર થાય અને અલ્લાહની ભવ્યતા!

શું આ દુનિયામાં બધી હાજતો પૂરી થવી શક્ય છે ?

આ જગત દુખનું ઘર છે. બધાં સુખ ફક્ત આખેરતમાં મળવાનાં છે. આ દુનિયામાં કોઈ એવો માનવી નથી કે જેને નાની યા મોટી, થોડી યા વધુ તકલીફોનો સામનો કરવો ન પડતો હોય. ઈન્સાન જન્મે છે તો કષ્ટિ સાથે! આ ઝમીન તો ફક્ત એક મુસાફરખાનું છે. આ દુનિયાનું જીવન આખેરતની સદા રહેવાવાળી જીંદગી સુધી પહોંચવાનું એક પૂલ છે. મુસીબતો તે ઈમ્તેહાન કહેતાં પરિક્ષા છે અને દરેકનું ઈમાન તેમના ઈમ્તેહાનથી માપવામાં આવે છે. સાચો મોઅમીન-મુત્તકી-પરહેઝગાર કદી દુઆ થકી સંપૂર્ણ સુખની તલાશ આ દુનિયામાં કરતો નથી, પણ કેવી રીતે અલ્લાહના હુકમોનું ખરું પાલન કરી શકે તે માટે મન અને શરીરની શક્તિ તેમજ સમજદારીની યાચના પોતાના માઅબુદ પાસે કરે છે.

આ જગ્યાએ બે સવાલો જન્મે છે: -

પહેલું કે: જ્યારે આ ભૂમી ઇન્તેહાનનું સ્થળ છે તો પછી શા માટે મોઅમીન પોતાની દરેક ઈચ્છા અહીં પૂરી થવા અલ્લાહ પાસે માંગણી કરે છે?

બીજું કે: જ્યારે તમામે તમામ ઉમેદોનું આ સંસારમાં પૂરું થવું મુશ્કેલ છે કારણકે તે ફિત્ત-સૃષ્ટિથી વિરૂધ્ધ હોય, તો ઇસલામ શા માટે મોઅમીનને અલ્લાહ પાસે દુઆ માંગવા પ્રોત્સાહન આપે છે?

જવાબમાં કહેવાનું કે: જેવી રીતે આ પૂસ્તકમાં વારંવાર ઉલ્લેખવામાં આવ્યું છે તે મુજબ, દુઆ એક એવું સાધન છે કે જે મોઅમીનને આ દુનિયાના પકડમાંથી બહાર કાઢી પોતાના ખાલિક સાથે વાતુ કરવા પ્રેરે છે. ભલે ટુંક સમય માટે, પણ આ મિલાપ જરૂર અને ફાયદામંદ છે, તેને કદી નકામો સમજવો નહીં, તે ક્યારે પણ ટુટવો ન જોઈએ બલકે તે હમેશાં જારી રહેવો જોઈએ. આના માટે તો અલ્લાહના પ્યારા અને માઅસુમ બંદાઓ તો તડપતા હતા!

ઉપરાંતમાં, આપણી જીંદગી, રોજી, સલામતી, હીફાઝત અને સર્વે જરૂરીયાતો અલ્લાહના હાથમાં છે. દુઆ એક એવી સામગ્રી છે કે જે આપણને ગફલતની ઘેરી નીંદમાંથી જાગ્રત કરી હમેશાં યાદ અપાવે છે કે આ સઘળું વિશ્વ અલ્લાહના આધારે ચાલી રહ્યું છે અને સર્વે મખલુક તેની મોહતાજ છે. દુઆ થકી બંદો અલ્લાહની ભવ્ય કુદરત અને તાકતનું ભાન લાવે કે અલ્લાહ ચાહે તો ઇન્સાનની તકદીરને શું, બલકે આખા વિશ્વ મંડળની ચાલને બદલી શકે છે!

હાજત પૂરી થાય યા નહીં, પરંતુ યાદ રહે કે દુઆ ઇન્સાનની એક રૂહાની કસરત છે, જે તેના મનને શાંતિ, તેના દિલને રાહત, તેના ઇમાનને કુવ્વત, તેના દેહને સમતોલપાણુ બક્ષે છે, હીમ્મત હારી જવાથી બચાવે છે, આકુળવ્યાકુળ થવાથી રોકે છે.

બીજું કે: ઇન્સાન આ દુનિયામાં જે મુસીબતોનો શીકાર બને છે, એથી તેનો હેતુ એમ નથી કે તે તેનો ખોરાક બની જઈ, હાથ જોડીને બેઠો રહે, બલકે તેમાંથી છુટવાની બનતી કોશીશો કરે અને સબ્ર કરવાની સાથ તે પોતાના માઅબુદને પણ પોકારે, એટલે એક તરફ તેને સબ્ર-ધિરજ ધરવાનો સવાબ મળે અને બીજી તરફ આ દુનિયાથી અલગ થઈ પોતાના પરવરદિગાર પાસે હાથો ઉંચા કરી દુઆ માંગવાનો પણ સવાબ ખોઈ બેસે નહીં.

જેટલી પરિક્ષા મુશ્કેલ હશે એટલું સબ્ર કઠીન હશે, એટલોજ સવાબ વધારે હશે. બંદાને ઘટે છે કે તે પોતાના માલિકને મુસીબતોના સમયે પોકારે કે અલ્લાહ તેને આ ઇન્તેહાન પસાર કરવાની તેમજ સબ્રની વધુ તાકત ઇનાયત કરે અગર તે કષ્ટિઓ તેમના ફાયદામાં હોય, નહીં તો પછી તેમાંથી તેને જલદી છુટકારો અર્પણ કરે.

ખલીલે ખુદા, હૉ ઇબ્રાહીમ અઠને આગમાં બાળી નાખવા નમરૂદે હુકમ આપ્યો. ચાર મોટી દિવાલો તૈયાર કરવામાં આવી. લાકડાઓનો મોટો ઢગ ખડકાયો. તેને સળગાવવામાં આવ્યા. ગગનચુંબીત જવાડાઓ ઉઠવા લાગ્યા. તેના ભડકા એટલા ઉંચા જતા હતા કે કોઈ જાનવર ત્યાંથી પસાર થતું તો બળી જતું હતું. ગોફ્ફાની અંદર જૉ ઇબ્રાહીમ નબી અઠને રાખી આગમાં ફેંકવાની તૈયારીઓ થઈ. આસમાન અને ઝમીનમાં શોર મચ્યો કે: બારે ઇલાહા! દુનિયામાં એકજ તારો માનવાવાળો છે અને તેનાપર તે નમરૂદને તાકત દીધી છે! અમને રજા આપ કે જેથી અમે તેમની મદદે પહોંચીએ. ખુદાએ જલ્લ જલાલોહુ તરફથી જવાબ મળ્યો કે: જાઓ અગર ઇબ્રાહીમ કબુલ કરે.

બધાંની પહેલાં તે ફરિશતો હાજર થયો કે જે હવા ઉપર હુકમ રાખતો હતો. આવીને સલામ કરી અને કહ્યું કે: અય અલ્લાહના નબી! અગર તમે કહો તો આ આગને એવી રીતે ફેલાવી આપું કે કોઈ ઘર તેના રહેવાસીઓ સાથે સલામત ન રહે. જ૦ ઈબ્રાહીમ અ૦મે સલામનો જવાબ આપી કહી દીધું કે: હું અલ્લાહ સિવાય કોઈની મદદ ચાહતો નથી.

પછી તે ફરિશતો આવ્યો જે વાદળ ઉપર મુકર્રર હતો. સલામ કરી ફરમાવ્યું કે: અય પયગમ્બરે ખુદા! અગર તમારી રજા હોય તો હું એવો વરસાદ વરસાવું કે પલવારમાં આ આગ બીલકુલ ઠંડી થઈ જાય. હ૦ ખલીલુલ્લાહે સલામની સાથે એકજ જવાબ આપ્યો કે: હું અલ્લાહ સિવાય કોઈથી મદદ ચાહતો નથી.

આખીર વખતે જીબ્રિલે અમીન ફરિશતા પધાર્યા, સલામ કરીને પુછ્યું કે: અય ઈબ્રાહીમ નબી! કોઈ હાજત હોય તો બયાન કરો. સલામની સાથે જવાબ મળ્યો કે: અય જીબ્રિલ! તમારાથી કોઈ હાજત નથી. મલાએકાના સરદારે પાછું કહ્યું કે: અય પયગમ્બરે ખુદા! જેનાથી હાજત છે તેની પાસે કેમ બયાન કરતા નથી? જવાબમાં ફરમાવ્યું કે: તે મારા હાલથી ખુબજ વાકિફ છે, સવાલ કરવાની શું જરૂરત છે? જ્યારે દોસ્ત દોસ્તનું સળગી જવું પસંદ કરે ત્યારે ઝીંદગી બેકાર છે!

રબ્બુલ ઈઝત તરફથી અવાજ આવ્યો કે: **યા નારો કુની બરદંવ વ સલામન અલા ઈબ્રાહીમ!**

અય આગ! ઈબ્રાહીમ ઉપર સલામતીની સાથે ઠંડી થઈ જા!(સુરએ અંબીયાઅ, આયત:૬૯)

જ્યારે ઈબ્રાહીમ દોસ્તની ખુશી ચાહે છે તો તેને સળગાવવા મુનાસીબ નથી. જ૦ ઈબ્રાહીમ અ૦ આગમાં પહોંચ્યા, એક બાલ પણ સળગ્યો નહીં. કહે છે કે તે વખતે આપની વય સોળ વરસની હતી.(મર્હુમ અલ્લામા હાજી નાજી અ૦મ૦ની કિતાબ અહવાલે કરબલામાંથી થોડા ફેરફાર સાથે). રિવાયત છે કે: હ૦ મુસા પયગમ્બર અ૦ને વહી થઈ કે: જ્યારે હું મારા બંદાને દોસ્ત રાખું છું ત્યારે પહાડ પણ ન ઉપાડી શકે એવી બલાઓમાં એને ગીરફતાર કરું છું અને આ રીતે મારા પ્રત્યેની તેની મોહબ્બત સાચી છે કે નહીં તેની કસોટી કરું છું. જો એ મને સાચા દિલથી મોહબ્બત કરતો હશે તો સજ્જ કરનાર હશે અને એને એવો જોઉં છું ત્યારે તેને મારો વહી અને હબીબ ઠેરાવું છું. પણ તેઓમાંના જેમને બેસજ્જી અને શિકાયત કરનારા જોઉં છું તેમને ઉતારી પાડું છું અને મારી પાસે એની જરા પણ ઈઝત નથી.(મેઅરાજુસ્સઆદાહ, હાજી નાજી અ.મ)

હ૦ ઈ૦ જાઅફરે સાદિક અ૦થી રિવાયત છે કે: પરવરદિગારે આલમે જનાબે દાઊદ નબી અ૦ને વહી ફરમાવી કે: હે દાઊદ! મારા બંદાઓમાં જે બંદો અન્ય લોકોનો દામન છોડી દઈ મારા ઉપર ભરોસો કરે અને જો તે પોતાની નિચ્ચતમાં સાચો હશે તો તમામ આસમાનવાળા અને ઝમીનવાળા તેની સામે મકકર અને ફરેબની જાળ બીછાવશે તો પણ હું તેને એમનાં મકકર અને ફરેબથી સલામત બચાવી લઈશ.(મેઅરાજુસ્સઆદાહ, અલ્લામા હાજી નાજી મર્હુમ).

એક રાતના અંધારામાં, મૌલા અમીરુલ મોઅમેનીન, હ૦ અલી અ૦, ઘરથી બહાર નીકળ્યા. જનાબે કમ્બર, આપના સહાબી, છુપાઈને ઈમામની પાછળ પાછળ ચાલવા લાગ્યા. મૌલાએ પુછ્યું કે: કમ્બર, કેમ આવ્યા છો? સહાબીએ જવાબ આપ્યો કે: હું તમારી હીફાઝત માટે આવ્યો છું, આપના દુશમનો મોટી સંખ્યામાં છે. ઈમામે પાછો સવાલ કર્યા કે: કમ્બર, તમે મને ઝમીનવાળાઓથી બચાવશો કે આસમાનવાળાથી? જ૦ કમ્બર ગભરાઈ ગયા. ઉત્તર આપ્યો કે: મૌલા! હું તમને ઝમીનવાળાઓથી તો બચાવી શકું છું પણ આસમાનવાળા ખુદાથી હું તમને કેમ બચાવી શકું? હઝરતે ફરમાવ્યું કે: કમ્બર, ચાલ્યા જાઓ! મને હીફાઝતની જરૂર નથી.

ઝમીનવાળાઓ કદી નુકસાન પહોંચાડી શકતા નથી જ્યાં સુધી કે આસમાનવાળાની રજા ન હોય!
(મૌલાના જાનઅલી શાહ કાઝમી સાહેબની મજલિસમાંથી).

જેવી રીતે ઘરવાળાઓ પોતાના ખાસ મહેમાનોની જુદા જુદા પ્રકારની વાનગી ખવડાવીને મહેમાનગતી કરે છે, તેવી રીતે ખુદાવંદે તઆલા પોતાના મોઅમીન બંદાઓની જુદી જુદી બલાઓ મારફતે અજમાઈશ કરે છે. (હ૦ ઈ૦ જાઅફર સાદિક અ૦)

મોઅમીનનું ઉદાહરણ ત્રાજવાના બે પલ્લાઓ સમાન છે. જેમ જેમ ઈમાનમાં વધારો થતો જાય છે તેમ તેમ તેની અજમાઈશમાં પણ વધારો થતો જાય છે જેથી ખુદાવંદે તઆલાની બારગાહમાં એ હાલતમાં પહોંચે કે તેની ઉપર કોઈ ગુનાહ બાકી ન હોય. (હ૦ ઈ૦ મુસા કાઝીમ અ૦)

કોઈ માણસે હ૦ ઈ૦ મોહમ્મદે બાકિર અ૦ ને કહ્યું: ખુદાની ક્સમ! હું આપના એહલેબયત અ૦ ને દોસ્ત રાખું છું.

ઈમામે ફરમાવ્યું: તો પછી તમારા માટે અજમાઈશની ચાદર પણ તૈયાર કરી લો. કેમકે ખુદાની ક્સમ આ અજમાઈશ અમારી તરફ અને અમારા શીયાઓની તરફ વાદી...તરફથી આવનારા પૂરથી પણ વધારે તેજ ગતીએ આવે છે. તેની શરૂઆત અમારાથી અને પછી તમારાથી થાય છે. એવીજ રીતે સરળતાની શરૂઆત પણ પહેલા અમારાથી અને પછી તમારાથી થાય છે.

(હ૦ ઈ૦ મોહમ્મદે બાકિર અ૦)

આ અહાદીસ આયતુલ્લાહ મોહમ્મદ રય શેહરી ની કિતાબ મિઝાનુલ હીકમત, ભાગ ૧લા માંથી લેવામાં આવી છે: નંબર: ૧૮૨૬, ૧૮૫૫ અને ૧૮૫૪.-

દુઆ પડવી કે માંગવી ? કેમ પડવી અને કેમ માંગવી ?

એક વેળા, ઉમ્મુલ મોઅમેનીન, જ૦ ઉમ્મે સલમા, રાતના જાગી ગયા. અધીં રાત વિતી ચુકી હતી. જોયું તો હ૦ રસુલે ખુદા સ૦ પોતાના બીછાનાપર નથી. ઘરના એક ખુણામાં ઈબાદતની અંદર મશગુલ છે. અલ્લાહની બારગાહમાં દુઆ માંગી રહયા છે. જ૦ ઉમ્મે સલમાના કાનોંથી આ શબ્દો અથરાણા: હે અલ્લાહ! તું મને એવો ન બનાવજે કે હું મારા ઉપરજ બધો આધાર રાખું, પણ મને એવો રાખજે કે બધી બાબાતોમાં હું તારોજ મોહતાજ રહું.

જ્યારે ઉમ્મુલ મોઅમેનીને પુછ્યું કે: યા રસુલલ્લાહ! આપ શા માટે અલ્લાહની જાતપર નિર્ભર રહેવા માંગો છો? તો આપે જવાબ આપ્યો કે: મને એજ શોભે છે. મારા ભાઈ યુનુસે માત્ર એક પળ માટે પોતાની જાત પર ભરોસો રાખ્યો તો કેટલી મુસીબતોમાં ફસાઈ ગયા!

જ્યારે દુનિયા મીઠી નીંદ ની અંદર આરામ કરી રહી હોય ત્યારે અંબીયાઓ અને રસુલોના સરદાર પોતાની નીંદને છોડી, કેવી આજીજી, કેવી લાચારીથી દુઆ ગુજારે છે કે જેની કશી હદ નથી. હવે મુન્તખબ મજલિસ નામના પુસ્તકમાંથી મૌલાના સય્યદ મોહમ્મદ સાદિક હસન સાહેબ લખનવીની મજલિસમાંથી એક રિવાયતના આધારે વસીઓના સરદારને જોઈએ કે તેઓ માલિકની જનાબમાં કેવા દિલ હયમચાવી નાખે એવા શબ્દોમાં યાચના કરે છે:-

અબુ દરદા અનસારી નકલ કરે છે કે: એક વખત, પાછલી રાતના, હું મસ્જીદે નબવીની બાજુમાંથી પસાર થયો તો રાતના અંધારામાં મેં શું જોયું કે અંદરમાં એક નાનો દીવો સળગી રહયો છે અને મારા મૌલા અલી ઈબને અબીતાલીબ મુનાજાતમાં મશગુલ છે. ઈમામ બેઠા છે, બન્ને હાથો

આસમાન તરફ બુલંદ કરી અલ્લાહની બારગાહમાં રોઈ રોઈને અરજ કરી રહ્યા છે: ઈલાહી! કેટલી એવી મુસીબતો છે કે જે મારા તરફ આવી રહી હતી, પરંતુ તે તારી રહેમતથી તેને મારાથી દુર કરી દીધી! અય અલ્લાહ! કેટલા ગુનાહ એવા છે કે જેની અંદર હું મશગુલ થઈ જાત, પરંતુ તારા કરમના કારણે હું તેનાથી બચી ગયો! ઈલાહી! હું કબૂલ કરું છું કે મેં મારી ઉમ્મરને તારી નાફરમાનીમાં ગુજારી અને હું કબૂલ કરું છું કે મારું અમલનામું ગુનાહોથી ભરપુર છે, પરંતુ બારે ઈલાહ! હું મારા ગુનાહોની બક્ષિશ ચાહું છું અને તારી રજામંદી અને તારી ખુશી સિવાય હું તારાથી કંઈ ચાહતો નથી.

અબુ દરદા કહે છે કે તે બાદ મારા મૌલા ઉમા થયા અને બે રકાત નમાઝ પડી, નમાઝ ખત્મ થઈ અને આપની આંખો આંસુઓથી ભરાઈ ગઈ. હાથોને ઉંચા કરી ફરમાવવા લાગ્યા: અય અલ્લાહ! જ્યારે હું તારી બક્ષિશ અને રહેમતને જોઉં છું તો મારા ગુનાહો મને બીલકુલ હકીર અને નાચીજ નઝર પડે છે; પણ યા અલ્લાહ! જ્યારે હું તારા અઝાબને, તારી પકડને, તારા હિસાબો-કિતાબને જોઉં છું તો મારા ગુનાહો મને બેહદ મોટા દેખાઈ છે!

અબુ દરદાનું કહેવું છે કે તે બાદ મેં જોયું કે મારા મૌલાએ પોતાની દાઢી મુબારકને પોતાના હાથોથી પકડી અને આસમાન તરફ જોઈને કહેવા લાગ્યા: યા અલ્લાહ! મેં આસમાની કિતાબોની અંદર વાંચ્યું છે કે તું દરેક ગુનેહગારને પકડીશ. અફસોસ છે તે માણસની હાલત ઉપર કે જેને તું પકડે કારણકે જે તારી ગીરફતારીમાં આવી જાય, તેને ન તો તેનું ખાનદાન બચાવી શકે છે, ન તો તેનો કબીલો! ચોતરફ તેના માટે મુસીબતો અને મુસીબતોજ હશે!

અબુ દરદાનું બયાન છે કે તે બાદ મેં જોયું કે મારા મૌલાએ, એમ કહીને, પોતાના ગાલોને પોતાના હાથોથી પીટવા લાગ્યા કે: ખુદાવંદા! આહ! આહ! તે આગથી કે જે કલેજા અને ગુરદાને બાળી નાંખશે! ખુદાવંદા! તું મને તારી પનાહમાં રાખ તે આગથી કે જે ચહેરાને સળગાવી દેશે! અને તે પછી મારા મૌલા ઝમીનપર પડી ગયા! મેં જ્યારે ઈમામને પડતા જોયા ત્યારે હું તરત તેમની બાજુમાં આવ્યો અને તપાસતાં માઅલુમ પડ્યું કે મૌલાના હાથ-પગ બીલકુલ અકડાઈ ગયા છે.

હું તરત જ ૪૦ ફાતેમા સલાઠ ના ઘર તરફ દાડ્યો કે જેથી માઅસુમાને તેમના શવહરની વફાતના સમાચાર આપું. જ્યારે હું ઘર નજદીક પહોંચ્યો તો અંદરથી મને ૪૦ફાતેમા સલાઠની મુનાજાત અને રડવાનો અવાજ આવ્યો. બહાર એકદમ ઠંડી પડી રહી હતી. મેં દરવાજો ખટખટાવ્યો અને ૪૦ માઅસુમાએ પુછ્યું કે કોણ છે? મેં મારી ઓળખાણ આપી. આપે આવવાનું કારણ પુછ્યું તો મેં બતાવ્યું કે: અય બીન્તે રસુલ! આપના શવહર મસ્જિદે નબવીમાં ઈન્તેકાલ કરી ગયા છે. હું તેમને એ હાલતમાં છોડીને આવું છું કે તેમના હાથ-પગ બીલકુલ અકડાઈ ચુક્યા છે. અંદરથી અવાજ આવ્યો કે: અય અબુ દરદા અનસારી! ગભરાવાની કોઈ વાત નથી. ખોફે ઈલાહીમાં અબુલ હસનની દરરોજ આ હાલત બને છે. તમારા મૌલા દુનિયાથી સીધાવી ગયા નથી. તેઓ ઈબાદતમાં મશગુલ છે.

અબુ દરદા ફરમાવે છે કે: હું પાછો મસ્જિદમાં પહોંચ્યો. મૌલાને મેં તેજ હાલતમાં જોયા. હવે નમાઝે સુબ્હનો ટાઈમ બાજુમાં હતો. મેં ઈમામના ચહેરાપર પાણી છાંટ્યું અને તેમને હોશમાં લાવ્યા. જાગવાની સાથેજ આંખોમાંથી આંસુ ટપકવા લાગ્યા. તેમને રોતા જોઈ હું પણ રોવા માંડ્યો. હવે મૌલાના કલામ સાંભળો. આપે ફરમાવ્યું કે: અય અબુ દરદા અનસારી! તમે મને

જોઈને રડો છો અને અજબ થાઓ છો. તમને ખબર નથી કે: એક દિવસ મને મારા ખુદાની સામે જાવું પડશે. હિસાબો-કિતાબ માટે તે દિવસ બહુજ સખ્ત હશે. ચોતરફથી જહન્નમની આગ મને ઘેરી રાખી હશે અને મહાન ખુદાએ જબ્બાર અને કહહારની સામે મને એક એક પાઈનો હિસાબ દેવાનો રહેશે.

દુઆ બે પ્રકારની છે: એક દુઆ જે આયતના સ્વરૂપમાં કુરઆનની અંદર આપણને મળશે અથવા આપણા માઅસુમીનો અઠમુઠથી વારિદ થયેલી જે આમ કિતાબોમાં હાંસીલ થશે અને બીજી દુઆ જે આપણી ખાસ દિલી હાજત છે કે જેના શબ્દો આપણી પોતાની ઝબાનમાં બયાન થઈ રહ્યા હોય. પડવાની સાથે દુઆ માંગવાની પણ હોય છે.

ટુંકી હોય અથવા લાંબી, ઈમામો અઠમુઠમે આપણને જે દુઆ શીખવી છે અને જે આપણે પડીએ છીએ તેમાં અલ્લાહ સમક્ષ કેવા વિવેક અને અદબથી હાજર થવું, માઅરેફ્તના કેવા કલામો ઉચારવા, કેવી રીતે કરગરવું, કેવી દલીલો પેશકરવી, ગુનાહોની કેમ માફી માંગવી, શરૂઆત અને ખત્મ કેમ કરવું, આ બધું એવી ઢબ અને રચના, એવા કથન અને વાક્યોથી શણગારેલું કે તે પડવામાં ન કંટાળો ઉપજે, ન થાક જણાય!

તેની સામે આપણી પોતાની ઝબાનથી બયાન કરવામાં આવતી આપણી પોતાની અંગત હાજત છે કે જેમાં આપણે એકજ વસ્તુપર વધારે ભાર આપશું કે: માઅબુદ! તું મારી આ દુઆને જલદી કબૂલ કર! જેના શબ્દો ચુંટેલા ન હોય, દરરોજના ઘરમાં વપરાતી પોતાની ચાલુ બોલી હોય, પેલી કિતાબી દુઆ વધુ યા થોડા આવાજથી પડવામાં આવતી હોય, જ્યારે કે આપણી ખાનગી હાજત બીલકુલ આહીસ્તે જેમ કાનમાં ગુસપુસ, અથવા હોઠ હલાવ્યા વિના મનમાંજ કરવામાં આવતી હોય.

દુઆ કોઈ પોલિટિકલ અથવા રાજકીય પ્રવચન નથી, કોઈ પ્રોપેગેન્ડા અથવા પ્રચાર કરવાનું ભાષણ નથી, પણ પોતાના દુખતા દિલની પોકાર છે, પોતાના ચીંતા ભરેલા મનની બાફ છે. જ્યારે ઈન્સાન ભારે મુશકેલીમાં ફસાઈ જતાં, પોતાની બધી તાકત વડે કોઈને મદદ માટે પોકારે ત્યારે તે ડિક્શનરીમાં શબ્દોની તલાશ નહીં કરે, પરંતુ તેની રોજની ચાલુ ઝબાનના કલામમાં આવાજ આપશે. તે શબ્દો અંતરના ઉડાણમાંથી નીકળેલાં હશે કે જે બીજાઓના રહદયને પીગડાવી દીએ, ચાલતા કદમને રોકી આપે, માનવીના મનને ડગમગાવી આપે.

શું દુઆમાં રડવું જરૂરી છે ?

ઉપરોક્ત ઉદાહરણમાં તો મખલુક સાથેની વાત થઈ, પણ જ્યારે ઈન્સાન પોતાના ખાલિક અને માલિકને પોકારે અને તે એવા સમયે કે જ્યારે તેણે અલ્લાહની નાફરમાની કરી હોય, નાપાક ઝબાનથી ગુનાહોની ગંધ આવતી હોય, ઈબાદતો બજાવવામાં આળસ દેખાડી હોય, ખુદાથી હમેશાં મોઢું ફેરવ્યું હોય, તો અજબ નથી કે ત્યારે પોતે પોતાને, સાંકળમાં જકડાએલા એક અપરાધીની જેમ, શરમીદો સમજી રોવા લાગે!

મૌલા અલી અમીરૂલ મોઅમેનીનના અઠ ના કલામ દુઆએ કોમયલની અંદર બીલકુલ સ્પષ્ટ છે: (ખુદાયા!) તે બંદાપર રહેમ કર કે જેની પુંજી ફક્ત આશા અને ઉમેદ છે, અને જેનું હથીયાર ફક્ત રોવું છે.

પોતાની દુન્યવી દોલત છીનવાઈ જવાથી અથવા પોતાના આપ્તજન યા દોસ્તના મોતથી અગર માણસની આંખોમાંથી આંસુઓ સરવા લાગે તો એમાં નવાઈ પામવાની કોઈ વાત નથી, ઈન્સાનની ફીઝત છે. પણ દુઆમાં શા માટે રડવું? બસ, એટલા માટે રડવું કે અલ્લાહની નાફરમાની કરી અને ગુનાહો આચરી, અલ્લાહની અમાનત તરીકે આપેલી તેના શરીરની બીલકુલ સાફ અને સ્વચ્છ રૂહને નાપાક બનાવી, બંદો પોતાની આખેરતને બરબાદ કરે છે, અલ્લાહની કુરબત-નજીકી ખોઈ બેસે છે, જન્નતના માર્ગ થી હઠી જાય છે, આનાથી વધારે કંઈ મુસીબત છે કે દુઆ કરતી વખતે તેનું દિલ તડપે નહીં અને આંખોથી ચોધાર આંસુઓ વહે નહીં! દુનિયાનું જીવન તો ટુંક મુદ્દતનું છે જ્યારે કે આખેરત ની ઝીંદગી તો અનંત છે! આમ રૂદન પણ ઈન્સાનની સૃષ્ટિ - ફીઝત મુજબ છે.

જેવી રીતે દોસ્તની મુલાકાત વેળા ચહેરો મુશકુરાઈ છે અને તેના મોતથી ચહેરાનો રંગ બદલી જઈ આંખોમાંથી એકાએક આંસુઓ ખડવા લાગે છે એવીજ રીતે અપરાધી બની, હાથો ઉંચા કરી, અલ્લાહ પાસે દુઆ માંગતી વખતે આંખો ભીની થઈ જવી પણ બીલકુલ સૃષ્ટિ મુતાબીક છે કારણકે જેવી અસર દિલ ઉપર પડશે એવીજ અસર જાહેર થયા વિના રહેશે નહીં.

એઝા તુતલા અલયહિમ આયાતુર રહમાને ખરરુ સુજજદંવ વ બોકિયા: (તે એવા લોકો હતા કે) જ્યારે પણ તેમની સામે અલ્લાહની આયતો પડવામાં આવતી ત્યારે તેઓ સજદામાં પડી જતા અને રૂદન કરતા હતા. (સુરએ મરયમ, આયત: ૫૮).

મજકુર આયતથી સાબીત થાય છે કે રોવું અંબીયાઓની સુન્નત છે અને અલ્લાહ પોતે, વખાણની સાથે, તેની ગવાહી આપી રહ્યો છે, કોઈ ઉપજાવી કાઢેલી વાર્તા કે કહાણી નથી.

વ યખિરરૂના લીલ અઝકાને યબકૂના વ યઝીદોહુમ ખોશુઆ: અને તે લોકો (સજદા માટે) મોઢાભર પડી જાય છે અને રોતા જાય છે અને (આ કુરઆન) તેમની નમ્રતા-ખાકસારીને વધુ વધારતો જાય છે. (સુરએ બની ઈસરાઈલ, આયત: ૧૦૯).

આ આયતમાં તે લોકો તરફ ઈશારો છે કે જેઓને આસમાની કિતાબોનું ઈલ્મ મળી ચુક્યું છે, જ્યારે તેમની સામે આ કુરઆન પડવામાં આવે છે ત્યારે ઝટ તેમનું કપાડ અહીં માટી ઉપર પડે છે અને વહાં તેમની શાન મેઅરાજપર પહોંચે છે, આ તરફ ઝમીન આંસુઓથી ભીની થતી જાય છે અને તે તરફ ખુદા પોતે તેમના વખાણ કરતો જાય છે!

રિવાયતોમાં મળે છે કે: હૌ શોઅયબ પયગમ્બર અૌ, ખોફે ખુદા અને મોહબ્બતે ઈલાહીમાં એટલું રડતા હતા કે તેમની આંખોની રોશની ચાલી ગઈ. અલ્લાહે તેમની આંખોને ઠીક કરી આપી. પાછું રોવાનું શરૂ કર્યું અને ફરી એવીજ હાલત થઈ. ખુદાએ તેમને શફા બક્ષી. અનેકવાર એવું બન્યું એટલે આખીરમાં હક સુબ્હાનહુ વ તઆલા તરફથી વહી આવી કે: અય મારા નબી! આટલું બધું શા માટે અને કેના માટે રૂદન કરો છો? અગર તમે જહન્નમની બીકમાં રડો છો તો જાઓ, અમે તમને જહન્નમથી મુક્ત કરી દીધા અને અગર તમે જન્નતના શોખમાં આંસુઓ સારો છો તો સાંભળો કે અમે જન્નતને તમારાપર હલાલ કરી આપી. જનાબે શોઅયબ નબીએ અરજ કરી કે: અય મારા માઅબુદ! ન હું જહન્નમના ડરથી રડું છું, ન જન્નતના શોખમાં, બલકે હું તો ફક્ત તારી મોહબ્બતમાં રોયા કરું છું!

જનાબે મુસા અૌ, અલ્લાહના બહુજ માનવંત અને ઉલુલ અઝમ પયગમ્બરને એક દિવસ વહી આવી કે: અય મારા નબી! જે મારી મોહબ્બતનો દાવો કરે અને રાતના સુઈ જાય તે પોતાના

દાવામાં જુકો છે. શું એમ બની શકે છે કે હબીબ પોતાના મેહબુબની મોહબ્બતથી બેપરવા હોય! અય મુસા! અગર તમે તમારી દોસ્તીમાં સાચા છો તો રાતના અંધારામાં મારાથી દિલ લગાડો, ઈબાદત કરો અને આંખ્યોથી આંસુઓ વહાવો તો હું સમજું કે તમને મારાથી જરૂર મોહબ્બત છે! અલ્લાહ, ન ઈબાદતનો મોહતાજ છે, ન આંસુઓનો. અલ્લાહ પોતાના ખાસ બંદાઓને ઈબાદતનો તરીકો અને મોહબ્બતનો કાનૂન બતાવે છે કે જે આપણા માટે એક સબક છે.

આવા કિસ્સાઓથી ઈતિહાસ ચુપ નથી. હૉ ઈબ્રાહીમ નબી અૉ, ખલીલુર રહેમાન હોવા છતાં, જ્યારે તેઓ નમાઝ પડતા હતા ત્યારે ખુદાના ખોફથી આપના અંતરમાંથી ઉઠતો કરૂણ આવાજ દૂરદૂર સુધી સંભળાતો હતો!

હૉ દાઝિદ પયગમ્બર અૉ, ફક્ત એક સારું કામ તર્ક કરવાના કારણે, જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી રડતાજ રહ્યા! આપનો વિલાપ અને આહોઝારી સાંભળી જંગલના મુંગા પશુ-પક્ષીઓ અને વિક્રાળ પ્રાણીઓ આપની અતરાફ એકઠાં થઈ જતાં હતાં!

હૉ યહયા પયગમ્બર અૉના રૂદન અને વિલાપ પણ મશહૂર છે. નમાઝમાં અલ્લાહના ખોફથી આપની એ સ્થિતિ થતી હતી કે આંસુઓની તો જાણેજ વર્ષાજ વહેતી હતી. સુકા ગાલો અને હોઠો ચીરાઈ જતાં હતાં. તેમની માતા, ઝખ્મોમાં આંસુના કારણે પીડા ન થાય, એ માટે રૂના પોલ મુકતાં હતાં.

હદીસોથી જણાય છે કે: આ આંસુઓ ફક્ત આંખ્યોનું પાણી નથી, બલકે અલ્લાહની રહેમતની ચાવીઓમાંથી એક કુંચી છે, દિલને રોશન કરે છે અને ગુનાહોમાં પાછા ડુબી જવાથી બચાવે છે.

છઠ્ઠા ઈમામ, હૉ જાઅફરે સાદીક અૉ ફરમાવે છે કે: દુનિયાની તમામ ચીજોની એક હદ મુકરર છે, સિવાય આંસુઓ, કારણકે ફક્ત તેનું એક ટીપું આગના સમંદરને બુજાવી શકે છે!

યાને કે: ઈલાહી ગુસ્સાનો દરીયો, ખોફે ખુદાના એક આંસુના ટીપાથી ઠંડો બની જાય છે. આંસુઓ ઈન્સાનની બેઈઝતીના રજને સાફ કરી તેને ઈઝત બક્ષે છે. અલ્લાહ એવા ચહેરાઓને જહન્નમની આગથી બચાવે છે કે જેનાપર આંખ્યોમાંથી મુશળધાર છુટતા આંસુઓની વર્ષા ચાલી હોય! એવું પણ બને છે કે અલ્લાહની રહેમત તે કોમ ઉપર ઉતરે કે જેની અંદર એક માણસ ખુદાના ખોફમાં રડી રહ્યો હોય.

જનાબે યુનુસ પયગમ્બર અૉ ની ઉમ્મતનો દાખલો આપણી સમક્ષ મવજુદ છે: પાંત્રીસ વરસની હિદાયત પછી પણ બે માણસો સિવાય કોઈ આપની ઉપર ઈમાન લાવ્યું નહીં. આખિરકાર, તેમને બદદુઆ કરી. રાબિલ નામનો આલિમ કે જે આપનો મોઅમીન હતો તેણે પહાડ ઉપર ચડી પોતાની કોમને અવાજ આપ્યો કે: તમે શું બેપરવા થઈને બેઠા છો! તમારાપર ફલાણા દિવસે આસમાની અઝાબ ઉતરવાનો છે! માટે જલદી કરો, અલ્લાહ અને તેના નબી યુનુસ બીન મતા ઉપર ઈમાન લઈ આવો. આ અઝાબથી બચવાનો એક ઉપાય તમને બતાવું છું: તમારા બચ્ચાઓને તેમની માંથી અને તમારા બુઢાઓને જવાનોથી જુદા કરી શહેરથી બહાર મયદાનમાં ચાલ્યા જાઓ અને રોઈ-રોઈને અલ્લાહની બારગાહમાં આજીજની સાથ કરગરો અને દુઆ કરો કે અલ્લાહ તે નાશકારક આફતને હઠાવી આપે. એક લાખથી વધુ માણસોએ તેમની વાતને સ્વીકારી લઈ એમજ ક્યું. અઝાબે ઈલાહી નકકી દિવસે આવ્યો. ઈમાનનો ચળકાટ, તૌબાની ખુશ્બુ, દુઆની પોકાર અને આંખ્યોમાંથી વરસાદના ટીપાંની જેમ વરસતા આંસુઓના બિંદુઓએ તે અઝાબને ધકેલી દીધો.

દુઆ શા માટે માંગવી જોઈએ ?

દરેક ઈબાદત વખતે એકજ નીચ્ચત રહે છે: અલ્લાહની કુરબત - નજદીકી હાંસીલ કરવી. જેમ ઈન્સાન પોતાના રબની વધુનેવધુ બાજુમાં આવતો જાય છે તેમ તેની મહેરબાની અને રહેમતનો વધુનેવધુ ફાયદો ઉઠાવતો રહે છે. તો દુઆ ઈન્સાનને પોતાના ખુદા તરફ લઈ જવાનો એક માર્ગ છે. તેના થકી ઈન્સાનના તકદીરમાં પલટો આવે છે, નસીબ બદલે છે, બલા દૂર થાય છે, ગમ ખુશીમાં ફેરવાય છે, દુખના આંસુ હર્ષ ના ટીપાં બને છે.

વ લકદ ખલકનલ ઈન્સાના વ નઅલમો માતો-વસવેસો બેહી નફસોહુ, વ નહનો અકરબો એલયહે મિન હબલીલ વરીદ: અને બેશક, ઈન્સાનને અમોએ પૈદા કર્યો છે અને તેનું મન જે તેને સુચવે છે તે અમે જાણીએ છીએ અને અમે તો તેના જીવન રગથી પણ વધુ નિકટ છીએ. (સુરએ કાફ, આયત: ૧૬).

પરંતુ, ઈન્સાન આ દુનીયાની મોહજાળ - લાલચમાં ફસાઈ જતાં, પોતાને અલ્લાહથી દૂર સમજે છે અને આ નજીકીને ભુલી જાય છે. જેથી કરીને, ખાલીક અને મખ્લુક વચ્ચેનો આ સંબંધ ટુટે નહીં અને ઈન્સાન પોતાના રબની મરજીને આધીન રહે, તે માટે થઈને આપણા માઅસુમીનો અઠમુઠમે આપણને દુઆઓનો એક ખજાનો પેશ કર્યો છે.

આ સુરો છોડીને જો આગળ વધશું તો સુરએ અન્ફાલની ૨૪ મી આયતની અંદર મળશે કે:

વઅલમુ અન્નલ્લાહા યહુલો બયનલ મરએ વ કલ્બેહી: અને જાણી લ્યો કે અલ્લાહ ઈન્સાન અને તેના દિલના વચ્ચે આડો આવી જાય છે (રૂકાવટ થઈ જાય છે).

મનુષ્ય અને તેના દિલના વચ્ચે ખુદાનું આવી જવું, તેનો મતલબ એ છે કે ઈન્સાનના ઈરાદાનો અંજામ પરવરદિગારના હાથમાં છે, જો તે ચાહે તો તેને ફેરવી નાખે છે. માનવ ગમે તેવા પ્રયત્નો કરશે, પણ સફળ થશે નહીં. એટલેજ તો ઈમામુલ કલામ નો કલામુલ ઈમામ છે, મૌલા અલી અઠ ફરમાવે છે કે: *મેં મારા રબને મારા ઈરાદાના ટુટી જવાથી ઓળખ્યો.*

દુઆ ફક્ત પોતાના બે હોઠો વચ્ચે નીકળતાં શબ્દો નથી, બલકે પોતાના દિલની અંદર છુપેલા ઈમાનની જાહેરાત અને પોકાર છે. આ માંગણીનો નાદ માત્ર ઈન્સાનની જીભથી બહાર ન આવે, બલકે તેના શરીરના રોમેરોમથી નીકળે, અંગના પ્રત્યેક છીદ્ર થી ઉઠે, જીભ તો ફક્ત આ સંબંધમાં બધા અંગ-ઉપાંગો તરફથી બોલતાં એક પ્રતિનિધિનું કામ કરે છે.

વ એઝા સઅલક એબાદી અન્ની ફ ઈન્ની કરીબુન ઓજબો દ-અવતદદાએ એઝા દઆને; ફલ યસ-તજબુ લી વલ યુઅમેનુ બી લઅલ્લહુમ યરશોદુન: અને જ્યારે મારા બંદાઓ તારાથી મારા વિષે સવાલ કરે તો (તું તેઓને કહી દે કે) હું નજદીક છું, પોકારવાવાળાની પોકાર (સાંભળું છું અને) હું તેને જવાબ આપું છું; એટલે તેઓ મારા આમંત્રણ અને મારી પોકારને કબૂલ કરે અને મારાપર ઈમાન લઈ આવે જેથી કરીને તેઓને રસ્તો મળી શકે. (સુરએ બકરહ, આયત: ૧૮૬).

દુઆ માલિક ઉપર ઈન્સાનનો ભરોસો બતાવે છે, યકીનને તાજગી બક્ષે છે, ઈમાનને શકિતવાન બનાવે છે અને કમજોરીના પંથ ઉપર ઢસળી જવાથી બચાવે છે.

દુઆ વગરની ઈબાદતો તે રૂહ વગરના શરીર સમાન છે, તે ફક્ત હાડકાનું ખાલી ખોખું છે. દુઆ માંગવી તે પોતાને અલ્લાહનો બંદો બતાડવાની એક ખુલ્લી જાહેરાત છે.

જેમ પાણીનું એક બીદુ સમંદરમાં ભળી જાય છે તેમ ઈન્સાન, દુઆ થકી, પોતાના દિલ, મન અને આચરણથી કુદરત સાથે એક સંબંધ જોડી લે છે.

હદીસમાં છે કે: જ્યારે કોઈ શખ્સ નમાઝ બાદ દુઆ માંગતો નથી ત્યારે અલ્લાહ ફરીશતાઓને ફરમાવે છે કે આ માણસની નમાઝને તેના મોઢા ઉપર ફેંકો કારણકે તેણે મને દુઆ માંગવાને લાયક પણ સમજ્યો નથી.

વલીલ્લાહીલ અસ્માઉલ હુસ્ના ફદ-ઉહો બેહા વઝરૂલ્લાહીના યુલ્હેદુના ફી અસ્માએહી સ-યુજ-ઝવના માકાનુ યઅમલુન:અને સઘળા સારા સારા નામો ફક્ત અલ્લાહનાજ ખાસ છે, માટે તેને તે (નામો) થીજ પોકારો અને જે લોકો તેના નામોમાં કુફ્ર કરે છે તેનો ત્યાગ કરો અને તેઓ બહુજ જલ્દી પોતાની કરણીની સજા ભોગવશે.

(સુરએ અઅરાફ, આયત: ૧૮૦).

આપણા આઠમા ઈમામ, હ૦ અલી ઈબ્ને મુસા અરરઝા અ૦ મે ફરમાવ્યું છે કે: જ્યારે તમે કોઈ મુસીબતમાં મુબ્તેલા થઈ જાઓ ત્યારે અમારા થકી ખુદાથી મદદ ચાહો કારણકે ખુદાનો ઈરશાદ છે કે સારા નામો અલ્લાહના માટેજ છે અને તે થકી તેને યાદ કરવાનું છે. ખુદાની કસમ! એ અસ્માએ હુસ્ના અમો છીએ જેની માઅરેફત - ઓળખાણ વિના કોઈ નેકી કબૂલ થતી નથી. હ૦ સાદીકે આલે મોહમ્મદ, આપણા છઠ્ઠા ઈમામ અ૦ થી પણ આ કલામ વારીદ થયા છે.

આપણા પાંચમા ઈમામ, હ૦ મોહમ્મદે બાકીર અ૦ નું બયાન છે કે: જાઅબીર ઈબ્ને અબ્દુલ્લાહે અન્સારી, હ૦ રસૂલે ખુદા સ૦ ના મહાન સહાબી કે જેમને પાંચ ઈમામોના ઝમાનાઓ જોવા નસીબ થયા હતા અને જે કરબલાના કરૂણ બનાવ પછી સઉથી પહેલા ઝવારે કબ્રે ઈમામે હુસયન અ૦ છે, તે આ રીવાયતના રાવી છે કે: મેં હ૦ રસૂલ સ૦થી હ૦ અલી અ૦ વિશે પુછ્યું તો આપે ફરમાવ્યું કે: અલી મારો નફ્સ છે, હસનો-હુસયન અ૦મુ૦ મારી રૂહ છે અને ફાતેમાહ અ૦ મારી શેહઝાદી છે. જેણે તેમને તકલીફ આપી તેણે જાણે મને તકલીફ આપવા બરાબર છે અને જેણે તેમને ખુશ કર્યા જાણે મને ખુશ કર્યા સમાન છે. તેઓનો દુશમન તે મારો દુશમન છે અને તેઓનો દોસ્ત તે મારો દાસ્ત છે. અય જાઅબીર! અગર તમે ચાહો કે અલ્લાહ તમારી દુઆ કબૂલ ફરમાવે તો તેમના નામોના વસીલાથી તમે દુઆ માંગશો કારણકે તેઓ અલ્લાહના પ્યારા બંદાઓ છે.

હ૦ અબા અબ્દીલ્લાહ, જાઅફર ઈબ્ને મોહમ્મદ, આપણા છઠ્ઠા ઈમામ અ૦ થી મનકુલ છે કે: જે કોઈ ખુદાથી પોતાની હાજત ચાહે તો પહેલે હ૦ મોહમ્મદો આલે મોહમ્મદ સ૦ ઉપર દોરૂદ મોકલે અને ત્યાર પછી દુઆ માંગે અને છેવટે ફરી દોરૂદ પડે તો ખુદા કરીમ છે કે અવ્વલ અને આખરને કબૂલ કરશે અને દરમિયાનને છોડશે નહીં કારણકે હ૦ મોહમ્મદો આલે માહેમ્મદ સ૦ની ઉપર સલવાત જરૂર કબૂલ થશે અને તેના સદકામાં દુઆ પણ માન્ય રખાશે.

દુઆ એકલી પુરતી નથી, બલકે ઈન્સાનને પોતાના આત્મા સાથે જહાદ કરવાની પણ જરૂર છે, સદગુણો પ્રાપ્ત કરવા અને બુરાઈઓથી બચવું જોઈએ. દાખલા તરીકે અલ્લાહના નવાણુ નામોમાંથી એક નામ સાદિક (સાયો) છે. પણ સાદિક, સાદિકની જપ લગાડવાથી, તસ્બીહ કાઢવાથી કાંઈ ઈન્સાન સાયો બની જતો નથી. સત્યને પહેલાં પોતાના મન અને તનમાં ઉતારવું જોઈએ, પગથી માથા સુધી એ ગુણ પોતામાં હોવો જોઈએ. આંખમાં, કાનમાં, જીભમાં, શરીરના

દરેક અવ્યવમાં આ સચ્ચાઈ પેશી જવી જોઈએ: આંખની સામે કોઈ અસત્ય ફરકે નહીં, કાનમાં કોઈ જુઠ ગુંજે નહીં, જીભ કોઈ ખોટી ગવાહી ઉચારે નહીં...

રહમાન અને **રહીમ** અલ્લાહને પોકારવા પહેલાં પોતાની અંદર દયાનું ગુણ છે કે નહીં તે તપાસવું ઘટે છે. એક બેરહેમ, ખુની અને ઝાલિમ ઈન્સાનની પોકારની દયાળુ - કૃપાળુ ખુદાથી શું નિસ્ખત હોય શકે? બેહદ ઉદાર માઅબુદનો દરવાજો ખટખટાવવાની અગાઉ પોતાના દામનને ચીરીને નિરખી લેવું જરૂર છે કે પોતામાં આ સીફત છે કે નહીં? એક સ્વાર્થી,

મતલબી અને કંજુસ માણસ **કરીમ** અલ્લાહનું નામ કેમ કરી પોતાની જીભપર લાવી શકે છે?

એક આલિમનું દિલ કદી એક જાહીલ તરફ ખેંચાશે નહીં, એક અત્તર વેંચનાર કોઈ પણ કાળે ગાંદકીવાળી જગ્યાને પોતાના વેપારનું સ્થાન બનાવશે નહીં, એક મુત્તકી-પરહેઝગાર ગુનાહોની મજલિસમાં જઈને બેસશે નહીં, એક બેહદ સખી-રહેમદિલ માનવી ઝુલ્મો-સિતમના વાતાવરણમાં જીવી શકતો નથી.

જો આટલી જહાદ પોતાના આત્મા - નફસ સાથે કરી શકે તોજ ઈનસાનના કલામમાં દુઆની કબૂલાતની અસર પૈદા થઈ શકે છે.

દુઆ દિલમાં અલ્લાહનો ડર પૈદા કરે છે, ગુનાહો આચરવાથી રોકે છે, નફસને સફાઈ દીએ છે, બીજાઓના દુખની યાદ અપાવે છે.

શું બીજાઓ માટે પણ દુઆ માંગવી?

સુન્નતે રસુલ સૌ અને અહાદીસે માઅસુમીન અ૦મુ૦ મોઅમીનને પોતાના ઈમાની ભાઈઓ માટે દુઆ કરવાની ખાસ ભલામણ કરે છે. આ પ્રમાણે વરતતાં, માંગનારને ડબ્બલ ફાયદો ઉપજે છે, જ્યારે કે ફક્ત પોતાનાજ માટે માંગેલી દુઆ તેને એવો લાભ આપતી નથી. ઉપરાંત, પોતાની જરૂરીયાતો ઉપર પડદો નાખી તેમના મોઅમીન ભાઈની હાજતને અધીકતા આપવાથી તેના દિલમાં તેમના પ્રત્યે હમદદી પૈદા થાય છે.

આપણા ચોથા ઈમામ, હૌ અલી ઝયનુલ આબેદીન અ૦ ફરમાવે છે કે: જ્યારે એક મોઅમીન પોતાના બીજા મોઅમીન ભાઈ વાસ્તે દુઆ કરે છે અથવા તેના હકમાં સાડું ઈચ્છે છે ત્યારે આસમાનના ફરીશતાઓ કહે છે કે: અય બંદે ખુદા! તું તારા ભાઈ માટે કેવો સારો ભાઈ છો! તેની ગેરહાજરીમાં તેની ખાતીર તું અલ્લાહ પાસે તેની ભલાઈ ચાહે છે! તેના વાસ્તે તે જે માગ્યું છે, અલ્લાહ તને તેનાથી વધુ અતા કરશે.

દલીલ રૂપે, માઅસુમએ કૌનયન, ખાતુને જન્નત, જનાબે ફાતેમા ઝહેરા સલામુલ્લાહે અલયહાનો દાખલો એક સર્વોત્તમ નમુનો છે: તેમનાજ દીકરા અને આપણા બીજા ઈમામ, હૌ હસને મુજતબા અ૦ ફરમાવે છે કે શબે જુમ્માહ, મેં જોયું કે મારી મા આખી રાત અલ્લાહની ઈબાદતમાં અને પાડોશીઓના હકમાં દુઆ કરવામાં વિતાવે છે. તે વખતે મેં સવાલ ક્યો કે: અય માદરે ગીરામી! આખી રાત મેં તમને બીજાઓની દુઆ કરતાં જોયા, પણ તમારા પોતા માટે દુઆ કરતાં મેં તમને સાંભળ્યા નહીં. જનાબે સચ્ચદા અ૦મે જવાબ આપ્યો કે: પહેલા પાડોશી અને પછી આપણે!

માનવ નેક સીફતો-સારા ગુણોમાંથી આ પણ એક ઉત્તમ ચારિત્ર છે કે માણસ પોતાના દુખ-દર્દ અને ગમ ઉપર બીજાની તકલીફોને અગત્યતા આપે. આવી વર્તણુક મનની સફાઈ પચદા કરે છે, પોતાના ભાઈ માટે મોહબ્બત જન્માવે છે અને આજ ઈન્સાનીયતનો સાચો અર્થ છે કારણકે તેવું વર્તન ફક્ત દુઆ પુરતુંજ નથી બલકે ઝીન્દગીમાં મદદરૂપ થવા પ્રેરે છે.

આપણા આઠમા ઈમામ, હ૦ અલી રઝા અ૦ ફરમાવે છે કે: એવો કોઈ મુસલમાન નથી કે જે પોતાના ઈસલામી ભાઈઓ-બહેનો માટે દુઆ કરે, જીવતા હોય અથવા ગુજરી ગયા હોય, અને અલ્લાહ તેને દરેક ઈમાની ભાઈ અને બહેનનો સવાબ રૂપે બદલો ન આપે, હ૦ આદમથી લઈને કયામતની સવાર સુધી.

આથી માલુમ થયું કે દુઆમાં જેટલી મોઅમીનોની સંખ્યા વધશે એટલોજ તેના ફળમાં વધારો થશે, એટલીજ માનવ લાગણી વિશાળ બનશે અને એટલીજ અખલાકી સફાઈ પ્રગટ થશે. હદીસમાં એમ પણ મળે છે કે: પોતાના ભાઈ માટે કરેલી દુઆ રોજમાં બરકત આપે છે, બલાને દુર હટાવે છે અને નેકીઓમાં વધારો કરે છે.

મજકુર કોલથી પ્રકાશ પડે છે કે પોતાના મોઅમીન ભાઈ અથવા બહેન માટે કરેલી દુઆ ફક્ત આખેરતની ભલાઈ નથી આપતી, બલકે આ દુનિયાના ફાયદાઓ પણ અતા કરે છે.

અગર દરેક મોઅમીન આ નેક આદત અપનાવે તો કોમની અંદર જરૂર પરિવર્તન આવે અને સંગઠન મજબૂત બને.

આપણા છઠા ઈમામ, હ૦ સાદીકે આલે મોહમ્મદ અ૦ ફરમાવે છે કે: કોઈ એવી જમાત નથી કે જ્યાં ચાલીસ મોઅમીનો ભેગા થઈ એક-બીજા માટે દુઆ કરે અને અલ્લાહ તેમની દુઆને સ્વીકારે નહીં.

ઈસલામ વ્યક્તિગત જીવન ઉપર સામાજિક જીવનને અગત્યતા આપે છે. એક તરફ ચાલીસ માણસોની સાથે મળીને હાજત પુરી થઈ જાય અને બીજી તરફ એક દોરડીથી બંધાએલી એવી નાની ટુકડી જન્મે કે જેની અંદર દરેકના દિલ એક-બીજા પ્રત્યે હેત અને લાગણીથી ભર્યા હોય.

એજ એક કારણ છે કે સાથે મળીને દુઆ પડવી અથવા માંગવી, યા તો એક પડે અને બીજાઓ „આમીન,, કહેતાં આવે, સંખ્યા ભલે વધારે હોય, માણસો જુદા જુદા હોય, દિલ અલગ અલગ હોય, પણ દરેક દિલમાંથી એકજ સરખી પુકાર નીકળતી હોય!

હદીસ તો એનાથી આગળ જઈને ફરમાવે છે કે: અગર તમે ચાહો કે તમારી દુઆ કબૂલ થાય તો અમુક મોઅમીનોને તમારા ઘરે જમવા બોલાવો અને તેમનાથી દરખાસ્ત કરો કે નિયાઝના સુફરા ઉપર તમારા હકમાં દુઆ કરે.

સવાલ ઉત્પન થાય છે કે: શું ખુદા પોતાના બંદાઓની હાલતથી અજાણ છે કે તેમના માટે આપણે દુઆ કરીએ, જ્યારે કે આપણી પોતાની ઘણી હાજતો છે? શા માટે ખુદા પોતાના બંદાઓની ડાયરેક્ટ મદદ કરતો નથી અને આપણાથી તેમના વાસ્તે માંગણી કરાવે છે?

મજકુર સવાલનો ઉત્તર ઉપરોક્ત ખુલાસામાં લંબાણપૂર્વક આવી ગયો છે, તે છતાં વધુમાં અરજ કરવાનું કે: બેશક, મોઅમીનો આપસમાં એકજ તસબીહના દાણા અને એકજ સાંકળની કળીઓ હોય, ઈસ્લામ, દીને ફીઝત, મોઅમીનના દિલમાં પોતાના ઈમાની ભાઈ પ્રત્યેની હમદદી અને મોહબ્બતની લાગણીને વિસ્તારવા ઉપરાંત તેના મૂળને ઊંડા અને વધુ સજ્જડ બનાવવા ચાહે છે. તે

લાગણી ઈન્સાનના અંતકરણમાંથી જાગ્રત થવી જોઈએ, બલકે માત્ર એક દેખાવ અને એક નકશા સમાન ન હોવી જોઈએ.

જીવતાઓ ઉપરાંત, ગુજરી ગએલા મોઅમીનો માટે દુઆએ ખૈર અને બક્ષિશ ચાહવાની મઝહબમાં ઘણી ફઝીલત વારિદ થઈ છે. એનાથી વધારે કંઈ વાત સારી હોય શકે કે જે બીરાદરાને મોઅમેનીન ખાક નીચે સુતા છે, જેમના માટે હવે ઈબાદત કરવાના રસ્તાઓ બંધ છે, મગફેરતના મોહતાજ છે, તેમના વાસ્તે આપણને હદિયાના થાળ મોકલવાનું નસીબ થાય! તેમની રૂહ કેટલી સાંત્વન પામતી હશે!

હ૦ રસુલે ખુદા સ૦ થી હદીસ વારિદ થઈ છે કે: કબરમાં મય્યતની એ હાલત રહે છે, જે હાલત દરિયામાં પડી ગએલા ઈન્સાનની હોય છે. એવો માણસ, જે કાંઈ હાથમાં આવે, તે પકડી, તેના સહારે બચવા ચાહે છે. એજ પ્રમાણે, માટી તડે સુતેલો શખ્શ નેક દુઆ, સદકા, ફાતેહા, ઈસ્તિગ્ફાર, વગેરેનો ઈન્તેઝાર કરે છે અને તે મળવાથી બહુજ ખુશ થાય છે.

(મર્હુમ અલ્લામા હાજી નાજી અ૦મ૦ સાહેબની કિતાબ: મેઅરાજુસ્સઆદાહ)

માઅસુમીનો અ૦મુ૦ આપણને કબરવાસીઓની સલામી વાસ્તે કેટલી ઉત્સાહપૂર્વક ભલામણ કરે છે તે તપાસીએ. હદીસમાં છે કે: જે માણસ જુમ્માહના દિવસે પોતાના માં-બાપની કબ્રોની ઝીયારત કરવા જાય તેના માટે એક કબૂલ થયેલી હજનો સવાબ લખાય છે. અને માં-બાપની ઝીયારત તથા તેમના હકમાં દુઆ કરવા બાદ, જે હાજત પોતે દિલમાં રાખતો હોય તે અલ્લાહને પેશ કરે તો ઈન્શાઅલ્લાહ પૂરી થશે.

(કિતાબ નામે ઝયનુલ મુત્તકીનમાં, હુક્ફતુલ ઈસલામ મૌલાના મસરૂર હસન સાહેબ કીબલા મુબારકપુરીના હવાલાથી)

શયતાન જ્યારે આસમાનપર હતો ત્યારે ફરિશતાઓએ સાંભળ્યું કે અલ્લાહે જાહેર ક્યું છે કે: મારા એક બંદાપર મારો અઝાબ ઉતરવાનો છે. આ ફક્ત જાહેરાત છે, કોઈનું નામ લેવામાં આવ્યું નથી. એક ફરિશતાએ સાંભળ્યું, તેનાથી મોટા ફરિશતા પાસે ગયો. આ પછી તેનાથી જે મોટો હતો તેના પાસે ગયો. એમ કરતાં કરતાં સર્વે મળીને મલેકુલ મોત પાસે ગયા કે અમારા માટે દુઆ કરો. તે ગભરાઈ ગયો કે ક્યાંક તે અઝાબ મારા પોતા માટેજ ન હોય! ચાલો ઈસરાફીલ પાસે. હવે લોકો વાસ્તે શું તે દુઆ કરે? તે પોતે પોતા માટે હયરાન થઈ ગયો. તો ચાલો મીકાઈલ પાસે. તેણે કહ્યું: ચાલો જબ્રાઈલ પાસે. જબ્રાઈલ જેવા સય્યદુલ મલાએકા -ફરિશતાઓનો સરદાર પણ ગભરાઈ ગયો. આ અઝાબ ક્યાંક મારા માટેજ તો નથીને! એણે પોતાની ફીકર થવા લાગી. કહ્યું કે ચાલો મારા એક દોસ્ત પાસે, જે ફરિશતો નથી, એક જીન છે, બેહતરીન જીન કે જેણે ખુદાએ આસમાનપર બોલાવ્યો છે. નાનામાં નાનો ફરિશતાથી લઈને જબ્રાઈલ જેવા મહાન ફરિશતા સુધી, સર્વે મળીને અઝાઝીલ પાસે પહોંચ્યા. આવી મોટી જમાત જોઈને તે પણ એક વખત ગભરાઈ ગયો કે શું બાબત છે? જબ્રાઈલે જવાબ આપ્યો કે અલ્લાહે જાહેરક્યું છે કે તેનો અઝાબ તેના કોઈ એક બંદા ઉપર ઉતરવાનો છે, તો ક્યાંક તે અમારામાંથી કોઈ એક ઉપર ન હોય! અમારા માટે તમે દુઆ કરો.

અઝાઝીલે દુઆ માટે હાથો ઉઠાવ્યા: પરવરદિગાર! તારો અઝાબ એ લોકો સર્વે ઉપરથી ઉઠાવી લે! અલ્લાહે તેની આ દુઆ કબુલ કરી લીધી અને અઝાબને હઠાવી દીધો.

લોકોએ તે વખતે સવાલ કર્યો કે: મૌલા! તો પછી તે અઝાબ કેનાપર ઉતર્યો?

ઈમામે કહ્યું કે: તે અઝાબ અઝાઝીલ ઉપર આવ્યો કે જે બીજા તમામ માટે દુઆ કરી રહ્યો હતો. બાદમાં તે ઈબલીસ શયતાનથી ઓળખાવવા લાગ્યો. ઈમામે સમજાવ્યું કે: તમે મલાએકા અને શયતાનમાં ફર્ક જોયો? મલાએકાઓએ જ્યારે સાંભળ્યું ત્યારે તેમને પોતાની ફીકર થવા લાગી કે એવું ન બને કે આ અઝાબ અમારા વાસ્તે હોય! શયતાને જ્યારે સાંભળ્યું ત્યારે પોતે પોતાને ભૂલી ગયો અને તેણે બીજાઓ ખાતર હાથો ઉઠાવ્યા! આ છે એક જાતનો અભિમાન, ફપ્ર, ગર્વ, હુંપદ, પોતાને બીજા કરતાં ઉચ્ચો સમજવો!

(મૌલાના મીરઝા મોહમ્મદ સાદિક હસન સાહેબની મજલિસમાંથી)

હ૦ ઈબ્રાહીમ નબી અઠની દુઆ: રબ્બનગફીરલી વલે વાલેદય્યા વલીલ મોઅમેનીના યવ્મ યકુમુલ હિસાબ: અય મારા રબ! મને બક્ષી આપ અને મારા મા-બાપને પણ તેમજ મોઅમેનીનને તે દિવસે કે જ્યારે હિસાબ લેવામાં આવશે. (સૂરએ ઈબ્રાહીમ, આ: ૪૧)

હ૦ નૂહ નબી અઠની દુઆ: રબ્બનગફીરલી વલે વાલેદય્યા વલેમન દખલ બયતેય મોઅમેનંવ વલીલ મોઅમેનીના વલ મોઅમેનાત: અય મારા રબ! તું મને માફ કરી દે અને મારા માં-બાપને પણ અને દરેક તે શખ્શને કે જે ઈમાનની હાલતમાં મારા ઘરમાં દાખલ થાય અને તમામ મોઅમેનીન મર્દ તથા મોઅમેનીન ઔરતને. (સૂરએ નૂહ, આ: ૨૮)

દુઆ એક પ્રકારની શક્ષાત છે, છુટકારો - નજાત આપનાર છે અને શક્ષાત તે કરે કે જે પોતે સઉ પ્રથમ બક્ષાઈ ગયો હોય. આમ વિચાર કરીએ તો પહેલે માં-બાપની માફીની દુઆ માંગવી જોઈએ, પછી પોતાની અને મોઅમેનીનની અથવા તો મોઅમેનીનને આગળ, પોતાની જાતને સઉથી આખીરમાં અને માં-બાપને વચમાં રાખી દુઆ કરવી જોઈએ. પરંતુ, અલ્લાહના બન્ને પયગમ્બરો આપણને શીખવે છે કે સઉથી અગાઉ તમે તમારી પોતાની બક્ષીશની યાચના કરો, તમારા ગુનાહોની માફી ચાહો અને બાદમાં તમારા માં-બાપ અને છેવટમાં મોઅમીનોની દુઆ કરો. એજ કારણ છે કે હ૦ મોહમ્મદો આલે મોહમ્મદ સ૦ ની સિવાય કોઈએ શક્ષાતનો વાયદો નથી કર્યો. ઈસલામી ઊમ્મતના પૂરા ઈતિહાસમાં ઘણા ઘણા મોટાઓ ગુજરી ચુક્યા છે: અવલીયાએ કીરામ, બુઝુર્ગ ખલીફાઓ, મહાન ફકીહો, હ૦ પોતાને ઈમામ કહેવરાવનારાઓ, તફસીર લખનારાઓ, હદીસો બયાન કરનારાઓ, શું શું પસાર નથી થયા? ખોલફાએ બની અબ્બાસ, બની ઉમય્યાહ, સેલકુજી બાદશાહ, શાહસાની બાદશાહ, કોઈ પણ બાદશાહે, સુફીએ, હદીસ લખનાર અથવા ખલીફાએ એવો દાઅવો નથી કર્યો કે અમે કયામતમાં તમને બક્ષાવી આપશું. શક્ષાતનો, બક્ષાવવાનો દાઅવો તો તે કરે કે જેણે પોતાને બક્ષીશનું પૂરું ચકીન હોય!

(મૌલાના મર્હુમ તાલીબ જવહરી સાહેબની મજલિસમાંથી)

શું બીજાઓ આપણા માટે દુઆ કરી શકે છે?

બીજાઓ ફક્ત આપણા માટે દુઆ કરી શકતા નથી, બલકે એમ કરવું જરૂર છે. ઘણી વખત એવું બને છે કે આપણા બન્ને હોઠો વચ્ચેથી નીકળેલી દુઆ દરબારે ઈલાહીમાં કબૂલ થતી નથી, જ્યારે કે તેજ કલામો આપણા હકમાં બીજાની ઝબાનથી ઉચારેલા જલદી સ્વીકારવામાં આવે છે.

હ૦ સચ્ચદે સજજાદ, આપણા જથા ઇમામ, અલી ઇબ્નુલ હુસયન, ઝયનુલ આબેદીન અ૦, પોતાના ખાદિમને ફરમાવતા હતા કે: હાજતમંદને આપતી વખતે તારો હાથ જરા રોકતો જ કારણકે તેની દુઆ રદ નથી જતી અને તેને તું દુઆ કરવાનું કહેતો જ. (મેઅરાજુસ્સઆદાહ, મહુમ અલ્લામા હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઈલ અ૦મ૦).

આ દુનિયામાં ઇન્સાનની સઉથી પહેલી ફીકર પૈસા શોધવાની હોય છે કારણકે તેનું ગુજરાન તેના ઉપર નભે છે (ખાવું, પીવું, મકાન, કપડા, ઘરની સગવડ, શાદી, ઔલાદની પરવરિશ, સામાજીક ખર્ચા, સફર, વ૦) અને સઉથી સખ્ત પરિક્ષા પણ તે કમાણીની અંદરજ રહેલી છે કારણકે હલાલને કેમ કરી હરામથી બચાવવું? શરીઅત શા માટે હલાલ ઉપર ભાર આપે છે? કારણકે જાએઝ-ઇસલામી કાનુન મુજબ મળેલી રોજી મનુષ્યના શરીર ઉપરાંત તેના દિલ ને પાક-સ્વચ્છ કરે છે અને તે પાકીઝગી દુઆ કબૂલ થવાનું મોટું કારણ છે.

અગર જે સમયે તે પાક પૈસા કોઈ ગરીબ-લાચારના હાથમાં જાય, તે વખતે તેનું દિલ ખુશ થાય અને તેજ હાલતમાં તેની ઝબાનથી નીકળેલા શબ્દો વીજળી વેગે અલ્લાહના દરબારમાં પહોંચી જાય તો તેમાં કાંઈ અજબ થવાનું નથી!

જેવું વાવો તેવું લણો મુતાબીક, આ વાતને સમજવી સહેજ મુશકીલ નથી. ઇસલામ હમેશાં અલ્લાહની રાહમાં ખર્ચ કરવાની ભલામણ કરે છે. પોતાના મોઅમીન ભાઈ માટે કરેલી આ કુરબાનીનું વળતર અલ્લાહ તરફથી આપણને આપણી દુઆની કબૂલાત માઅરફત મળે છે.

બીજી એક રિવાયત છે કે: જ્યારે એક મુસલમાન બીજા એક બીમાર મુસલમાનની મુલાકાતે જાય છે ત્યારે સીત્તેર હજાર ફરીશતાઓ તેને સલામ મોકલે છે. માટે તમારા બીમાર ભાઈ પાસે તમે માંગણી કરો કે તમારા હકમાં તે દુઆ કરે કારણકે બીમારની દુઆ મલાએકાઓની દુઆ બરાબર છે અને તે જલદી કબૂલ થવા લાયક બને છે.

અલ્લામા મજલીસી અ૦મ૦ની કીતાબ તેહઝીબુલ ઇસલામ માં આ હદીસો મળશે:

હકતઆલા ડાબી બાજુના ફરીશતાને હુકમ આપે છે કે બીમારીના સમયમાં બંદે મોઅમીનના કોઈ ગુનાહ લખે નહીં.

બીમારી અને દર્દના સબબથી એક રાત જાગવું એક વરસની ઇબાદતથી અફઝલ છે.

બંદે મોઅમીનનો એક રાતનો તાવ ગુજરેલા ગુનાહોનો કફફારો બને છે.

હવે વિચાર કરો કે જ્યારે એક બંદે મોઅમીન ગુનાહોથી સાફ થઈ રહ્યો હોય, આબીદની હયસીયત રાખતો હોય, તેના ગુનાહોને લખવાથી રોકી દેવામાં આવ્યા હોય, તેની બીમારી તેને માઅબુદ પાસે એક દરજો અર્પણ કરતી હોય, તે વખતે મજકુર બીમાર અગર અલ્લાહ પાસે આપણી દુઆ માંગે તો તેના બોલને રબ્બુલ આલમીન કેમ હુકડાવી આપે?

શું ઇમામથી બચાવ થયેલી દુઆમાં આપણે ઉમેરો કરી શકીએ છીએ ?

અબ્દુલ્લાહ બીન સનાન કહે છે કે હ૦ઈ૦ જાઅફર સાદિક અ૦મે ઇરશાદ ફરમાવ્યું: નજદીકના સમયમાંજ તમારા માટે શંકાસ્પદ સંજોગો ઉભા થશે. એ વખતે તમારી હાલત એવી થશે કે તમને

(હીદાયતનું) ઇલ્મ નજરે નહીં પડે અને જાહેરી રીતે કોઈ ઇમામ (હીદાયત) નહીં હોય. એ સમયે માત્ર એ માણસ બચી શકશે જે દુઆએ ગરીબને પોતાનો વીરૂ બનાવી લેશે.

મેં કહ્યું: દુઆએ ગરીબ કેવી રીતે પડવામાં આવે છે? આપે ફરમાવ્યું:

યા અલ્લાહો, યા રહમાનો, યા રહીમ, યા મોકલ્લેબલ કોલુબે સબ્બીત કલ્બી અલા દીનેક

(અય અલ્લાહ, અય રહમાન, અય રહીમ, અય દિલોને ફેરવનાર! મારા દિલને તારા દીન ઉપર દ્રઢ નિશ્ચયી રાખ)

મેં કહ્યું: યા મોકલ્લેબલ કોલુબ વલ અબ્સાર સબ્બીત કલ્બી અલા દીનેક.

ઇમામે ફરમાવ્યું: બેશક ખુદા ” મોકલ્લેબલ કોલુબ વલ અબ્સાર ” છે, પરંતુ તમને મેં જે કહ્યું છે તે પ્રમાણેજ કહો : ” યા મોકલ્લેબલ કોલુબે સબ્બીત કલ્બી અલા દીનેક ”.

(મિઝાનુલ હીકમત, ભાગ ૧, આયતુલ્લાહ મોહમ્મદ રય શહરીની કિતાબમાંથી)

દુઆની શી વિશાળતા છે?

જેવી રીતે ભોજન પેટની ભૂખના દર્દને મટાળે છે, તેવીજ રીતે દુઆ દિલના ચયન અને મનની શાંતિની ભૂખનો ઇલાજ કરે છે.

આપણા છઠ્ઠા ઇમામ, હ૦ જાઅફરે સાદીક અ૦ મે ફરમાવ્યું કે: અય મયસર! દુઆ કરીને એમ ન કહો કે જે તકદીરમાં હશે તે થઈ રહેશે. ખુદા પાસે એક એવી પણ કદર છે, એવો દરજો છે કે જે દુઆ વિના મળી શકતો નથી. અગર તમે જીભ બંધ કરી બેસી ગયા તો તમને કાંઈ નહીં મળે. યાદ રાખજો કે જે દરવાજો હમેશાં ખટખટાવવામાં આવે છે તે એક દિવસ જરૂર ઉઘડવાનો.

બેશક, અગર જે ફરજ ઇબાદતો છે તે વાજબ કરવામાં ન આવી હોત તો ઇન્સાનોનો ઘણો મોટો ભાગ અલ્લાહને ભૂલથી પણ કદી યાદ કરતે નહીં, તેના દરબારથી અજાણ રહેત અને તેની મોહબ્બતથી તેઓના દિલ બીલકુલ ખાલી રહી જાત.

આપણા સાચા હાદીઓ, અઈમ્મએ માઅસુમીન અ૦મુ૦ મે ફકત આપણને દુઆ માંગવાનો બોધ નથી આપ્યો, પરંતુ તેઓ પોતે પણ અમલ કરીને બતાવી દીધું કે: જુઓ, અમે કોઈ ચીજના મોહતાજ નથી, ચાહીએ તો જન્નતથી ભોજન અને કપડા મંગાવી લઈએ, જુલા જુલાવવા માટે આસમાનથી ફરીશતાઓને તેડાવી લઈએ, ઝમીન પોતાનું પેટ ફાડીને અમારી સામે પોતાના ખજાનાઓ પાથરી આપે, એમ સમજો કે આએ આખા વિશ્વનું સર્જન અમારા સદકામાં થયું છે, છતાં પણ અમો કેવી આજીજી, લાચારી, કાકલુદીની સાથે, રોઈ રોઈને, પૂરા વિવેક, અદબ અને નમ્રતા પૂર્વક અલ્લાહ પાસે યાચના કરીએ છીએ.

કુલ મા યઅ-બઓ બેકુમ રબ્બી લવલા દોઆઓકુમ ફકદ કઝઝબ્તુમ ફ સલ્ફા યકુનો લેઝામા: (અય રસુલ!) તું કહી દે કે મારા રબને તમારી કોઈ પરવા નથી, જ્યારે કે તમે દુઆજ નથી કરતા; તમે તો (તે રસુલને) જુઠલાવ્યા, તો નજીકમાં તેનું જરૂર પરિણામ આવશે. (સૂરએ અલ ફુરકાન; આયત: ૭૭).

નબીએ કરીમ, હ૦ મોહમ્મદ સ૦નું ફરમાન છે કે: દુઆ અલ્લાહ તઆલાની રહેમત મેળવવા માટે ચાવી છે, વઝુ નમાઝ માટે ચાવી છે અને નમાઝ જન્નત મેળવવા માટે ચાવી છે.

વધુમાં એક હદીસની અંદર મળે છે કે: દુઆ અલ્લાહ તઆલાના લશકરોમાંથી એક લશકર છે; તે ઈન્સાનની કઝા (મોત) ને નક્કી થયેલા સમય છતાં પણ રદ કરી શકે છે.

બીજા સ્થળે માઅસુમ અઠ ફરમાવે છે કે: દુઆ અલ્લાહ તઆલાની ઈબાદત છે, દુઆ આવનારી મુસીબતોનો નાશ કરે છે અને દુઆ મોઅમીનનું એક હથિયાર છે.

શું દુઆ ઈન્સાનને આળસુ નથી બનાવતી?

પોતાના રબ પાસે તંદુરસ્તી, ઔલાદ, ઝીંદગી, દોલત, નેક તૌફીક, સ્કુલમાં કામીયાબી, હીફાઝત, વગેરે..ની માંગણી થકી ઈસ્લામ ઈન્સાનને આળસુ કે બેફીકર બનાવવા ચાહતો નથી. હાથપગ હલાવવા વિના ફક્ત આસમાન તરફ નજર માંડવી, એવો ખ્યાલ બીલકુલ જુદો છે કારણકે અલ્લાહની પૈદા કરેલી ફીઝતને દરેક વસ્તુ તાબે છે, ઈસ્લામે આવા મોઅજ્જાના પાયા ઉપર ઈન્સાનની ઝીંદગી રચી નથી. ઝીંદગી અને મૌત, તંદુરસ્તી અને બીમારી, તવંગરી અને ગરીબી, કામીયાબી અને નિષફળતા, હાર - જીત, તડકો - છાયો, શરદી - ગરમી, આ બધી હાલતો અને ફેરફારોથી દુનીયા રંગીન હોય, ઈસ્લામ એક તરફ ઈન્સાનને, આનો ખ્યાલ રાખી, કામ કરવા સુચવે છે અને બીજી તરફ આવતી નળતરો કે જે પોતાની તરકકીના માર્ગ માં રૂકાવટ અને તોફાન બનતી હોય, તેનાથી બચવા અલ્લાહ પાસે હાથ ઉંચા કરી દુઆ માંગવા પ્રેરે છે કે જેથી તે ભટકી ન જાય. સઉ પ્રથમ, પ્રગતીના પંથ ઉપર, અલ્લાહે તેને ઈનાયત કરેલી શારિરીક અને અકલી તાકતને મનુષ્ય પોતાના ઉપ્યોગમાં લીએ અને સાથમાં અલ્લાહની રહેમતનો દામન હાથમાંથી છુટે નહીં, તે માટે હમેશાં પોકારે કે: ખુદાયા! મેં મારી બનતી કોશીશો કરી, પરંતુ હવે મારી શક્તિની બહાર છે, માટે તું મારી જલ્દી મદદ કર!

એક વ્યક્તિ બહુજ દુખ અને મુસીબતની સ્થિતિમાં, છઠ્ઠા ઈમામ અઠની ખિદમતમાં હાજર થઈ માંગણી કરી કે : મૌલા! હું બેહદ ગરીબ અને ફકીર માણસ છું, તમે મારા માટે દુઆ કરો, જેથી અલ્લાહ મારી રોજીમાં વધારો કરે અને મને દરેક તકલીફમાંથી નજાત આપે.

હઠ ઈઠ જાઅફરે સાદીક અઠમે જવાબમાં ફરમાવ્યું કે: હું તારા માટે દુઆ નહીં કરું.

પેલી વ્યક્તિએ, અજબ થઈ, એક ઠંડી આહ ભરીને પુછ્યું કે: મૌલા! એવું ક્યું કારણ છે કે તમે મારા માટે દુઆ નહીં કરો ?

ઈમામે તેના સવાલના ઉત્તરમાં જણાવ્યું કે: તને સારી રીતે જાણ છે કે અલ્લાહે આ કાર્ય માટે, એક માર્ગ નિરધારિત કરી રાખ્યો છે અને આદેશ આપ્યો છે કે રોજીની તલાશ વાસ્તે બહાર નિકળી જાવ અને તકલીફ ઉઠાવો. આની ઉપરવટ જઈ, તું ઈચ્છે છે કે દુઆના બળ વડે, તારી રોજીને તું તારા ઘરે બોલાવી લે!

જનાબે મરીયમ અઠ મે, જે વખતે, હઠ ઈસા અઠને એક ઝાડના નીચે જન્મ આપ્યો અને તે પવિત્ર બીબીને ભૂખ લાગી તો બધી વસ્તુઓપર કુદરત રાખનાર ખુદાએ તેમને આસમાનથી ડાયરેક્ટ રોજી મોકલવાના બદલે અથવા જીબ્રઈલ માઅરફત તે ઝાડને ડગમગાવી ફળ પૈદા કરવાને બદલે, જઠ મરીયમને ફરમાવ્યું કે તે સુકા ઝાડને પોતાના હાથોથી હલાવે. માઅસુમા મરીયમ અઠમે એજ પ્રમાણે કર્યું તો ઝાડમાં તાજગી આવી, ડાળીઓમાં પાંદડા ફૂટ્યા અને ખજુરો

નીકળી, જે તેમનો ખોરાક બન્યો અને પાણી માટે અલ્લાહે તેમના ચરણમાં એક ચશમો પૈદા કર્યો. (સુરએ મરીયમ, આયત: ૨૪/૨૫).

દુઆ ઈન્સાનને કાયર અને બેપરવા બનાવવાની વીરૂધ્ધ, તેને આશાવંત કરી અલ્લાહની રહેમતથી નિરાશ ન થઈ જવાથી રોકે છે. ખુદાએ કાદીરના સહારા હેઠળ જીવવાળા ઈન્સાનની અંદર હમેશાં હીમ્મત રહે છે કે જ્યાં મારી ઝીંદગીની ગાડી અટકશે ત્યાં બધી દુનીયાઓનો પાલણહાર તેને ગતી આપશે. તે સમયે, ન તેને કોઈ દુશ્મનનો ડર હોય છે, ન કોઈ આફત કે મુસીબતનો! તે દરેક તકલીફને હસ્તે ચહેરે ઝીલી લીએ છે.

દુઆ બેશક એક કુવ્વત, એક શકિત છે, પરંતુ કામીયાબી મેળવવા અને કોશીશો કરવાથી રોકતી નથી, કારણકે દુઆ માંગવાની તવફીક મળવી પણ, અલ્લાહની અમૂલ્ય અને અગણીત બક્ષિશોનું ફળ છે.

દુઆ જરૂર એક દવા છે, પણ બીમારીમાં ડોક્ટરની દવાથી મોઢું ફેરવવાનું કહેતી નથી, કારણકે ખુદ અલ્લાહેજ દવાની અંદર અસર રાખી છે.

નસીહતરૂપે કીતાબોમાં એક વાકેઓ મળે છે કે: એક દિવસ, ૬૦ મુસા પયગમ્બરને દાંતનો દુખાવો થયો. તેમને ખુદા પાસે દુઆ કરી તો અલ્લાહ તરફથી જવાબ મળ્યો કે: હે મુસા! તમે ફલાણા ઝાડના પાંદડા ચાવશો તો તમારો દર્દ ચાલ્યો જશે. જ૦ કલીમુલ્લાહે તેજ પ્રમાણે ક્યું અને દર્દ નીકળી ગયો. અમુક વખત પછી, જ્યારે ફરી દાંતનો દુખાવો થયો ત્યારે અલ્લાહના નબીએ તરત તે ઝાડ તરફ દોડ્યા કે જ્યાં તેમને શફા મળી હતી. પરંતુ, આ સમયે તેમનો દુખાવો બીલકુલ દૂર થયો નહીં. તવરેત કિતાબના માલિક અને ઓલુલ અઝમ રસુલ, ૬૦ મુસા અ૦ અજબ થઈ તરત પોતાના હાથ ફરિયાદ માટે અલ્લાહના દરબારમાં ઉઠાવ્યા. રબ્બુલ આલમીન તરફથી આવાજ આવ્યો કે: હે મુસા! પહેલે તું મારા ઉપર ઈમાન રાખ્યો હતો અને હવે તું ડાયરેક્ટ ઝાડ ઉપર ભરોસો રાખી તે ભણી દોડ્યો.

એના જેવો એક બીજો બનાવ પણ મેઅરાજુસ્સઆદાહ (અલ્લામા હાજી નાજી મર્હુમ સાહેબની કિતાબ)માં વાંચવા મળે છે: જ૦ મુસા એક વાર બીમાર પડ્યા. એમની મુલાકાત માટે આવનાર બની ઈસરાઈલના કેટલાંક લોકો આપની બીમારી સમજી ગયા અને તે દુર કરવાની દવા ચીંધી. ૬૦ મુસા અ૦મે જવાબ આપ્યો કે હું તે દવાનું સેવન કરવા માંગતો નથી. ખુદા પોતેજ મારી આ માંદગી દુર કરી આપશે. પછી બીમારી લંબાણી એટલે આપને અલ્લાહ તરફથી વહી થઈ કે: અય મુસા! હું મારી ઈઝઝત અને જલાલની કસમ ખાઈને કહું છું કે તમે જ્યાં સુધી બની ઈસરાઈલના લોકોએ ચીંધેલી દવા નહીં ખાઓ ત્યાં સુધી હું તમારી બીમારી દુર નહીં કરું.

આ હુકમ થવાથી આપે બની ઈસરાઈલના લોકોને બોલાવ્યા અને એમણે ચીંધેલી દવા લાવી આપવા માટે કહ્યું. દવા આવી, આપે તેનું સેવન ક્યું અને થોડાજ વખતમાં આપની માંદગી ચાલી ગઈ. તે પછી ખુદાએ તઆલાએ આપનાપર વહી મોકલી કે: અય મુસા! તમે મારી મુકરર કરેલી દવાનું સેવન નહીં કરતાં મારા તવકકલથી શિક્ષા ચાહી, તે મને પસંદ પડ્યું નહીં. તમે જાણી લો કે દવામાં તાસીર મુકનાર પણ હુંજ છું.

દુઆ કબૂલ થવાની શરતોમાંથી એક શરત તે પણ છે કે દુઆ અમલ અને પ્રયત્નોની સાથે હોય. મોઅમીનોના અમીર અને મુત્તકીયોના ઈમામ, ૬૦ અલી અ૦ ના ટૂંકા બોધવચનોમાં છે કે: અમલ વગર દુઆ કરનાર, કમાન વિના તીર ચલાવનાર જેવો છે.

तीरने, ईकनारना लक्षय तरइ लई जवानुं, धनुष्य (कमान) अेक साधन ऐ. अेवीज रीते, दुआने असरकारक बनाववा, अमलनी महत्वता स्पष्ट ऐ.

દુઆ માંગનારના કેટલા પ્રકારો છે ?

દુઆ માટે હાથ ઉંચા કરનાર સૌ પ્રથમ તો જરૂરતમંદ લોકો હોય છે કે જેઓ મુશકીલમાં ફસાઈ ગયા હોય, આફતમાંથી છુટવા ચાહતા હોય, કરજના બોજથી મુક્ત થવાની ઉમેદ રાખતા હોય, રોઝીમાં બરકત અને બીમારીમાં શફા ઈચ્છતા હોય, જ્યારે પોતાથી બનતા પ્રયાસો કરવાથી નિરાશ થઈ ચુક્યા હોય, જેવી રીતે દરીયાના પાણીમાં એક ડુબતો ઈન્સાન જે પોતાની ઝીંદગીથી હાથ ધોઈ, આસમાન તરફ નજર ફેંકી અલ્લાહને પોકારે છે, તેવીજ હાલત તે માણસની બને છે કે જેને આ દુનીયાની મુસીબતોએ ક્યદ કરી લીધો હોય.

દુઆ માંગનારનો બીજો વર્ગ દીનદાર લોકોનો હોય છે કે જઓ હૉ માઅસુમીન અૉમુૉની હદીસો અને આલિમોના કથનને અનુસરી દુઆ માટે પ્રેરાઈ છે.

અને ત્રીજો તે લોકોનો હોય છે કે જેઓ અલ્લાહની નજદીકી પ્રાપ્તકરવા દુઆનું રટણ કરે છે.

જેઓ દુઆના ગુઢ અર્થ સમજી શકે છે તેઓ દુઆનો અનેરો આનંદ માણે છે કારણકે પોતાના પાલણહાર સાથે ઉદ્દેશ કરવામાં, ન તેને ફક્ત સંતોષ મળે છે બલકે દુઆ પડનારને તેના તરફથી જવાબ મળવાનો આભાસ પણ થાય છે.

અલ્લાહની મોહબ્બત તેમના બંદાઓના દિલમાં એક સરખી નથી હોતી: કોઈની અંદર બહુજ કમજોર તો બીજાઓમાં એવી મજબુત કે બીજી કોઈ મોહબ્બતને જગ્યા આપતી નથી. અને એવા પણ ફરમાંબરદાર બંદાઓ હોય છે કે જેમના અંતકરણમાં તે મોહબ્બત એવી સજ્જડ હોય કે લાંબી લાંબી ઈબાદતો અને દુઆઓમાં પસાર કરેલી કલાકો તેમની તરસને છીપાવતી નથી.

એક નાના બાળકને, પોતાની દુનીયામાં, કોઈ સહારો અથવા આશરો મળતો નથી સિવાય કે માં ના પ્યાર, મોહબ્બત અને હેતભર્યા ખોળાની અંદર. જ્યારે પણ તેને કોઈ ગભરાટ, દુખ કે તકલીફ જણાઈ છે ત્યારે તે તરત માં તરફ દોડે છે અને તેને પુરા અવાજથી પોકારે છે. ભલે તેની નાફરમાનીના કારણે તેની માં તેને સજા અથવા ઠપકો આપે તો પણ તેનો અંતીમ સહારો અને આશરો તેની માંજ હોય છે, ભલેને તે તકલીફ, કોઈ વખત, બહારથી, બીજા તરફથી કેમ ન આવી હોય!

એજ પ્રમાણે, ઈન્સાનનો છેવટનો આધાર અલ્લાહની અપાર રહેમતની છન્નછાયા હેઠળ રહેલો છે. જેવી રીતે દુનિયાની તરેહ તરેહની તકલીફો ના સમયે, તે ફક્ત અલ્લાહનેજ પોકારે છે, એવીજ રીતે આસમાની સજા અને મુસીબતોના મૌકાપર, દુઆના સહારે, તે પોતાના માલિક પાસેજ ફરીયાદ અને યાચના કરે છે. ખુદાના આવા નેક અને મુત્તકી બંદાઓના દિલ હમેશાં અલ્લાહની મોહબ્બતભરી આશાથી છલકાએલાં હોય છે.

એવું બીલકુલ અશક્ય છે, બલકે બનવાજોગ નથી કે અલ્લાહ તેમના મજકુર ફરમાંબરદાર બંદાઓને નિરાશ કરે, જ્યારે કે તેણેજ તેની રહેમત અને મહેરબાનીનો પાઠ આપી તેનો સહારો લેવા ભલામણ કરી હોય! પરવરદિગારની રહેમત એવી છે કે: ન તે આપવાથી તેમાં ઘટાકો થાય છે અને ન તે રોકવાથી તેમાં કોઈ વધારો થાય છે.

હદીસમાં છે કે: જે વ્યક્તિને ખુદા દોસ્ત રાખે છે તેને કોઈ વખત એવી બાબતમાં ફસાવે છે કે તે અલ્લાહ પાસે આહોઝારી કરે અને પોતે સાંભળે. દાખલા રૂપે, કોઈની પાસે તેનો પ્યારો બાળક

કોઈ ચીજ માંગે ત્યારે એ તેની માંગણીને ઝટ પુરી કરી દેવાના બદલે તેને જરા કાકલુદી કરાવે છે. એમ કરવું ફક્ત તેની મોહબ્બતમાં હોય છે અને આમાં તેને આનંદ મળે છે.

દુઆની શી હકીકત છે ?

અલ્લાહ રહમાન છે અને તેની રહેમત દરેક તેની પૈદા કરેલી વસ્તુપર પથરાય છે: વનસ્પતી, જાનવર, ઈન્સાન, પછી તે ખુદાનો ઈન્કાર કરનાર કેમ ન હોય. એક બાજુ રબુલ આલમીન તરફથી ઉપરથી આવતો રહેમતનો વરસાદ છે અને બીજી બાજુ દુનીયાની સપાટીપરથી નીચેથી ઊછળતી બંદાની પોકાર છે: આ છે ઈન્સાનનો તેના માઅબુદ સાથેનો વહેવાર.

પડદો બે પ્રકારનો છે: એક અંધકારનો અને બીજો પ્રકાશનો. ઈન્સાન પોતાની જોવાની શક્તિ બે જગ્યાએ ગુમાવી દીએ છે: એક ગાઢ અંધકારની સામે અને બીજી તેજસ્વી પ્રકાશની સામે. સૂર્ય ને પોતાની નરી આંખોથી કોણ જોઈ શકે છે? એટલા માટે નહીં કે દરમીયાનમાં કોઈ નળતર છે, પરંતુ તેનો પ્રકાશ એવો તેજ છે કે નજર ત્યાં પહોંચવા ઈન્કાર કરી આપે છે: તે છે રૌશનીનો પડદો.

ઈન્સાનનો તેના પાલણહાર સાથેના વહેવારમાં, આ દુનીયાની મોહબ્બત અને લાલચ, પોતાના બુરા કર્તવ્યો અને ગુનાહકારી, તેના માટે અંધકારનો પડદો બને છે.

તેની વીરૂધ્ધમાં, આ પ્રકાશનો પડદો કે જેને ચીડી શકાતો નથી અને જ્યાં સુધી પહોંચવું અશક્ય છે, તે અલ્લાહના નેક અને પરહેઝગાર બંદાઓના દિલમાં તેના માઅબુદની મોહબ્બત અને કુરબત-નજીકીની તરસ છીપાવે છે.

આવા બંદાઓની દુઆને અલ્લાહ એવી રીતે સાંભળી રહ્યો હોય છે કે જાણે તેમની અને તેમના માલિક વચ્ચે કોઈ ફાસલો નથી, દરમીયાનમાં કોઈ એવો દરવાજો નથી કે જે બંધ થઈ જાય.

અલ્લાહ, બંદા અને તેના દિલના, વચ્ચે છે અને બંદો, જ્યારે પોતાના મનમાં આ ખ્યાલ લાવી ડર ઉત્પન્ન કરે છે, ત્યારે નાફરમાની કરવાથી કાંપે છે, ગુનાહો ન કરવાનો વાયદો કરે છે, ગુજરેલા ગુનાહોનો પસ્તાવો જાહેર કરે છે, તેના તમામ વખાણ કરે છે, આજીજી અને કાકલુદી સાથે, જરા પણ થાક્યા વિના અને ટાઈમનો ખ્યાલ કર્યા વગર, પોતાની સઘળી હાજતો તેના સમક્ષ પેશ કરે છે.

બેશક, જે માણસથી આપણને ગાઢ દોસ્તી અને મોહબ્બત હોય, તેની સાથે વાતો કરવાથી, ન ટાઈમનો ખ્યાલ રહે છે, ન કંટાળો ઉપજે છે, ન થાક. ત્યારે શું કહેવું જે વખતે અલ્લાહ પોતે આપણી બીલકુલ નજીક હોય, આપણને સમજી રહ્યો હોય, જોઈ રહ્યો હોય, આપણી દુઆને સાંભળી રહ્યો હોય! આવું ચયન, આવી શાંતિ, આવી રાહત, દુઆ સિવાય આપણને ક્યાં મળે?

વ હોવા મઅકુમ અયના માકુન્તુમ, વલ્લાહો બેમા તઅમલુના બસીર : અને જ્યાં પણ તમે હો, તે (અલ્લાહ) તમારી સાથેજ હોય છે; અને જે કરણી તમે કરો છો તે અલ્લાહ નિહાળે છે. (સૂરએ હદીદ, આયત: ૪)

અલ્લઝીના આમનુ વ તત્મઈન્નો કોલુબોહુમ બે ઝીકરીલ્લાહે, અલા બેઝીકરીલ્લાહે તત્મઈન્નુલ કોલુબ : આ તે લોકો છે જેઓએ ઈમાન કબુલ કર્યું અને તેમના દિલોને અલ્લાહની

યાદથી (ઝીકરથી) શાંતિ મળતી રહે છે; યાદ રાખો કે અલ્લાહના ઝીકરથીજ (તેની યાદથીજ) દિલોને શાંતિ મળે છે. (સૂરએ અર-રઅદ, આયત: ૨૮).

જેમ ડુંગરનું શિખર અને તેનું તળીયું હોય છે, એજ પ્રમાણે, દુઆની ટોચ: અલ્લાહની અપાર અને અખુટ રહેમતની આશા છે અને તેનું તળીયું: ઈન્સાનની બદકારી અને ગુનાહો છે. જ્યારે માનવ પોતાના ખરાબ કામ અને ગુનાહોને જુએ છે ત્યારે બેધડક તડપી ઉઠે છે અને જે વખતે આહીસ્તે આસમાન ભણી નઝર ઉઠાવે છે તે વખતે અલ્લાહની રહેમત તેના ભયંકર ગુનાહોથી પણ બહુજ વિશાળ દેખાય છે અને ત્યારે તે તરત પોકારી ઉઠે છે કે: અય મારા રબ! મારા ગુનાહોને માફ કરી આપ, મેં પોતાએ મારા નફસપર ઝુલ્મ કર્યો છે! મને તારી રહેમતોની છાયામાં લઈ લે. તારા સિવાય કોઈ કોઈને છાયો નથી આપી શકતો!

ગંધકીમાંથી પાકીઝગી તરફ, અંધકારમાંથી નુર તરફ અને નીચેથી ગગન તરફ જાવું, તે ઈન્સાનની અલ્લાહ તરફની સફર છે અને જ્યારે ઈન્સાન પોતાના ખુદામાં બધી ઉમેદો - આશાઓ રાખીને દુઆનું સાધન લઈને રવાનો થાય છે ત્યારે તે પ્રવાસનો, ન કોઈ છેડો હોય છે, ન તેનો કોઈ અંત! તમામ અંબીયાઓના સરદાર અને અલ્લાહના આખરી પયગમ્બર, હ૦ રસુલે ખુદા સ૦ મે એક દિવસ તેમના સહાબીઓને ફરમાવ્યું કે: શું તમે ચાહો છો કે હું તમને એક એવું હથિયાર બતાવું કે જે તમારા દુશ્મનોથી તમારું રક્ષણ કરે અને તમારી રોજીમાં પણ વધારો કરે?

યા રસુલિલ્લાહ! અમને એવું હથિયાર જરૂર દેખાડો, અસહાબોએ જવાબ આપ્યો.

એ હથિયાર છે: પરવરદિગાર પાસે રાત અને દિવસ દુઆ માંગ્યા કરવી, અલ્લાહના નબીએ તેમને મહાન શસ્ત્ર બતાવ્યું.

પછી અલ્લાહના પ્યારા રસુલે ફરમાવ્યું કે: તમારા બીમારોનો ઈલાજ કરો સદકો આપીને અને બલાઓને દફ્ફે કરો તમારી દુઆ થકી.

હદીસ શરીફમાં છે કે: એક વેળા, હ૦ મોહમ્મદ સ૦ મે જોયું કે અન્સારોમાંના એક અબુ અમામા મસ્જીદમાં નવરા બેઠા હતા. આં હઝરત સ૦મે પુછ્યું : તમે હજી સુધી મસ્જીદમાં કેમ બેઠા છો જ્યારે આ સમય નમાઝનો નથી?

અબુ અમામાએ કહ્યું: યા રસુલુલ્લાહ સ૦! મારા માથે ચીંતા અને કરજનો બોજો છે.

આં હઝરત સ૦મે ફરમાવ્યું: હું તમને એક દુઆ શીખવાડું છું, જો તમે એને ઉચારતા રહેશો તો તમારી ચીંતા ટળી જશે અને કરજ અદા થઈ જશે, અલ્લાહ એનો માર્ગ કરી આપશે.

એ દુઆના શબ્દો આ છે:

હે અલ્લાહ! તું મને મુકિત આપ ચીંતાઓમાંથી, કંજુસાઈમાંથી, આળસુપણામાંથી, કાયરતમાંથી, અને લાકોની શરણાગતિથી મને ઉગારી લે!

અબુ અમામાએ આ દુઆ ઉચારવાનું ચાલુ રાખ્યું અને એમની ચીંતાઓ અને મુશકેલીઓનો અંત આવી ગયો. (મર્હુમ અલ્લામા હાજી નાજીની ગુજરાતી પ્રત: સહીફએ કામેલામાંથી).

ફક્ત પોતાના સ્વાર્થ અને લાભ ખાતર પોતાના મોઅમીન ભાઈથી સંબંધ રાખવામાં આવે તો તે કદી ટકશે નહીં, બનાવટી કહેવાશે અને ઈન્સાનિયતની ખુશ્બુથી ખાલી રહેશે. એજ પ્રમાણે, અલ્લાહ સાથેના સંબંધો કદી ટુટવા ન જોઈએ. સુખના દિવસો હોય યા દુખના, મુસીબત આવે તે પહેલાં, ઝબાનપર દુઆ સદા જારી રહેવી જોઈએ.

દુઆ ફક્ત પોતાની હાજત પેશ કરવાનું અથવા પોતાની ઉમેદ પુરી થવાનું નામ નથી, બલકે તે ઈબાદતનો એક પ્રકાર છે, બંદગીનો એક ભાગ છે, જે ઈન્સાન દુરઆને મજાદના હુકમ મુતાબીક અદા કરી રહ્યો છે: **વ મા ખલકતુલ જાન્ન વલ ઈન્સ ઈલ્લા લે યઅબોદુન:**

મેં જાન્નાતો અને ઈન્સાનોને નથી પયદા કર્યા સિવાય મારી ઈબાદત માટે.

(સુરએ ઝારીયાત, આયત: ૫૬).

હદીસમાં છે કે: *સઉથી વધારે નબળો-તાકત વગરનો ઈન્સાન તે છે કે જે દુઆ કરવામાં કમજોર છે. દુઆનો મક્સદ હાજત કબુલ થવાનો છે. અને અગર બંદાની એકેય હાજત કબુલ થઈ નહીં તો તેમાં, ન તેને કંટાળવાનું છે, ન ગુસ્સો કરવાનો! જેવી રીતે મુસ્તહબ નમાઝો-રોઝા છે, ખયરિયાત અને સદકા, વગેરે છે એજ મુજબ દુઆ અલ્લાહના હુકમોમાં નો એક હુકમ છે અને અલ્લાહને તે બહુજ પસંદ છે.*

જ્યારે માણસની કોઈ હાજત મંજૂર થતી નથી ત્યારે તે નિરાશ થઈ ફરિયાદ કરવા લાગે છે. પરંતુ, અલ્લાહે તેને કઈ કઈ બલાઓમાંથી બચાવી લીધો છે, તેનાથી તે બેખબર છે. ઘણી વખત, મુસીબતોનું હદી જવું પોતાની ઉમેદો પુરી થવાથી બહેતર હોય છે. ઉદાહરણ રૂપે માની લેવામાં આવે કે: એક નબળી સથિતીવાળાને ખુદા ઘણી દોલતથી નવાજી તેને કોઈ ગંભીર બીમારીમાં ગીરફતાર કરી આપે અથવા તો સહન થઈ શકે નહીં એવી બલાઓમાં મુબ્તેલા કરે. તે સમયે, આ પૈસો ન તેને બીમારીમાંથી શફા આપશે, ન મુસીબતોને ખુશીમાં ફેરવી આપશે, તેને રાહત આપવાના બદલે તેને એવો બેચયન અને ભારે તકલીફમાં ડુબાળી દેશે કે તેના માટે રાતની ઉંઘ હરામ થઈ જશે. માટે, દુઆના રદ થવામાં કોઈ વખત ઈન્સાનની પોતાનીજ ભલાઈ સમાએલી હોય છે.

હ૦ સાદીકે આલે મોહમ્મદ અઠની ઝબાન મુબારક સાંભળીએ: *મોઅમીન માટે તે વખત સુધી બધું સાફ છે અને અલ્લાહની રહેમતપર આશા રાખી શકે છે જ્યાં સુધી કે તે બેસબ્રી કરે નહીં અને નિરાશામાં પડી જઈ દુઆને છોડી આપે નહીં.*

બેસબ્રીની માયના શી છે? સહાબીએ પ્રશ્ન કર્યો.

જ્યારે તે એમ કહેવા લાગે કે મેં ઘણી દુઆઓ કરી, આ માંગ્યું અને તે માંગ્યું, પણ એકેય પુરી થઈ નહીં, ઈમામે તેનો ઉત્તર આપ્યો.

હાજત ભલે પુરી ન થાય, જેમાં અલ્લાહની કોઈ મસલેહત સમાએલી હશે, પણ પોતાની દુઆના કારણે બંદો માઅબુદની રહેમતમાં ઘેરાએલો રહે છે, જે તેના માટે ફક્ત કોઈ નાની વસ્તુ નથી, બલકે ખલ્લાકે આલમની એક મોટી અને અપાર બક્ષિશ છે.

દુઆ આપણાથી કાંઈ માંગે છે

ઉદઉ રબ્બકુમ તઝરરોઅન વ ખુફ્યતન ઈન્નહુ લા યોહીબ્બુલ મોઅતદીન : પુકારો તમારા રબને (દુઆ કરો) કરગરીને અને ધીમા આવાજે, બેશક હદથી નીકળી જનારાઓને તે દોસ્ત રાખતો નથી.

વલા તુફ્સેદુ ફીલ અઝ્ બાઅદા ઈસલાહેહા, વદ-ઉહો ખવ-ફવ વ તમઅન, ઈન્ન

રહમતલ્લાહે કરીબુન મેનલ મોહસેનીન : અને તેના સુધારા પછી ઝમીનમાં ફસાદ બરપા ન કરો અને (દુઆ કરો) તેને પુકારો (અઝાબના) ખોફથી અને (રહેમતની)આશા રાખીને; ખરેખર, અલ્લાહની રહેમત (નેકી કરનારાઓ) એહસાન કરવવાળાઓની નજીક છે.

(સૂરતુલ અઅરાફ; આયત: ૫૫ - ૫૬).

એક દીવસ, ૬૦ રસુલે અકરમ સૌ જહાદમાં ગયા. સાથે અસહાબો પણ હતા. જંગલમાં પહોંચ્યા તો લશકરવાસીઓ મોટા આવાજથી અને કાન બહેરા કરી આપે એવી રીતે, **અલ્લાહો અકબર** અને **લાએલાહ ઈલ્લલહાહ** ની પુકાર કરવા લાગ્યા. રહેમતુન્લીલ આલમીન નો તાજ પહેરીને આવેલા અલ્લાહના તે પ્યારા નબીએ ફરમાવ્યું કે: અય લોકો! જોરજોરથી ચીખવાનું બંધ કરો! શું તમે એવા ખુદાને બોલાવી રહ્યા છો કે જે બહેરો અને છુપો હોય? અરે! તમે તો એને પુકારો છો કે જે ફક્ત તમારી બધી વાત સાંભળતોજ નથી બલકે તે બીલકુલ તમારી નજદીક છે!(અનવારુલ બયાન ફી તફસીરીલ કુરઆન, મહુમ અલ્લામા હાજી નાજી સાહેબ).

દુઆ જરૂર કરો, પણ ફક્ત ઝબાનથી નહીં, બલકે દિલની સાથે, કરગરીને, રડી રડીને, કાકલુદીની સાથે, આજીજીપૂર્વક, અને મોટા અવાજથી નહીં, બલકે ધીમા સ્વરે, જેથી તમે રીયાકારી યાને બીજા લોકાને સંભળાવવાથી અથવા દેખાડવાથી બચી જાઓ. અને એવી પણ દુઆ ન કરો કે જે તમારી શાનથી ઉચી હોય, યાને કે એવી વસ્તુ અથવા એવા હોદા માટે દુઆ કરવી કે જે મળવી અશક્ય હોય: યાને નબી અથવા ઈમામનો મરતબો, આસમાન ઉપર ઉડીને જાવું, કામ કર્યા વિના આપોઆપ ઘરમાં જમવાનું આવી જવું, વગેરે...

અસલ મતલબ એવો છે કે બંદો હમેશાં અલ્લાહના ફઝલો કરમનો મોહતાજ છે અને અગર અલ્લાહની સામે પોતાની હાજત પેશ કરવા જરૂર સમજતો ન હોય, તો એક તરફ પોતે બેપરવા અને ઘમંડી છે અને બીજી તરફ પોતે અલ્લાહને દુઆનો લાયક સમજતો નથી. ખુદા મગરૂર ઈન્સાનને દુશમન રાખે છે.

વ મન અહસનો કવ-લમ મિમ-મન દઆ એલલ્લાહે વ આમેલા સાલેહંવ વ કાલા ઈન્નની મેનલ મુસલેમીન : અને તેનાથી બેહતર કેની વાત થઈ શકે છે કે જે (લોકાને) અલ્લાહની તરફ બોલાવે અને સારા સારા કામ કરે અને કહે કે હું પણ અલ્લાહના ફરમાં બરદાર બંદાઓમાંથી છું? (સૂરએ હા-મીમ-સજદાહ; આયત: ૩૩).

દુઆના શબ્દો અલ્લાહની નજરમાં તેજ સમયે દુઆ છે જ્યારે સાલેહ-નેક અમલથી તેનું સમર્થન થઈ રહ્યું હોય. જેવી રીતે એક માણસ પોતાના રબથી દરગુજર, માફી અને રહેમતનો ચાહક છે એજ પ્રમાણે તેને ઘટે છે કે અન્ય માનવોની સાથે પણ તે દરગુજર, માફી અને રહેમતને ગ્રહણ કરે, જે સાચા અર્થમાં જગતનો સુધારો છે. પરંતુ જ્યારે એવું થાય કે માણસ પોતાના માટે તો અલ્લાહ તરફથી મહેરબાનીનો ઉમીદવાર હોય, છતાં કે તે પોતાના પાડોશીઓ સાથે તો સરકશી અને બેપરવાહીની રીત અપનાવે તો એવા વર્તણુકનું બીજું નામ છે: ઝમીનપર ફસાદ ફેલાવવો. આમ કરતાં, બંદો પોતાની દુઆને અલ્લાહની નજરમાં નિરર્થક બનાવી આપે છે.

મનુષ્યને પોતાના નેક ગુણોનો પુરાવો, સમાજની અંદર, માનવ સંબંધોમાં, આપવાનો છે કે તે પોતાની દુઆમાં સાચો છે યા નહીં. જે માણસ પોતાના દુન્યવી વહેવારની અંદર પોતાની દુઆઈ હેસિયતને ભુલી જાય, તો તેની મીસાલ એવા માણસની છે જેણે જીભથી મોટા મોટા દાવા કર્યા,

પરંતુ જ્યારે તેની પરીક્ષા લેવામાં આવી તો તે નિષફળ નીવળ્યો, શુન્યથી - મીંડાથી કાંઈ વધુ નથી.

આપણને અલ્લાહના અઝાબનો ડર છે અને તેની પકડથી બચવા માટે તેનાથી કાકલુદી કરી રહ્યા છીએ તો એવી હાલતમાં જરૂરી છે કે જ્યારે કોઈ માણસ આપણી પકડમાં આવી જાય, તો તે વખતે આપણે પણ તેનાથી ગુસ્સો ન કરીએ અને બદલો લેવાથી હાથને રોકી લઈએ. આવા સમયે, આપણને અલ્લાહના મુકાબલામાં, આપણી પોતાની આજીજી-કાલાવાલાભરી હેસિયત યાદ આવી જવી જોઈએ.

એક વખત અલ્લાહો અકબર કહીને જ્યારે આપણે અલ્લાહની મોટાઈનો ઈકરાર કરી ચુક્યા હોઈએ ત્યારે આપણી કરતાં નબળી સ્થિતિવાળા, મોહતાજો, કમજોરો, જરૂરતમંદોની સમક્ષ આપણી મોટાઈનો ડંકો બજાવવાના બદલે, અલ્લાહની સામે આપણી પોતાની કાકલુદીભરી હાલતનો મનમાં ખ્યાલ લાવવો જરૂરી છે. એક માનવ પર તાકત પામીને આપણે તેનાપર પોતાની મોટાઈનું પ્રદર્શન કરી શકીએ છીએ, પણ એમ ન કરતાં, તે સમયે, અલ્લાહના મુકાબલામાં પોતાની તુચ્છ હેસિયતને યાદ કરી, પોતાના રબને એમ કહીને તે માણસને છોડી આપીએ કે: ખુદાયા! મેં તેને માફ કરી આપ્યો, તું પણ તેને તારી માફી બક્ષી આપ.

જ્યારે બંદાના મનના તરંગો પોતાના રબથી એ પ્રમાણે સંકલિત થઈ જાય કે માત્ર તે અલ્લાહથીજ ડરે અને તેનાથીજ આશા રાખે ત્યારે હર પળે, દુઆના આધારે, તે તેનાથી વાતોમાં લીન રહે છે. દુઆ, દિલનું વ્યાકુળ સ્વરૂપનું બહાર નીકળવાનું, એક નામ છે.

અલ્લાહ પાસે કેવી રીતે દુઆ માંગવી ?

કોઈ વ્યક્તિ કોઈને કાંઈ આપે છે તો તેમાંથીજ દીએ છે કે જે અલ્લાહે તેને આપેલ છે. કોઈના માટે અગર દોડભાગ કરે છે તો તે એજ શક્તિ અને બળથી કે જે અલ્લાહે તેને અર્પી છે. આ ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જે બીજાઓના હાથોથી મળે છે તે હકીકતમાં ખુદાએજ આપેલ હોય છે, જે કાર્યો બીજા થકી પૂર્ણ થાય છે તે ખરૂં જોતાં અલ્લાહના લીધેજ હોય છે. ઈન્સાન તો કંગાલ-મોહતાજ છે. જે પોતેજ જરૂરતમંદ હોય તે બીજાઓની હાજત શું પુરી કરવાનો!

ખુદાની મહેર અને બક્ષીશ તથા બીજાઓનું આપવું, તેમાં ઝમીન-આસમાનનો ફર્ક રાખે છે. આમ ઈન્સાનનું અર્પણ કરવું બદલાની આશા રાખે છે અને કોઈ પણ મૌકે તે જરૂર આ ભેટની યાદ અપાવી બડાઈ હાંકશે. પરંતુ ખુદાવંદે કરીમ પોતાના ફઝલો કરમથી જ્યારે નેઅમતોથી પોતાના બંદાને માલામાલ કરી દીએ છે તો તે વખતે, ન તે કોઈ બદલાની આશા રાખે છે, ન એહસાનની યાદ અપાવે છે. આભાર એ મનાવે છે જે પોતે આપવાને કાંઈ મોટી ચીજ સમજતો હોય, મામુલી બક્ષીશને મહત્વતા આપતો હોય.

ખુદાવંદે આલમ જોઈએ એટલી નેઅમતો આપે, ગમે તેટલા એહસાન કરે, તેની પોતાની અખુટ રહેમતની સામે કંઈ વિસાત રાખતી નથી. જ્યાં બેહીસાબ અતાઓ હોય ત્યાં કોઈ કંજુસાઈ હોયજ નહીં.

આ વાત નિર્વિવાદ છે કે ઈન્સાન પોતાના મનમાં ઘણી વખત અશક્ત છે. જ્યારે તેની બધી કોશીશો એળે જાય, બધી યુક્તિઓ નિષફળ નીવળે, ત્યારે જ્યાં ત્યાં ઓથ અને વસીલાઓ ગોતતો

ફેરે છે કે જેથી પોતાના કાર્યમાં તેને સફળતા પ્રાપ્ત થાય. જગતમાં એક ઈન્સાનનો બીજા ઈન્સાનપર આધાર રહેલો છે, એક બીજા થકી કામ પુર્ણ થાય છે. એમાં કોઈ બુરાઈ નથી. ઈન્સાન એક સામાજિક પ્રાણી છે. તેની પાસે બધા ઈલ્મો નથી, તેની પાસે બધી તાકતો નથી, તેની પાસે બધી સગવળો નથી. પરંતુ શર્ત એ છે કે જે ખરેખરો કારસાઝ અને માલિક છે, તેને કોઈ પણ કાળે ભુલી ન જતાં, ગમે તેવા કપરા સંજોગોમાં તેની તરફ રજુ થવું જોઈએ. આ છે ઈન્સાનની બુલંદી, આ છે અલ્લાહપર તેનો ભરોસો. ઈન્સાનની કોઈ હાજત પુરી કરનાર નથી સિવાય કે જે બેપરવા અને સ્વતંત્ર - અલ્લાહુસ્સમદ છે.

જ્યારે આદમ-પુત્રમાં આવા મક્કમ-દ્રઢ વિચારો મજબુત થઈ જશે ત્યારે ગફલતના બધા પરદા ફાટી જશે, દિલમાં શાંતિ અને મનમાં ચયન ઉત્પન થશે, ડગમગતા પગો સ્થાયી બનશે, દુનિયાની કોઈ પણ ઝેરીલી હવા તેના મોઢાને અલ્લાહથી ફેરવશે નહીં અને દુઆ, યાચના, પુકાર ફક્ત તેનીજ બારગાહ માટે રહી જશે.

જ્યારે એ માઅબુદ જોશે કે મારો બંદો બધા દરવાઝાને ઠોકર દઈ, મારી તરફ મીટ માંડી રહ્યો છે ત્યારે તે પોતાની દયા ભાવનાથી તેના સર્વે કામો સરળ કરી આપશે. જો કે ખુદા દરેક માણસના દિલની બધી વાતોને જાણે છે, પણ તે ઈચ્છે છે કે તેની સમક્ષ તેનો બંદો પોતાના તમામ અરમાનો, આરજુઓ, આશાઓ, ઉમ્મીદો, હાજતો વ્યક્ત કરે.

આપણા છઠ્ઠા ઈમામ, અબુ અબ્દીલ્લાહ, હૉ જાઅફેરે સાદીક અૉ ફરમાવે છે કે: પરવરદિગાર સારી રીતે સમજે છે કે જ્યારે બંદો દુઆ કરે છે તો તે પોતાના પાલણહારથી શું ચાહે છે. પરંતુ, અલ્લાહ એ વાતને પસંદ કરે છે કે તે પોતાની હાજત, ખુલ્લા દિલે, સાફ મનથી, કોઈ પણ અડચણ વગર, તેની સામે એક પછી એક રજુ કરે.

દુઆ માંગવા પછી ઈમામ જે શબ્દો સજદામાં કહેતા હતા તે ઉચારવામાં આવે કારણકે જે દુઆ સજદામાં કરવામાં આવે છે તે અલ્લાહના દરબારમાં જલદી કબુલ થવાને લાયક બને છે. જેમકે છઠ્ઠા ઈમામ અૉનીજ હદીસ છે કે: બંદો ખુદાની બારગાહમાં એ વખતે વધારે નજદીક થઈ જાય છે જ્યારે સજદાની હાલતમાં પોતાની દુઆ માટે અલ્લાહને પુકારે છે.

એક બીજી હદીસમાં એજ ઈમામ ફરમાવે છે કે: જ્યારે દુઆ કરો ત્યારે એમ માની લો કે તમારી હાજત પુરી થઈ ગઈ છે અને તે તમારા દરવાજા આગળજ ઉભી છે અને હમણાજ તમારા ઘરની અંદર દાખલ થશે.

હદીસમાં એમ પણ આવ્યું છે કે: સુખ અને રાહતના વખતમાં પણ અલ્લાહના દરબારમાં દુઆ કરતાંજ રહેવું, એવું નહીં કે મુસીબત પડે ત્યારેજ ખુદાને પુકારવું.

વ એઝા મસ્સલ ઈન્સાના ઝુરરન દઆ રબ્બહુ મોનીબન એલયહે સુમ્મા એઝા ખવ્વલહુ નેઅમતંમ મિનહો નસેયા માકાના યદઉ એલયહે મિન કબ્લો.....: અને મનુષ્યપર જ્યારે કોઈ આફત આવી પડે છે ત્યારે પોતાના પાલણહાર તરફ રજુ થઈ દુઆ માંગવા લાગે છે, પછી જ્યારે તે પોતાના તરફથી કોઈ નેઅમત તેને અર્પણ કરે છે ત્યારે જે બાબત માટે તે પ્રથમ તેની પાસે દુઆ માંગતો હતો તેને વીસરી જાય છે.....

(સૂરએ ઝોમર; આયત: ૮).

દુનિયામાં દરરોજનો આપણો અનુભવ હશે કે માંગનારાઓ માંગવા માટે કેવી કેવી તરકીબો રજુ કરે છે. ઘણા માંગવાવાળાઓ એવા હોય છે કે જેમને જોઈનેજ આપણને કંટાળો ઉપજે, જ્યારે કે

ઘણાના માંગવામાં આપણને રસ પડે. આ તો થઈ માનવી માનવી વચ્ચેની વાત જ્યારે કે ખુદા અને બંદા વચ્ચેની વાત તો જુદીજ છે.

આ માટે, દુઆની સરસ અને સભ્ય રીતો હઝરત માઅસુમીન અઠમુઠમે બતાવેલી દુઆઓ છે, કે જેના વાંચવાથી આપણને ખાત્રી થાય કે માઅસુમોએ આપણને ખુદાથી કેમ માંગવું, એજ નથી બતાવ્યું, બલકે સાથમાં ખુદાનો પરિચય સમજાવ્યો છે અને તેની બેહીસાબ નેઅમતો તરફ પણ આપણુ ધ્યાન દોર્યું છે.

આ સંબંધમાં, દુઆની શરૂઆત કેમ કરવી, તે માટે આપણે હલાલે મુશકેલાત, અમીરુલ મોઅમેનીન, અલી ઈબને અબી તાલીબને સાંભળીએ. ઈમામ ફરમાવે છે કે: *હાજત પેશ કરવા અગાઉ, સઉ પ્રથમ અલ્લાહના વખાણ કરવા અને તેમના નબી સઠ ઉપર દુરુદ મોકલવું જોઈએ.*

એજ પ્રમાણે, ઈમામ સાદિક અઠથી પણ નકલ કરવામાં આવે છે: *જ્યારે તમારામાંથી કોઈ પોતાના પાલણહાર પાસે દુનિયા અથવા આખેરતની કોઈ હાજત માંગવા ચાહે તો સઉ પ્રથમ અલ્લાહના વખાણ કરે અને હઠ મોહમ્મદો આલે મોહમ્મદ સઠ ઉપર દોરુદ મોકલે, તે બાદ પોતાના ગુનાહોની માફી મેળવવા રોઈને કાકલુદી કરે અને આખીરમાં પોતાની દુઆ માંગે.*

જેવી રીતે, જ્યારે તમે કોઈ પાસે મદદ માંગવા તેમને મળવા જાઓ ત્યારે તમે જરૂર તેમને પહેલાં સલામ કરસો અને બે સારા શબ્દો ઉચારસો, તે પછી તમે તમારી અરજી પેશ કરસો. અહીં સવાલ ઉત્પન થઈ શકે છે કે ખુદા વખાણનો મોહતાજ નથી, તે બેપરવા છે જ્યારે કે ઈન્સાન વખાણનો ભુખ્યો છે. અલ્લાહની સરખામણી ઈન્સાન સાથે કેમ થઈ શકે?

આનો શરૂઆતમાં ખુલાસો અપાઈ ચુક્યો છે, છતાં વધુમાં જવાબ એમ છે કે: અલ્લાહ બીલકુલ પાક છે અને દરેક મખ્લુક કરતાં તે વખાણ અને શુક્ર ને વધુ લાયક છે, પણ તેનો મોહતાજ નથી. ઈન્સાનને પોતાના માલિક પ્રત્યેની ઈબાદતનો હક કેવી રીતે અદા કરવો તે શરીઅત તેને શીખવે છે. આવું કરવું તે નેક અખ્લાક-સારા ચારિત્ર, સભ્યતા અને અદબની નિશાની છે. અલ્લાહની પ્રશંસાનો ઈનકાર કરવાથી શું ઈન્સાન પોતાને નગુણો નહીં સમજે? શું અલ્લાહના વખાણનો વિરોધ કરવા પછી પણ ઈન્સાન એમ સમજશે કે તેણે પોતાનો મઝહબી હક બલકે ઈન્સાનિયતનો હક બરાબર અદા કર્યો છે?

અલ્લાહ જેમ ઈન્સાનનો સર્જનહાર છે તેમ સારા અખ્લાકનો પણ સર્જનહાર છે. હઠ પયગમ્બરે ઈસલામ સઠ હમેશાં ફરમાવતા હતા કે: *મને એટલા માટે રસુલ બનાવીને મોકલવામાં આવ્યો છે કે અખ્લાકને તેની બુલંદી ઉપર પહોંચાડી આપું.*

ન અલ્લાહની પુરેપુરી ઈબાદત થઈ શકે છે, ન તેની પુરેપુરી માઅરેફત-ઓળખાણ હાંસીલ થઈ શકે છે, ન તેના પુરેપુરા વખાણ અદા થઈ શકે છે. ઈન્સાન જેટલા ખુદાના વખાણ કરતો રહેશે એટલોજ તેનો ઘમંડ, તેનો અહંકાર, તેનો હુંપદ ટુટતો જશે.

એજ પ્રમાણે, હઠ મોહમ્મદો આલે મોહમ્મદ સઠ ઉપર દુરુદ મોકલવું, તે આપણી ફરજોમાંની એક ફરજ છે, જેના માટે કુરઆને શરીફમાં, સુરએ અહઝાબની પદ મી આયતમાં અલ્લાહનો ઈરશાદ થઈ રહ્યો છે: *ઈન્નલ્લાહ વ મલાએકતહુ યોસલ્લુના અલન્નબી યા અય્યોહલ્લઝીના આમનુ સલ્લુ અલયહે વ સલ્લેમુ તસલીમા* : તેમાં શક નથી કે ખરેખર અલ્લાહ અને તેના મલાએકા નબી ઉપર દુરુદ મોકલે છે તો અય લોકો કે જે ઈમાન લાવ્યા છો તમે પણ તેમની ઉપર દુરુદ મોકલતા રહો અને બરાબર સલામ કરતા રહો જેવી રીતે સલામ કરવાનો હક છે.

આ માઅસુમ હસ્તિઓ છે, અલ્લાહના ખાસ પ્યારા બંદાઓ છે, જેમની મોહબ્બતમાં અલ્લાહે આ કાએનાત પયદા કર્યું છે તો તેમના ઉપર સલવાત મોકલી, આપણે તેમને ખુદા સમક્ષ વસીલો બનાવીએ છીએ, જે તેમના પ્રત્યે હક અને મોહબ્બત અદા કરવાનું એક કારણ છે અને નેક અખ્લાક- સારા ચારિત્રનો એક ભાગ છે. આપણે પોતાને ભાગ્યવાન સમજવું જોઈએ કે આવી માનવંત અને પાકીઝા શખ્શીયત આપણી હાજતોની અલ્લાહ પાસે વકીલ બને!

હદીસમાં છે કે: એક ઝાડ છે, તેના મુળ હ૦ રસુલ સ૦ છે, તેની ડાળીઓ એહલેબયતે તાહેરીન અ૦મુ૦ છે અને તેના પાંદડાઓ તેમના મોહીબો છે. દરેક કોઈ સમજી શકે એવી વાત છે કે અગર કોઈ પાંદડાઓને તાજા રાખવા ચાહે તો તે કદી પત્તાઓ ઉપર પાણી નહીં નાંખે કારણકે તેમ કરવાથી લોકો તેને બેવકૂફ-મૂર્ખ સમજશે. જો પાંદડાઓને લીલા અને તાજા રાખવા હોય તો મુળમાં પાણી સીંચવું પડશે. એવીજ રીતે સલવાત પડવામાં આપણા પોતાનાજ ફાયદાઓ સમાએલાં છે. આપણી કઈ તાકત છે કે જેને અલ્લાહે બધી દુનિયાઓ માટે રહેમત બનાવીને મોકલ્યા હોય તેમના હકમાં આપણે રહેમતની દુઆ કરીએ! દુરુદ આપણા તરફથી આપણા વાસ્તેજ એક દુઆ છે, આપણી દુઆની અંદર એક અનોખી દુઆ!

એક પ્યાલું પાણીથી બીલકુલ છલોછલ ભરપૂર છે. એક ટીપા માટે તેમાં જગ્યા નથી. જો તેમાં પાણી રેડવામાં આવ્યું તો તે છલકાઈને બહાર વહી જશે. જે ઠામ તે પ્યાલાના નિચે હશે તેને આ પાણી મળતું રહેશે. હ૦ માઅસુમીન અ૦મુ૦ જેવી રહેમતથી ભરપૂર શખ્શીયત ઉપર જ્યારે સલવાત મોકલવામાં આવે ત્યારે ઠામ રૂપી તેમના મોહીબો ઉપરજ આ રહેમત વરસે છે.

ઉપરાંતમાં, જે લોકો અમ્ર બીલ માઅરુફ અને નહી અનીલ મુનકર (સારા કામની ભલામણ અને ખરાબ કામની રોકથામ) તજી દે છે તે વખતે દુઆ કબૂલ થવાથી રોકાઈ જાય છે.

જેમકે ઈસલામના પયગમ્બર સ૦ ફરમાવે છે: **અમ્ર બીલ માઅરુફ અને નહી અનીલ મુનકર જરૂર કરો. નહીંતર અલ્લાહ તમારા ખરાબ માણસોને તમારાપર સવાર કરી દેશે. પછી તમારા સારા લોકો દુઆ કરશે તો તેઓની દુઆ કબૂલ નહીં થાય.**

આપણા પાંચમા ઈમામ, હ૦ મોહમ્મદે બાકીર અ૦થી મનકુલ છે કે: ખુદાવંદે આલમે જ૦ શોઅયબ પયગમ્બરને વહી મોકલી કે તમારી કોમમાંથી હું એક લાખ માણસો ઉપર અઝાબ કરીશ કે જેમાં ચાલીસ હજાર બદકાર હશે અને સાઠ હજાર નેક લોકો હશે. અલ્લાહના નબીએ પરવરદિગાર પાસે અરજ કરી કે: **માલિક! નેક લોકો ઉપર કયા કારણે તારો કોપ ઉતરશે?**

જવાબ મળ્યો કે: **એ કારણે કે તેઓ ખરાબ લોકોની સાથે હળીમળીને રહે છે, તેમના પ્રત્યે નરમ વલણ રાખે છે અને મારા ગુસ્સાના ખાતર ગુસ્સે થતા નથી. (મેઅરાજુસ્સઆદહ અનુવાદક: અલ્લામા મર્હુમ ગુલામેઅલી હાજી નાજી સાહેબ અ૦મ૦).**

હ૦ ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ અ૦ની દુઆ: સૂરએ અલ બકરહ, આ: ૧૨૭/૧૨૮/૧૨૯):

રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના, ઈન્નકા અન્તસ્સમીઉલ અલીમ: અય અમારા રબ! અમારી (આ સેવાને) સ્વીકારી લે, ખરેખર તુંજ (દુઆનો) સાંભળનાર (અને નિચ્ચતનો) જાણનાર છે.

રબ્બના વજઅલના મુસલેમયનેલક વમીન ઝુરરીય્થતેના ઉમ્મતન મુસલેમતલ્લક વ અરેના મનાસેકના વતુબ અલયના ઈન્નકા અન્તત્તવ્વાબુરરહીમ: અય અમારા રબ! તું અમને તારા તાબેદાર બંદા બનાવ અને અમારા વંશમાંથી પણ એક એવા સમુહને પયદા કર કે જે તારા

તાબેદાર હોય અને અમને અમારા હજના કાનુનો બતાવ અને અમારી તવબા કબુલ ફરમાવ, બેશક તું બહુજ તવબા કબુલ કરનાર દયાળુ છે.

રબ્બના વબ્બસફીહીમ રસૂલમ મિનહુમ યત્લુ અલયહીમ આયાતેકા વ યોઅલ્લેમૌ હોમુલ કિતાબા વલ હિકમતા વ યોઝકકીહીમ ઈન્નકા અન્તલ અઝીઝુલહકીમ: અય અમારા રબ! તે સમુહની અંદર તેઓમાંથી એક રસૂલને મોકલ કે જે તેઓને તારી આયતો પડીને સંભળાવે અને તેમને આસમાની કિતાબની અને અકકલમંદીની વાતો શીખવે અને તેમને (તેમના નફસને) પાકીઝા કરે, બેશક તુંજ સંપુર્ણ કુદરત રાખનાર હિકમતવાળો છે.

હ૦ ઈબ્રાહીમ અ૦ ત્રણ વાર જુદી જુદી દુઆઓ માંગે છે અને દર વખત રબ્બના કહીને અલ્લાહને પુકારે છે. ખુદાના નબી દુઆનો પહેલો અદબ આપણને શીખાડે છે કે જ્યારે તમે દુઆ માંગો તો દરમીયાનમાં વારંવાર અલ્લાહને પુકારતા રહો અને જેવી દુઆ હોય તેવું અલ્લાહના નામોમાંથી એક નામ ઉપયોગમાં લ્યો, આ છે બીજો અદબ.

જ્યારે ખીદમતની વાત આવી ત્યારે પયગમ્બરે ખુદાએ કહ્યું કે: અય મારા પાલણહાર, તું દુઆનો સાંભળનાર અને નિચ્યતનો જાણનાર છે, તવબા માંગતી વખતે ફરમાવ્યું કે: તું દુઆને કબુલ કરનાર તેમજ દયાળુ છે અને રસુલની માંગણી કરવા સમયે પુકાર્યું કે: તું કુદરત રાખનાર અને મહાન હીકમતવાળો છે.

બીમાર હોય તો: યા શાફી કહીને પુકારો, રોજી માટે : યા રઝઝાકૌ થી અવાજ આપો, અવલાદની તમન્ના હોય તો: યા ખાલીકૌ થી તેને યાદ કરો; વગેરે..

(મૌલાના મહુમ તાલીબ જવહરીની મજલિસમાંથી)

આસમાન તરફ હાથ ઉંચા કરી દુઆ માંગવાનું શું કારણ છે ?

સચ્ચદુલ વસીયીન, હઝરત અલી ઈબ્ને અબી તાલીબ અ૦મે, એક દીવસ ફરમાવ્યું કે: અય લોકો! જ્યારે તમારામાંથી કોઈ માણસ નમાઝ પુર્ણ કરી લીએ ત્યારે આસમાન તરફ હાથ ઉઠાવીને દુઆ માંગે. તે વખતે હાજરીનમાંથી સબાનો એક રહેવાસીએ પુછ્યું કે: યા અમીરલ મોઅમેનીન! શું અલ્લાહ દરેક જગ્યા મૌજુદ નથી? તો મૌલાએ જવાબ આપ્યો કે હા, અલ્લાહ દરેક જગ્યાએ હાજર છે. એજ વખતે તે માણસે તરત ઉઠીને ફરી સવાલ કર્યો કે યા હઝરત! તો પછી શા માટે આસમાન તરફ હાથ ઉઠાવવા જોઈએ? ઈમામે સમજાવ્યું કે: શું તેં કુરઆનમાં આ આયત નથી પડી? વ ફીસ્સમાએ રીઝકોકુમ વ મા તુઅદુન: અને આસમાનમાં તમારી રોઝી છે અને એ ચીજ કે જેનો વાયદો આપવામાં આવ્યો છે.

(સૂરએ ઝારેયાત; આયત: ૨૨).

આમ જ્યાં રીઝક છે ત્યાંથીજ રોઝી માંગવી જોઈએ અને અલ્લાહ તઆલાએ આસમાનમાંથી આપવાનો વાયદો કર્યો છે.(શેખ સદુક અ૦ર૦ની કિતાબ એલલુશશરાઅઓમાંથી).

હ૦ પયગમ્બરે ઈસલામ સ૦ મે ફરમાવ્યું છે કે: જ્યારે બંદો ખુદાવંદે કરીમ પાસે હાથ ઉંચા કરી દુઆ માંગે છે ત્યારે તેને ખાલી હાથ પાછો ફેરવવામાં અલ્લાહને શરમ થાય છે. એટલે બંદાની હાજત પુરી કરવામાં, મસલેહત હોય, તો હાજત પુરી કરે છે. પણ તેના હાથ તો પોતાના ફઝલ

અને રહેમતથી ભરી આપે છે. તેથીજ તો દુઆ કર્યા બાદ, પોતાના બન્ને હાથો મોઢાપર ફેરવવાનું ફરમાન છે.

જ્યારે આપણા આઠમા ઈમામ અઠને એક સહાબીએ સવાલ કર્યો કે: શા માટે હાજત માંગતી વખતે આપણે હાથોને આસમાન તરફ ઉઠાવીએ છીએ? તે વખતે આપણા મૌલા અને આકા, હઠ અલી ઈબને મુસા રઝા અઠ મે તેમને જે જવાબ આપ્યો, તે આપણે સાંભળીએ:

અલ્લાહે પોતાની મખ્લુકને તેની ઈબાદત કરવાની તેમજ પોતાને બંદા તરીકે બતાવી માઅબુદની ફરમાંબરદારી કરવાની ઘણી રીતો શીખવી છે, જેમાંથી એક દુઆ માંગતી વખતની હાલત છે: દરેક હાજત અને યાયના વેળા પોતાના હાથોને આસમાન તરફ ઉઠાવી ઈન્સાન પોતાને હકીર, તુચ્છ, ઝલીલ અને અલ્લાહનો તાબેદાર બંદો બતાવે.

જે ઈન્સાન પોતાને બેઈઝઝત સમજે છે તેને અલ્લાહ ઈઝઝત બક્ષે છે, જે પોતાને નિયો ગણે છે તેને અલ્લાહ ઉચો લાવે છે. અલ્લાહ ચાહે છે કે ઈન્સાન આ ખાકસારીનો પાઠ પોતાના જીવનમાં ઉતારે અને મોટાઈ-અહંકારને હંમેશ માટે તલાક આપી દીએ, જેથી માલિકની મહેરબાનીઓનો તે હકદાર બની શકે.

હઠ અમીરૂલ મોઅમેનીન અઠથી મનકુલ છે કે: જ્યારે કોઈ શખ્શ નમાઝથી ફરેગ થઈ જાય, તો પોતાના હાથોને આસમાન તરફ બુલંદ કરીને દુઆ માંગવામાં ખુબ મહેનત કરે.

સહીહ હદીસમાં છે કે: જ્યારે હઠ ઈઠ જાઅફરે સાદિક અઠ નમાઝની સલામ પડતા હતા ત્યારે પોતાના હાથોને પોતાના માથા સુધી ઉંચા કરીને દુઆ કરતા હતા.

હઠ ઈઠ મોહમ્મદે બાકિર અઠ થી રિવાયત છે કે જે બંદો પોતાના હાથોને અલ્લાહ તરફ બુલંદ કરે, ખુદાવંદે આલમની ઝાતને શરમ આવે છે કે તેના હાથોને પાછા ખાલી વાળે. માટે તમે જ્યારે દુઆ કરો તો પોતાના હાથોને નીચે ન લાવો જ્યાં સુધી કે મોઢા ઉપર ફેરવી ન લ્યો.

(આ ત્રણ હદીસો આકાએ શેખ અબ્બાસે કુમ્મી તા.સ.ની કિતાબ મફતીહુલ જીનાનમાંથી)

દુઆ કેમ કબુલ થતી નથી ?

દુઆ કબુલ ન થવાથી કદી કંટાળવું નહીં. પરંતુ, દુઆ શા માટે કબુલ થતી નથી, તેનું કારણ શોધવું. અને કદાચ આપણી પોતાની ભુલ થકી એમ થતું હોય તો તે ભુલને તરત સુધારવાની કોશીશ કરવી.

હઝરત ઈમામે જાઅફરે સાદીક અઠની ખિદમતમાં એક શખ્શ આવીને અરજ કરી કે:

યા મૌલા! અમારી દુઆઓ કબુલ થતી નથી તેનું કારણ શું ? ઈમામે જવાબ આપ્યો કે: ખુદાએ તઆલા પોતાની કીતાબ કુરઆને શરીફમાં ફરમાવે છે કે:

વ અવફુ બે અહદી ઉફે બે અહદેકુમ : તમોએ મારી સાથે જે વાયદો કર્યો છે તે પુરો કરો તો હું પણ તમારી સાથેનો વાયદો પુરો કરું. (સૂરએ અલ બકરહ; આયત: ૪૦).

માટે, તમારી દુઆ ન કબુલ થવાનું એ કારણ છે કે તમે તમારો અહદ પુરો કરતા નથી યાને કે જે વાજીબાત બજાવી લાવવવા તમે વચન આપ્યું છે, તેનું તમે પાલન કરતા નથી અને જે હરામ કામથી દુર રહેવા તમે કબુલ કર્યું છે, તેને અંજામ આપો છો. ખુદાની કસમ! અગર તમે તમારા અહદ ઉપર અમલ કરસો તો અલ્લાહ પણ તમારી દુઆ પુરી કરી પોતાનો વાયદો નિભાવશે.

ઘઉં અથવા ચાવલના ભંડારમાં જો ઉંદર પેસ્યા ન હોય તો મહીનાઓથી સંગ્રહેલા તે દાણાઓ જાય ક્યાં? માટે જરૂરી છે કે ઉંદર એવી જગ્યામાં ઘુસી ન શકે તેની અગાઉથીજ વ્યવસ્થા કરવી, દવા છાંટવી, અવારનવાર તપાસ કરવી, સાફસફાઈ રાખવી, ઉપરાંત ચોરની નજરથી પણ સાવચેત રહેવું અને પછીજ ત્યાં અનાજ ભરવું.

અથવા જે લોકો જાહેરી ઈબાદતો બજાવી પોતાના બાતીનની ખરાબીઓ અને નાપાકીઓને સુધારતા નથી, તેઓનું દ્રષ્ટાંત એવુંજ છે કે ઘરમાં અંધારું હોય અને ઘરના છાપરે દીવો સળગતો હોય! આ દીવાથી ઘરમાં કોઈ અજવાળું નહીં ફેલાય! તો એવો દીવો શા કામનો કે જે પોતાના માલિકને અંધારામાં રાખે?

અથવા તો કોઈ ખેડૂત ઝમીન બરાબર સાફ અને તૈયાર કરી તેમાં દાણા વાવે અને પછી તેની કોઈ સંભાળ રાખે નહીં. બાજુમાં ખડ ઉગવા શરૂ થઈ જાય. હવે તે ખડને જડમૂડમાંથી ન ખેંચી કાઢતાં ઉપર ઉપરથી કાતરી નાંખે તો શું કોઈ ફાયદો થવાનો? ખડ જેમ કાપશે તેમ વધુ ઉગશે અને બીયાંને બીલકુલ વધવા નહીં આપે!

અલવી ઉપદેશમાંથી મૌલાએ મુત્તકેયાનની એક હદીસ મળે છે કે: જો તમે તમારી દુઆઓના માર્ગ ને ગુનાહોથી બંધ કરી દીધો છે તો તેના કબૂલ થવાની વાટ ન જુઓ.

હદીસે નબવીમાં મળે છે કે: એક દિવસ, જ્યારે ૬૦ મુસા પયગમ્બર અં એક માણસ પાસેથી ગુજર્ણા કે જે સજદામાં અલ્લાહને એકદમ પોકારી રહ્યો હતો. તે વખતે અલ્લાહે તેમને વહી કરી: અય મુસા! અગર આ માણસ એટલો લાંબો સજદો કરે કે તેની ડોક ટુટી જાય તો પણ હું તેની દુઆ કબૂલ કરીશ નહીં જ્યાં સુધી કે તે મારી નાફરમાની છોડી મારી તાબેદારી કરશે નહીં (જ્યાં સુધી તે ગુનાહોને છોડી નેકી તરફ રજુ નહીં થાય)!

હાજતોનું રદ થઈ જવામાં સઉથી એક મોટું કારણ ઈન્સાનના ગુનાહો છે. જેવી રીતે મૌલા અલી અં દુઆએ કોમયલમાં ફરમાવે છે કે: અય અલ્લાહ! તું મારા તે ગુનાહોને માફ કરી આપ કે જે મારી દુઆને કબૂલ થવાથી રોકે છે.

બાકેરૂલ ઓલુમ, ૬૦ આપણા પાંચમા ઈમામ અં નો ઈરશાદ છે કે: બંદો જ્યારે પોતાની હાજત લઈને અલ્લાહને પોકારે છે, તે વખતે ખુદાવંદે આલમ ફરીશતાને હુકમ આપે છે કે તેને રાજી કરશો નહીં બલકે તેની દુઆને હુકડાવી આપો કારણકે તે મારા ગુસ્સાને વળેલો છે.

અહીં એક સવાલ જન્મે છે: આ રિવાયતો અને બીજી અનેક તેના જેવી હદીસોને નિહાળતાં એમ સમજાય છે કે માઅસુમીન અંમું સિવાય બધા ઈન્સાનો ગુનેહગાર હોય, તો શા માટે દુઆ કરવી કારણકે આપણી કોઈની દુઆ કદી કબૂલ થવાની નથી? આનો જવાબ બીલકુલ સરળ છે: આપણે ધણી વગરના ઢોર જેવા નથી. બલકે આપણા ઈમામો અંમું કે જે આપણા હકીકી સરદાર, રસ્તો બતાડનાર અને ક્યામતના દિવસે આપણી શફાઅત કરનાર-આપણને છોડાવનાર હોય, તેમને દુઆઓનો એક અપુર્વ અને અણમોલ ખજાનો આપણને ભેટ કર્યો છે, ઉપરાંત આપણને દુઆ કરવાની રીત અને તેનો કબૂલ થવાનો ઈલાજ પણ બતાવ્યો છે.

પોતાના ગુનાહો ઉપર પસ્તાવો જાહેર કરવો, પાછા તે ગુનાહો કરવા નહીં, પોતાની ભુલનો ઈકરાર કરવો, પોતાને ગુનેહગાર અને સજાને લાયક સમજવો, તૌબા માંગવી, ઈસ્તેગફાર કરવું, આ બધું એટલા માટે કે દુઆના માર્ગપરથી તમામ રૂકાવટો હટાવી તેને સાફ કરી આપે અને ૬૦ મોહમ્મદો આલે મોહમ્મદ સં ઉપર દુરૂદ મોકલી તેમનો પવિત્ર દામન પકડવું અને અલ્લાહના તે

ધારા બંદાઓને આપણી હાજતને મંજૂલ સુધી પહોંચાડવા અર્થે વસીલો બનાવવો. આપણે ભલે ગુનેહગાર હોઈએ, પણ આપણને ખુદાએ પવિત્ર સરદાર આપ્યા છે.

દુઆ કબૂલ ન થવાનું બીજું કારણ તે પણ છે કે હમેશાં સારા કાર્ય કરીને દુઆ માંગવી.

હ૦ પયગમ્બરે ઈસલામ, રીસાલત મઆબ સ૦ મે ફરમાવ્યું કે: હે અબાઝર! નેક કામ કરીને અગર તમે દુઆ કરો તો આટામાં નમક જેટલી દુઆ બસ છે.

બીજી એક હદીસમાં આપનો કોલ છે કે: જે કોઈ ઈચ્છે કે તેની દુઆ કબૂલ થાય તો હલાલ કમાઈને પવિત્ર ખાય. જે કાઈ હરામ કોળીયો ન ખાય તો તે અમલ બે હજાર સુન્નત નમાઝ પડવા કરતાં બેહતર છે.

એક માણસ છઠ્ઠા ઈમામ અઠની ખીદમતમાં આવીને સવાલ કર્યો કે: મૌલા! એક શખ્શનું કહેવું છે કે અગર હું ઘરમાં બેસી રહું તો શું મને રોઝી મળશે? આપે ફરમાવ્યું કે: ત્રણ માણસો એવા છે કે જેમની દુઆ કબૂલ થતી નથી અને તેમાંનો એક શખ્શ આ છે.

કોઈ શખ્સે હ૦ અમીરૂલ મોઅમેનીન અઠ ની સામે દુઆ કબૂલ ન થવાની શીકાયત કરી, કહેવા લાગ્યો કે: ખુદા કહે છે કે દુઆ કરો તો હું કબૂલ કરીશ, પરંતુ એ છતાં શું કારણ છે કે અમે દુઆ કરીએ છીએ અને તે કબૂલ નથી થાતી. તેના જવાબમાં આપે ફરમાવ્યું:

તમારા દિલ અને દિમાગો આઠ બાબતોમાં ધોકો ક્યો છે, જેના કારણે તમારી દુઆ કબૂલ નથી થાતી:

પ્રથમ: તમે ખુદાને ઓળખીને તેનો હક અદા નથી કર્યો. એટલા માટે તમારી માઅરેફતે તમને કોઈ ફાયદો ન પહોંચાડ્યો.

બીજું: તમે તેના મોકલેલા પયગમ્બર પર ઈમાન તો લઈ આવ્યા છો, પણ તેની સુન્નતની વિરૂધ્ધતા કરો છો. એવામાં તમારા ઈમાનનો શો નતીજો નીકળે?

ત્રીજું: તમે તેની કિતાબને પડો છો, પણ તેના પર અમલ નથી કરતા. જીભથી તો કહો છો અમે સાંભળ્યું અને પયરવી કરી, પણ અમલી રીતે તેનો વિરોધ કરો છો.

ચોથું: તમે કહો છો કે અમે તેના અઝાબથી ડરીએ છીએ. એ છતાં નાફરમાનીઆ તરફ આગળ વધો છો તો પછી ડર ક્યાં રહ્યો?

પાંચમું: તમે કહો છો કે અમે જન્નતના મુશતાક છીએ જ્યારે કે કામ એવા કરો છો જે તમને તેનાથી દુર લઈ જાય છે. તો પછી શોખ અને ઈશક ક્યાં રહ્યા?

છઠું: ખુદાની નેઅમતો તો ખાવ છો, પણ શુક્ર (આભાર)નો હક અદા નથી કરતા.

સાતમું: તેણે તમને હુકમ આપ્યો: શેતાનથી દુશમની કરો, પણ તમે તેનાથી દોસ્તીનો હાથ લંબાવો છો.

આઠમું: તમે લોકોના દોષ ગોતવાને પોતાનો સિધ્ધાંત બનાવી રાખ્યા છો અને પોતાની ખોડ ખાપણ ભુલાવી દીધી છે.

આવા સંજોગોમાં તમે કઈ રીતે આશા રાખો છો કે તમારી દુઆ કબૂલ થાય જ્યારે કે તમે પાતે તેના સ્વીકારના બારણા બંધ કરી દીધા છો.

તકવા અને પરહેઝગારી અપનાવો, તમારા કમો ની સુધારણા કરો, અમ્મ બીલ માઅરૂફ અને નહી અનિલ મુન્કર કરો, જેથી તમારી દુઆ કબૂલ થઈ શકે.

(તફસીરે નમુના - ભાગ ૧ લો - આયતુલ્લાહ ઉઝમા સૈયદ નાસીર મકારમ શીરાઝી)

ફઝ-કોરૂની અઝકુરકુમ વશ-કોરૂલી વલા તકફોરૂન : માટે તમે મને યાદ કરો તો હું પણ તમને યાદ કરીશ અને મારો શુક્ર માનો અને અપકારી (નાશુક્રગુઝાર) ન બનો.

(સૂરએ અલ બકરહ; આયત: ૧૫૨).

બંધાના યાદ કરવાનો તથા ખુદાના યાદ કરવાનો શું અર્થ છે? આ સંબંધમાં તફસીરે કબીરની અંદર ફખરૂદીન રાઝીએ દસ વિભાગ હેઠળ કરેલ છે:

- મને ફરમાંબરદારી વડે યાદ કરો કે જેથી હું મારી રહેમત મારફતે તમને યાદ કરું;
- મને દુઆના સાથે યાદ કરો કે જેથી હું તમને તેની કબુલીયત સાથે યાદ કરીશ;
- મને વખાણ અને કુરબાનીની ભાવના સાથે યાદ કરો તો હું તમને વખાણ અને નેઅમતોની સાથે યાદ કરીશ;
- મને દુનિયામાં યાદ કરો તો હું તમને આખેરતમાં યાદ કરું;
- મને એકાંતમાં યાદ કરો કે જેથી હું તમને લોકોની વચ્ચે યાદ કરું;
- મને નેઅમતોની બહોળાઈ વખતે યાદ કરો કે જેથી હું તમને સપ્તીના સમયે યાદ કરું;
- મને ઈબાદત વડે યાદ કરો કે જેથી હું તમારી મદદ કરું;
- મને પ્રયત્ન અને કોશીશ વડે યાદ કરા તો હું તમને હીદાયત વડે યાદ કરું;
- મને સાચા અને ચોખા દિલથી યાદ કરો અને હું તમને નજાત વડે યાદ કરું;
- મારી રબુબીયતનું વર્ણન કરો કે હું રહેમત (મહેરબાની)ની સાથે યાદ કરું.

(ઈસ્નાઅશરી માસિક - ઓક્ટોબર ૧૯૯૮ - અંક દરો - વરસ ૬૪ મું)

ઈમાન, યકીન, ભરોસા વગરની દુઆ પણ કબુલ થતી નથી. યકીન વિનાની દુઆ તે ખોટા સિકકા સમાન છે. જેમ ખોટા સિકકા અને પૈસાની ખોટી નોટ નું બજારમાં કંઈજ ઉપજતું નથી તેમ વિશ્વાસ-ભરોસા વગરની દુઆથી કિસમતમાં કંઈજ ફેર પડતો નથી. દુઆથી તકદીર ત્યારેજ બદલાઈ છે જ્યારે અંતઃકરણ મુજબ દુઆ કરવામાં આવે.

અલ્લાહ ગયબ કહેતાં જોવામાં આવતો નથી અને દુઆ પડતી વખતે ફક્ત આપણેજ બોલી રહ્યા હોય છે, સામેથી કોઈ જવાબ મળતો નથી. તે વખતે એવું બને છે કે ઝબાન ચાલતી હોય, વિચારો બીજી જગ્યાએ ભટકી રહ્યા હોય અને દિલ તેમાં લાગેલું હોતું નથી.

હ૦ માઅસુમીનો અ૦મુ૦ ની પવિત્ર મુબારક દેવડી ઉપરથી આપણને એવી દુઆઓ મળી છે કે જેના સદકાથી ભયંકર બીમારીઓને આપણે નાબૂદ કરી શકીએ છીએ, મુસીબતોના જંગી પર્વતોને આપણે ખસેડી શકીએ છીએ, ઝાલીમોના ફોલાદથી વધુ કઠણ દિલને આપણે પીગળાવી પાણી બનાવી શકીએ છીએ, હજારો ગુનાહોને માફ કરાવી આપણા ભારને હલકો કરી શકીએ છીએ. પરંતુ, એ દુઆ અંતકરણપૂર્વક થવી જોઈએ અને બધું ધ્યાન તે વખતે અલ્લાહમાંજ પરોવી દેવું ઘટે છે, તોજ દુઆ કબુલિયતના દરજે પહોંચી શકે છે. વખો સુધી ઢ્યુપચુ મનથી માંગેલી દુઆ

નિષ્ફળ જાય છે જ્યારે કે થોડીક મીનીટો ખરા મનથી કરેલી દુઆ માલિકના દરબારમાં ઘણીજ જલદી કબુલને પાત્ર બને છે.

સાચા દિલથી અને ખુદા ઉપર સંપૂર્ણ યકીન રાખનારની દુઆ સ્વીકારવામાં આવી કે નહીં, તેની જાણ તો ક્યામતના દિવસે થશે કે ખુદા સુબ્હાનહુ વ તઆલા પોતાના બંદાને કહેશે કે: અય મારા બંદા! તેં માંગ્યું અને મેં ન આપ્યું. તેનો અર્થ એ નથી કે હું આપવા અશક્ત હતો અથવા મારી પાસે તારી કોઈ કદર ન હતી, પરંતુ તારી દુઆ ન કબુલ કરવામાં તારીજ ભલાઈ સમાએલી હતી. સાદીકે આલે મોહમ્મદ અઠના એક અંધ સહાબી હતા, જેમનું નામ હતું: અબુબસીર. તેમણે એક દિવસ ફરજંદે રસુલની ખીદમતમાં આવી સવાલ કર્યો કે: મૌલા! ઘણી દુઆઓ પડી, પણ આંખ્યો તો એવીને એવીજ રહી. તમારા જેવા ઈમામ અમારી વચ્ચે હોય અને તમારા શીઆહની આવી હાલત! રસુલના સાચા જાંનશીને તેમના માટે દુઆ કરી અને અબુબસીર દેખતા થઈ ગયા. પછી ઈમામે તેમને ફરમાવ્યું કે: અય અબુબસીર! આજ તમે મારી ઝીયારતનો ફાયદો ઉઠાવી રહ્યા છો, પણ યાદ રાખજો કે ક્યામતના દિવસે તમે અમારી સાથે નહીં રહો. માનવંતા સહાબી ઈમામના કદમોને બોસા દઈ કહેવા લાગ્યા કે: મૌલા! મને એવી આંખ્યો નથી ખપતી જે તમારી મોહબ્બતને ખોઈ નાંખે!

હ૦ ઈ૦ ઝયનુલ આબેદીન, આપણા ચોથા ઈમામ અ૦ ફરમાવે છે કે: જે ગુનાહો દુઆઓને કબુલ થતાં રોકે છે તે આ પ્રમાણે છે:

- ૧/ નિયતમાં ખરાબી એટલે કે નિયત પાક-સાફ ન હોવી.
- ૨/ બાતિનની નજાસત એટલે ઈન્સાન જાહેરી રીતે કેટલો પાક-સાફ હોય, તે કમાલની વાત નથી, પરંતુ તેનું દિલ કેટલું પાક-સાફ અને નુરાની છે, તે મહત્વનું છે.
- ૩/ મોઅમીન બીરાદરો સાથે મુનાફકત ભયો વર્તાવ.
- ૪/ વાજીબ નમાઝો અદા કરવામાં મોળું કરવું.
- ૫/ સદકાત-ખયરાત ન આપવા.
- ૬/ બદકલામી - ખરાબ શબ્દોથી તેમજ નકામી વાતો કરવી.

(ઈસ્નાઅશરી-માસિક, નવેમ્બર ૨૦૦૩, માહે રમઝાન હી.સ.૧૪૨૪)

યાદ રહે કે શા માટે દુઆ કબુલ થતી નથી? તેનું કારણ ફક્ત અલ્લાહજ બેહતર જાણે છે. બસ, તેના બંદાનો હક છે કે તેની ફરમાંબરદારી કરે, ઈબાદત બજાવી લાવે, ગુનાહોથી દુર રહે અને હ૦ માઅસુમીનો અ૦મુ૦મે બતાવેલી દુઆ પડવામાં કદી કંજુસાઈ કરે નહીં અને પોતાની હાજત અલ્લાહ પાસે રજુ કરવાથી કદી કંટાળે નહીં.

ઉપરોક્ત સૂરએ અલ બકરહ ની ૧૨૯ નંબરની આયતમાં આપણે વાંચી ચુક્યા કે હ૦ ઈબ્રાહીમ અ૦મે ખુદા પાસે દુઆ કરી કે મકકાવાળાઓમાંથી એક એવો રસુલ મોકલે કે જે લોકોને તેની આયતો પડીને સંભળાવે, આસમાની કિતાબોનું ઈલ્મ અને હીકમતની વાતુ શીખવે અને તેમના નફસને પાક કરે. દુઆ માંગવામાં આવી હતી ચાર હજાર વર્ષ પહેલે અને દુઆ કબુલ થઈ ચાર હજાર વર્ષ બાદ. એક નબીએ ખુદા, અલ્લાહના રસુલ અને દોસ્ત, ઉલુલ અઝમ પયગમ્બર, સાહેબે સહીફા, માઅસુમ ઈમામની દુઆ હતી. આ બતાવે છે કે દુઆમાં અગર મોળું થાય તો, ન કાંઈ ગભરાવવાનું છે, ન કાંઈ નિરાશ થવાનું છે.

(મૌલાના મહુમ તાલીબ જવહરીની મજલિસમાંથી)

કેવા લોકોની દુઆ કબુલ થતી નથી ?

હ૦ ઈ૦ જાઅફર સાદિક અ૦મે ફરમાવ્યું: અલ્લાહ તઆલા બદ અપ્લાક (ચારિત્ર વિહોણા) માણસની દુઆ કબુલ કરવાને ઈન્કાર કરે છે. ત્યારે આપ અ૦ને પુછવામાં આવ્યું કે: તે કેવી રીતે? આપ અ૦ મે ફરમાવ્યું: તે હજી એક ગુનાહમાંથી નીકળે છે કે તરતજ તેનાથી મોટા ગુનાહમાં ફસાઈ જતો હોય છે. (શેખ સદુક અ૦ર૦ની કિતાબ: એલલુશશરાએઆ).

ખુદાવંદે કરીમે દરેક ચીજનો એક તરીકો બતાવ્યો છે અને તેને હાંસીલ કરવા અર્થે અમુક કાનુનો અથવા કંડીશનો નક્કી કર્યા છે. અગર તે શરતોથી ઉલટું ચાલવામાં આવે તો, તેમાં કોઈ શક નથી, કે તેનું મેળવવું અશક્ય બની જશે. એજ મુતાબીક, દુઆ અને તેના કબૂલ થવા ના કારણમાં પણ અમુક કંડીશનો અગત્યતા ધરાવે છે.

હ૦ રસુલે અકરમ, મોહમ્મદે મુસ્તફા સ૦ ફરમાવે છે કે: અમુક તેના એવા બંદાઓ છે કે જેમની દુઆને ખાલિકે કાએનાત કબુલ કરતો નથી: -

- ❖ જે ઈન્સાન ખુદાથી પોતાના માં- બાપ માટે બુરાઈ-ખરાબીનો તલબગાર હોય છે તેની દુઆ કદી કબુલ થતી નથી. એવી દુઆ તેના મોઢા ઉપર મારવામાં આવે છે. અગરયે આ લોકોએ તારી પરવરિશ કરી ન હતે તો તું કદી આનો લાયક બનતે નહીં.
- ❖ જે માણસ બીજાને પોતાનો માલ કરજ માં આપે અને તેનો ન કોઈ ગવાહ હોય, ન કોઈ લેખિત કાગળ કે સરટીફીકટ, અને પાછળથી જ્યારે કરજદાર તે માલને પાછો આપવાનો અથવા તેની કીમત ચુકવવાનો ઈનકાર કરી આપે, તેવી હાલતમાં અગર પોતે ખુદાથી તેનો માલ અથવા પૈસા પાછા મળી જાય તેની દુઆ કરે તો એવી દુઆ પણ કબુલીયતના સ્થાને પહોંચતી નથી, કારણકે સહી - સિકકા અને સાક્ષી વગરનું કરજ તે ખુદ પોતાના પગમાં કુહાડી મારવા બરાબર છે.
- ❖ જે શખ્શ પોતાની ઘરવાડીની પરેશાનીઓ અથવા ખરાબ આદતોથી છુટવા માટે થઈને ખુદા પાસે દુઆ માંગે છે તો તેની દુઆ પણ રદ થાય છે કારણકે શરીઅતે ઈસલામે તેનો ઈલાજ તેના હાથમાં સોંપ્યો છે. અગર તે હકીકતમાં પોતાની બીબીથી કંટાળી ગયો છે તો તેનાથી સમજૂતી કરી લીએ અથવા તેને તલાક આપી છુટકારો મેળવી લીએ.
- ❖ જે માણસ આખો દિવસ ઘરમાં બેસી અલ્લાહથી પોતાની રોજીનો તલબગાર હોય તો એવા અજ્ઞાન-જાહીલ અને આળસુ ઈન્સાનના બારામાં ખુદા ફરમાવે છે કે: અય મારા બંદા! શું મેં તને કોશીશ અને મહેનત કરવા તાકત નથી આપી? શું તારા માટે કમાવવાના રસ્તા મેં ઉઘાડા નથી કર્યા? શું મેં તને સલામત શરીર નથી આપ્યું? શું મેં તને સારી અકકલ નથી આપી? તારા શરીરના દરેક અવ્યવ - દરેક ભાગ માલિકની નેઅમત છે અને તેનો શુક્ર ત્યાં સુધી અદા થતો નથી જ્યાં સુધી કે તેનાથી કામ લેવામાં ન આવે તે છતાં, અગર તું કોશીશ અને મહેનત ન કરે, જે થકી તારી તરકકી ન થઈ શકી તો તે તારી બદનસીબી છે કારણકે અલ્લાહે ઈન્સાનને બીજા ઉપર બોજ બનવાનું કહ્યું નથી. જો તારી મહેનત મારી મરજીની મુતાબીક રહી તો હું તારી રોજીમાં જરૂર વધારો કરીશ અને જો

કોઈ કારણસર તેમાં મારી મસલેહત ન રહી તો કદી નિરાશ થજે નહીં અને શાંત રહી મારાપર તવકકલ અને ભરોસો રાખજે. કોશીશ કરવી તારું કામ છે, આપવું મારું કામ છે.

- ❖ જે બંદો પોતાના સગાવ્હાલાઓ - કુટુંબીજનો માટે અલ્લાહથી બદદુઆ કરે છે અથવા એવા મોઅમીન ભાઈઓ કે જેનાથી તેનો વહેવાર સારો નથી અને તેમના માટે ખરાબ દુઆ માંગે છે તો તેની દુઆને પણ અલ્લાહ સાંભળતો નથી.
- ❖ જે બંદાને પુષકળ માલ આપી ખુદા માલદાર બનાવે અને તે પોતાનો બધો માલ સખાવત કરી ખાલી થઈ જાય, તે પછી ફરી માઅબુદ પાસે સવાલ કરે કે તેને એવીજ તવંગરી પાછી ઈનાયત કરે તો તે વખતે બારગાહે ઈલાહીથી તેને જવાબ મળે છે કે: શું મેં તને સખાવતની અંદર ઈન્સાફ કરવાનું ફરમાવ્યું ન હતું? શું મેં તને સખાવતની અંદર ઈસરાફ કરવાની મના કરી ન હતી?

અલ્લાહ તબારક વ તઆલા પોતાના હબીબને, બક્ષીશ અને ખયરાતનો તરીકો, કુરઆનની અંદર, સુરએ બની ઈસરાઈલની ૨૯ નંબરની આયતમાં, બતાવ્યો છે:

વલા તજ- અલ યદાકા મગલુલતન એલા ઓનોકેકા વલાતબ - સુત-હા ફુલ્લલ બસતે ફ તક- ઓદા મલુમમ મહસુરા: અને તું તારો હાથ ગરદન સાથે બાંધેલો ન રાખ (કે જેથી તું કોઈને કાંઈ આપી શકે નહીં) તેમજ તેને એકદમ ખોલી ન નાંખ (કે જેથી તું બધું આપી દે)

કે આખીર તું ઠપકાને પાત્ર અને ઓશીયાળો બની જાય.

મહુમ અલ્લામા હાજી નાજી સાહેબ અઠમઠ પોતાની તફસીરે કુરઆનમાં લખે છે કે: હઠઠઠ જાઅફરે સાદીક અઠ મે ફરમાવ્યું છે કે: હઠ રસુલે ખુદા સઠ જરૂરતમંદને સવાલ કરવા પહેલાંજ આપી દેતા હતા. એક ઔરતે પોતાના દીકરાને હુઝુર સઠ પાસે મોકલી કે તું જઈને સવાલ કર. અગર આપ કહે કે મારી પાસે કાંઈ નથી તો કહેજે કે: અય અલ્લાહના રસુલ! મને આપનું પહેરણ ઉતારી આપો. જયારે તેણે હઝરત પાસે એ પ્રમાણે સવાલ ક્યો તો આપે પહેરણ ઉતારીને આપી દીધું. તે વખતે આ આયત નાઝીલ થઈ કે આવી રીતે લોકોને આપવું જોઈએ નહીં. આપણા છઠા ઈમામના ઝમાનામાં કોઈએ આ આયત વિશે સવાલ ક્યો તો હઝરતે એક મુઠ્ઠીમાં કાંકરા લઈને મુઠ્ઠી બંધ કરી અને પછી ફરમાવ્યું કે ખુદા જે કહે છે કે હાથ બાંધી ન લો તેથી મુરાદ આ છે. પછી તે તમામ કાંકરા મુઠ્ઠીમાંથી ફેંકી દઈ ફરમાવ્યું કે ખુદા ફરમાવે છે કે તમારા હાથ ખોલી ન નાંખો તેથી મુરાદ આ છે. તે પછી ફરી હઝરતે મુઠ્ઠીમાં થોડાક કાંકરા લીધા અને તેમાંથી થોડા ઝમીન ઉપર નાખી દીધા અને કેટલાકને મુઠ્ઠીમાં બાકી રાખ્યા અને ફરમાવ્યું કે આ વચલો રસ્તો છે અને આ રીતે ખુદાએ માલ ખર્ચ વાનો હુકમ આપ્યો છે.

મહુમ અલ્લામા સાહેબ તે પછી એક બીજી રીવાયત ટાંકે છે કે ખુદાએ તઆલા હદીસે કુદસીમાં ફરમાવે છે કે કેટલાક બંદા એવા છે કે ગરીબી અને તંગદસ્તીથી તેમની હાલત સુધરે છે. જો તેઓને માલદાર બનાવું તો તેઓને તવંગરી બરબાદ કરી નાખે. કેટલાક બંદા એવા છે કે તેઓની હાલત માલદાર થવાથી સુધરે છે. જો તેઓને ફકીર અને મોહતાજ કરું તો ફકીરી અને ગરીબી તેઓને તબાહ કરી નાખે, અને તેઓની ભલાઈ કેમાં છે તે હું સારી રીતે જાણુ છું. અલબત્તા એ પણ ધ્યાનમાં રાખવાનું કે હયદરે કર્દાર, અમીરૂલ મોઅમેનીન, ઈમામ અલી અઠ ફરમાવે છે કે: ખુદા ગાફિલ દિલની દુઆ કબૂલ નથી કરતો.

એક બીજી હદીસમાં ઈમામ સાદિક અઠી આજ વિષય પર રિવાયત થએલ છે: **ઈન્લલાહ અઝઝ વ જલ્લ લા યસતજબો દુઆ અઝહરે કલ્બે સાહ** યાને કે: બેશક, અલ્લાહ મહાન, રબ્બુલ ઈઝઝત, તે દિલની દુઆ કબૂલ કરતો નથી કે જે ગાફિલ - બેપરવા છે, જે અલ્લાહની કશી પરવા કરતો નથી, જે દુઆ ફક્ત ઝબાનપર છે, દિલ તેનાથી બીલકુલ ખાલી છે.

દુઆનું ઉંડું રહસ્ય :

જ્યારે ઈન્સાનના દુખની કોઈ સીમા રહેતી નથી ત્યારે તે દુનિયાથી કંટાળે છે, તેનું મન ગભરાઈ છે, રહદય બેડોળ બને છે, અંદરની બાફને બહાર કાઢવાની આવશ્યકતા રહે છે, છતાં તેની ઈઝઝત તેમ કરવાથી તેને રોકે છે, ત્યારે દુઆ થકી તે પોતાના માઅબુદથી સંબંધ જોડે છે. એક બેગુનાહ બાળકની જેમ અલ્લાહના દરબારમાં ચોખા અને સાફ દિલથી ઈન્સાન હાજર થાય છે, રડે છે, કાકલુદીની સાથે ફરીયાદ કરે છે, કરગરીને પોકારે છે, છતાં પોતાની નબળાઈને ખુદાની મહાનતા સામે પેશ કરવાથી શરમાતો નથી, જો કે દુનિયામાં પોતાને તાકતવાન લોકોની સામે કમજોર બતાવવાથી લજજાય છે. અહીં અલ્લાહની કુવ્વત સામે પોતાને તુચ્છ દેખાડવાથી ફિત્ર અનુભવે છે.

દુઆ ઈન્સાનને જીવવાની ઉમેદ આપે છે, તેની તાકતને સજીવન કરે છે, ગભરાટની બીમારીમાં ગર્ક થવાથી રોકે છે, પાતાની મુંજવણોના ભાર તડે દટાઈ જવાથી બચાવે છે, દુનિયાથી હાર ખાઈ અકળાઈ જવાથી સુરક્ષિત રાખે છે.

યસ-અલોહુ મન ફીસ્સમાવાતે વલ-અઝે : તેનાથી સવાલ કરે છે તમામ લોકો જે આસમાનો-ઝમીનમાં વસે છે. (સૂરએ અરરહમાન; આયત: ૨૮).

રિવાયતમાં છેકે: **લા યોરદદુલ કદર ઈલ્લદદુઆ: દુઆ ક્યા વિના નસીબ બદલી શકાતા નથી.** દુઆ માંગતી વખતે નિચ્યત સાફ હોય, પોતાનું બધુંજ મન અલ્લાહમાં પરોવાએલું હોય, શબ્દો ઝબાનને બદલે દિલમાંથી નીકળતા હોય, તો દિલનો દર્દભયો અવાજ ખુદાના દરબાર સુધી પહોંચે છે અને દુઆ કબૂલ થાય છે, કિસમતમાં લખાએલી પરેશાની દૂર થાય છે, એટલે કે દુઆથી તકદીર બદલી શકે છે.

મૌલાએ મુત્તકેયાન, અમીરૂલ મોઅમેનીન, હઠ અલી અઠ ફરમાવે છે કે: **હાજત હોય કે ન હોય, પણ દુઆ તો કરવી લાઝિમ છે.**

હાજતવાળાઓ માટે તો દુઆ જરૂરી છેજ, પરંતુ હાજત ન હોય તેમણે પણ આવનારી બલાઓથી બચવા અર્થે દુઆ કરવી જોઈએ કારણકે એમ કરવાથી ભવિષ્યની બલા અટકે છે અને મળેલી નેઅમતો-બરકતો બાકી રહે છે.

ઈમામ સાદીક અઠી એક રિવાયતમાં છે કે આપે ફરમાવ્યું: **જ્યારે દુનિયાના ગમોમાંથી કોઈનો સામનો પડે તો વઝુ કરો અને મસ્જીદમાં જઈ નમાઝ પડો અને પછી દુઆ કરો કેમકે ખુદાએ પોતેજ હુકમ ક્યો છે કે સબર અને નમાઝથી મદદ માંગો.**

(તફ્સીરે નમુના, આયતુલ્લાહીલ ઓઝમા સૈયદ નાસીર મકારમ શીરાઝી)

મૌલાએ મુત્તકેયાન, હઠ અમીરૂલ મોઅમેનીન, અલી ઈબ્ને અબીતાલીબ અઠ ફરમાવે છે કે: **હું તમને દુઆની ભલામણ કરું છું કારણકે દુઆ અલ્લાહ પાસે કરવામાં આવે છે, તેની સમક્ષ**

માંગણી રજુ થાય છે, તો અલ્લાહ તે મુસીબતને રદ કરી શકે છે જે તેના તરફથીજ મુકરર થઈ રહી છે અને તેના બંદાપર ઉતરવાની છે. તો તે દરમીયાન, જ્યારે તેની પાસે યાચના કરવામાં આવે તો અલ્લાહ તે બલાને હટાવી આપે છે.

ક્યારે આફત આવવાની છે? તે આપણને માઅલુમ નથી. એટલેજ તો હુકમ થઈ રહ્યો છે કે કોઈ ટાઈમ દુઆથી ખાલી ન રાખો કારણકે તેમાં પોતાનોજ લાભ સમાએલો છે.

દુઆ અંધારી રાતમાં સુબ્હની વહેલી સવારના પ્રકાશ સમાન છે. કાળી રાતનો ગભરાટ જરૂર દુર થવાનો છે અને સૂર્ય, ભલે મોળું, પણ જરૂર ઉદય થશે.

હ૦ સાદીકે આલે મોહમ્મદ, આપણા છઠ્ઠા ઈમામ અ૦ નો એક કોલ છે કે: જેવી રીતે વાદળ વરસાદ લાવે છે એજ પ્રમાણે દુઆ હાજત પુરી કરે છે.

અને હ૦ પયગમ્બરે ઈસલામ, રીસાલત મઆબ સ૦ નો ઈરશાદ છે કે: તમારી દુઆ જરૂર પુરી થશે એવી ખાત્રી રાખીને તમે માંગો.

કદી એવો વિચાર લાવો નહીં કે નસીબમાં જે લખાએલું છે તેમાં કાંઈ ફેર પડશે નહીં, લાખ તમે મહેનત કરો; જે થવાનું છે તે થઈનેજ રહેશે. યાદ રહે કે અલ્લાહ તકદીરનો માલિક છે જેવી રીતે મૌલા અલી મુશકીલ કુશા અ૦ દુઆએ કોમયલની અંદર એક જગ્યાએ ફરમાવે છે કે: અય તે કે જેના હાથમાં મારી તકદીર છે! અગર તેની પાસે તેનો બંદો કાકલુદીની સાથ, રોઈ- રોઈને કરગરે, કાલાવાલા કરે, તો શું તે રહમાન અને રહીમ, તેના નસીબની ખરાબીને સારાપણાથી બદલી ન આપે? અલ્લાહની રહેમતથી નિરાશ થવું તે ઈસલામની શરીઅતમાં બીજા નંબરનો ગુનોહ છે અને અલ્લાહને તે બીલકુલ નાપસંદ છે: લા તકનતુ મીર રહમતીલ્લાહ યાને કે તમે લોકો અલ્લાહની રહેમતથી નિરાશ થશો નહીં (સુરએ ઝુમર, આયત: ૫૩).

રાવી બયાન કરે છે કે એક વખત, હું સામર્રા કોઈ કામ માટે ગયા હતો. વિચાર કર્યો કે ચાલો, હ૦ ઈ૦ અલી નકી અ૦ની ઝીયારત પણ સાથમાં કરી લઉં. મલઉન મોતવકકીલે અબ્બાસીનો ઝમાના હતો. તે ઝાલીમની મુસીબતોથી ઈમામ બીમાર પડી ગયા હતા. ઈમામે મને સવાલ કર્યો કે તમારો ક્યાંનો ઈરાદો છે? મેં જવાબ આપ્યો કે: મૌલા! શું કોઈ ખાસ કામ છે? ઈમામે ફરમાવ્યું કે: તમે કરબલાએ મોઅલ્લા જાઓ અને ત્યાં મારા દાદાની કબ્ર પાસે હાજર થઈ મારી શફા ખાતર તમે દુઆ કરો. રાવી ઈમામને વાયદો આપી સામર્રા શહેરમાં આવે છે. અલી ઈબ્ને હીલાલ નામના એક માણસથી મુલાકાત થઈ અને તેણે પુછ્યું કે: ક્યાંથી આવી રહ્યા છો? રાવી કહે છે કે મેં બધી વાત તેમને બયાન કરી. તેમણે જવાબમાં કહ્યું કે: આ વાત મારી સમજમાં આવતી નથી. તેમનું ખુન હુસયનનું ખુન છે, તેમનું ગોશત હુસયનનું ગોશત છે, તેમનું સ્થાન, તેમનો દરજો, કરબલાથી વધુ બુલંદ, આ વાત તો બીલકુલ ખોટી છે કે તેઓ કરબલાની માટીથી પોતાની દુઆ મંગાવે! રાવી બયાન કરે છે કે: મેં કહ્યું કે તમારી વાત તો બીલકુલ સાચી છે, એમ બોલી હું પાછો દસમા ઈમામની ખીદમતમાં હાજર થયો.

અય ફરઝંદે રસુલ! હમણા મને સામર્રાહની બજારમાં અલી બીન હીલાલ મળ્યા. તેમનાથી વાતચીત કરતાં મને ખયાલ આવ્યો કે શું તમારી વાત સમજવામાં મારી કોઈ ભૂલ તો નથી થઈને? આ સાંભળવું હતું કે ઈમામને જલાલ આવી ગયો અને ફરમાવ્યું કે: મને બતાવો કે શું હજરે અસવદ વધારે અફઝલ છે કે મારા દાદા રસુલુલ્લાહ? મેં કહ્યું કે: હ૦ રસુલે ખુદા સ૦.

તે વખત મૌલાએ ફરમાવ્યું કે: તો પછી શું કારણ છે કે હ૦ રસુલે ખુદા સ૦ ખાનએ કાઅબા પર પોતાનો હાથ રાખી, હજરે અસવદ પર પોતાનો હાથ રાખી દુઆ માંગે છે? તે તો જ્યાં દુઆ માંગે ત્યાં રસુલ છે! ઇમામે સમજાવ્યું કે ખુદાનો મક્સદ એવો છે કે તે ખાસ એવા મકામ, એવી જગ્યા બતાવે કે જ્યાં દુઆ માંગવામાં આવે અને તે કબૂલ થાય. કરબલાની માટીનો એવો દરજો છે કે ત્યાં મારા માટે પણ દુઆ માંગવામાં આવે, હું પણ તેમજ ચાહું છું.

આખીરમાં, મૌલા અને આકા, ઇમામુલ કલામ, અમીરૂલ મોઅમેનીન, હ૦ અલી અ૦ ની હદીસને, આપની ખીદમતમાં, તોહફા રૂપે અર્પણ કરી, આ વિષયને ખત્મ કરું છું:

તમારી દુઆ થકી બલાઓના તોફાનોને હડસેલી મુકો .

(જનાબ શેખ મહમુદ અલ બોસતાની સાહેબનું દુઆ વિષયમાં પુસ્તક અને આયતુલ્લાહીલ ઓઝમા, સય્યદ મોહમ્મદ મકારેમ શીરાઝીની તફસીરે નમુના આ લેખ તૈયાર કરવામાં મને બેહદ મદદરૂપ થયાં છે).

કુરઆનમાં થી અંબીયાઓની તેમજ અન્ય થોડી ચુંટેલી દુઆઓ:

૧ - રબ્બના ઝલમના અનફોસના વ ઇન્લમ તગફીર-લના વ તર-હમના લનાકુ - નન્ના મેનલ ખાસેરીન :

(સૂરતુલ અઅરાફ; આયત: ૨૩)

જ્યારે હ૦ આદમ અને જ૦ હવ્વા, સઉથી પહેલા ઇન્સાનોને પૈદા કરી, અલ્લાહે તેમને જન્મમાં રહેવાનો હુકમ આપ્યો, ત્યારે તેમને એમ પણ સમજાવ્યું હતું કે ફલાણા ઝાડની પાસે જાવું નહીં, કારણકે તમે નુકસાન પામશો. જેવી રીતે કોઈને એમ કહેવામાં આવે કે રસ્તાપર દોડીને ચાલશો નહીં, તેમાં તમારો નુકસાન છે. અબુલબશર, હ૦ આદમ અ૦, માઅસુમ નબી હતા, અને અલ્લાહ તરફથી આવેલા સર્વે અંબીયાઓ-પયગમ્બરો-રસુલો માઅસુમ હોય છે, તેમનાથી કોઈ કાળે કોઈ ગુનોહ થતો નથી. જે વખતે હ૦ આદમ અને જ૦ હવ્વાએ આ મકરૂહ કામ બજાવી, તે ઝાડમાંથી ખાધું, તે વખતે અલ્લાહે તેમને અવાજ આપ્યો કે: શું મેં તમને આ ઝાડની બાજુમાં જાવાની મના કરી ન હતી? અને શું મેં તમને એમ કહ્યું ન હતું કે શયતાન બીલકુલ તમારો ખુલ્લો દુશમન છે?

તે સમયે, તેઓ બન્નેએ અરજ કરી (ઉપરોક્ત દુઆનો તરજુમો) કે:

અય અમારા પાલણહાર! અમે પોતાએ અમારા નફસ પર ઝુલ્મ કર્યો છે (અમને પોતાને અમે હાનિ પહોંચાડી છે) અને અગર તું અમને માફ કરશે નહીં અને અમારાપર દયા કરશે નહીં તો અમે બીલકુલ નુકસાન પામનારાઓમાંથી હશું.

આગળ સૂરતુલ બકરહની આયત નંબર ૩૭ માં ખુદા ફરમાવે છે કે: પછી આદમે પોતાના રબથી થોડાક શબ્દો શીખી લીધા ત્યારે અલ્લાહે (તેના લીધે) તેમની તૌબા કબુલ કરી લીધી. બેશક, તે ઘણોજ માફ કરનાર મહેરબાન છે.

તે કલેમાહ જેની બરકતથી ખુદાએ હ૦ આદમની તૌબા કબુલ કરી તે અસ્માએ પંજેતન યાને હ૦ મોહમ્મદ સ૦, હ૦ અલી અ૦, જ૦ ફાતેમાહ અ૦, હ૦ હસન અ૦ અને

હૉ હુસયન અૉ હતા (મૉલાના સય્યદ ફરમાનઅલી સાહેબ મહુમની તફસીરે કુરઆન માંથી, દેખો તફસીરે દુર્રે મન્સુર સયૂતી જિ. અવ્વલ,સફા ૧૬ સતર ૧ મતબૂઅએ મીસ્ર)

૨ - રબ્બે ઇન્ની અઝિઝેબેકા અન અસ-અલકા મા લયસ-લી બેહી ઇલ્મ વ ઇલ્લા તગફીરલી વ તરહમની અકુમ્બેનલ ખાસેરીન :

(સૂરએ હુદ; આયત: ૪૭)

જયારે અઝાબનું તોફાન આવ્યું ત્યારે હૉ નુહ નબીએ અલ્લાહ પાસે પોતાના દીકરા માટે ફરીયાદ કરી કે તેને બચાવવામાં આવે કારણકે ખુદાએ તેમની અહલ (ઓલાદ) ને બચાવી લેવાનો વાયદો આપ્યો હતો. પરવરદિગારની ત્યાંથી જવાબ આવ્યો કે તે નાફરમાન ઓલાદ હોય, તેના માટે સવાલ કરવામાં આવે નહીં. જેથી કરીને હઝરત નબીઉલ્લાહે બીજી વખત હાથો ઉઠાવી આ મુજબ દુઆ કરી:

અય મારા પરવરદિગાર! બેશક હું તારાથી એ વાતની પનાહ માંગું છું કે તારાથી એવી વાતનો સવાલ ન કરું કે જેની મને જાણ ન હોય, અને અગર તું મને માફ નહીં કરે અને મારાપર દયા નહીં કરે તો હું નુકસાની ભોગવનારાઓમાંથી થઈ જઈશ.

૩ - રબ્બીગ-ફીરલી વલે વાલેદય્યા વલેમન દખલા બયતેય મોઅમેનંવ વલિલ મોઅમેનીના વલ મેઅમેનાત :

(સૂરએ નૂહ; આયત: ૨૮)

જૉ નૂહ નબીનું નામ અબ્દુલ ગફફર યા અબ્દુલ મલિક યા અબ્દુલ અઅલા હતું. આપ હઝરત પચ્ચાસ વરસ સુધી ખુદાના ખોફ માં રડયા કર્યું જેથી આપનું નામ નૂહ યાને નવહા કરવાવાળા પડી ગયું. આપની વય અઢી હજાર વરસ સુધી પહોંચી હતી, જેમાં સાડા નવસો વરસ હીદાયત કરવામાં પસાર કર્યા. તેમની કોમવાળા તેમના ઉપર એવી રીતે પથ્થરો ફેંકતા કે તેઓ ઝખ્મી થઈ બેહોશ થઈ જતા, પથ્થરોના નીચે દબાઈ જતા અને હૉ જીબ્રઈલ આવી તેમના શરીર પર પોતાની પાંખો મસળી તેમનો ઇલાજ કરતા હતા. રાતના પાછા ઘરે આવતા અને સુબ્હના ફરી તબ્લીગ શરૂ કરી દેતા. તોફાને નુહ અને કિશતીએ નુહ તો બહુજ મશહુર છે. કિશતીની અંદર

જૉ નૂહ અને તેમની એક બીબી સાથે તેમના ત્રણ દીકરા: સામ, હામ, યાફેસ અને તેમની ત્રણ બીબીઓ અને બાકીના બોંતેર મોઅમીનો મળી, કુલ એસી માણસો ઉપરાંત દરેક જાનવરના એક એક જોડા સવાર થયા હતા. જયાં અત્યારે મસ્જીદે કુફા છે ત્યાં આ નાવ બની હતી, ત્યાંથી તુફાનની શરૂઆત થઈ અને જુદી નામના સઉથી નાનામાં નાના પહાડ ઉપર આ કિશતી તુફાન બાદ ઠહેરી. આદમે સાની અને શયખુલ અંબીયાઅ, હૉ નૂહ નબીયુલ્લાહે બધા મોઅમીનો માટે નેક દુઆ કરી કે:
પરવરદિગાર! મને અને મારા માં-બાપને અને જે મોઅમીન મારા ઘરમાં આવે તેને અને તમામ ઇમાનદાર મદ અને ઓરતને તું બક્ષિ આપ!

૪ - રબ્બીન સુરની બેમા કઝઝબૂન:

અય મારા પાલણહાર! મારી મદદ કર કારણકે આ લોકોએ મને જુઠલાવ્યો છે.

(સૂરએ અલ મોઅમેનુન; આયત: ૨૬)

જ્યારે હ૦ નૂહ નબીની કોમના સરદારોએ એમ કહ્યું કે: આ તો આપણા જેવો માણસ છે, તે એક પાગલ-દિવાનો છે, આપણી મુર્તિઓને જુઠી સમજે છે અને તમે તેના મરણ ની રાહ જુઓ, ત્યારે નાઉમેદ થઈ નબીએ ખુદાએ તે પ્રમાણે અલ્લાહથી દુઆ કરી.

આગળ જતાં મજકુર સૂરાની આયત નંબર ૩૯ ઉપર આજ વાક્યો, વિના ફેરફારે, પાછા આપણને મળશે કે જે હ૦ સાલેહ પયગમ્બર અ૦ ની ઝબાન મુબારકે ઉચાર્યા હતા.

હ૦ નૂહ નબીના દીકરા જ૦ સામની અવલાદમાંથી આઠમી પેઢીએ હ૦ હુદ પયગમ્બર પયદા થયા હતા. જ૦ સામના પૌત્રા આદ બીન અવ્સની અવલાદને કોમે આદ કહેવામાં આવે છે જેમની તરફ જ૦ હુદ અ૦ હિદાયત વાસ્તે મોકલવામાં આવ્યા હતા. બહુજ માલદાર, એકદમ ઉંચા કદના અને ઘણી લાંબી વય રાખનાર, બની આદ જેવા માણસો દુનિયામાં હતા નહીં. નબીએ ખુદાને જુઠલાવ્યા જેથી અલ્લાહ તરફથી સઉ પ્રથમ ત્રણ વરસ સુધી આસમાનથી વરસાદ વરસતો બંધ થયો અને, તે છતાં, ઈમાન ન લાવવાથી, તેઓપર આખીરકાર ખુદાનો અઝાબ નાઝિલ થયો, જેથી પૂરી કોમ હલાક થઈ ગઈ.

તેમની બાદ હ૦ સાલેહ પયગમ્બર આવ્યા કે જે હ૦ નૂહ નબીના દીકરા જ૦ સામ ના બીજા ફરજંદની અવલાદમાંથી નવમી પેઢીએ અવતર્યા હતા. જ૦ સામના પૌત્રા સમુદ બીન આમીરની અવલાદને કોમે સમુદથી ઓળખવામાં આવે છે, જેમની તરફ જ૦ સાલેહને નબી બનાવીને મોકલવામાં આવ્યા હતા. આ લોકો પણ, કોમે આદની જેમ બેહદ નાણાવાળા હતા. હિદાયત શરૂ કરી તે વખતે આપ ફક્ત સોળ વરસના હતા અને આપની વય એકસો વીસ વરસ સુધી પહોંચી ચુકી, પણ આ કોમ ઈમાન લાવી નહીં. તેમની માંગણી મુજબ, જ૦ સાલેહ અ૦મે પહાડમાંથી એક ઉટણી, બચ્ચાની સાથ, કાઢી મોઅજ્જો બતાવ્યો, જેને લોકોએ મરાવી નાંખી અને તેનું ગોશ્ત ખાઈ ગયા. તે છતાં, અલ્લાહના નબીએ તેમને લાખ સમજાવ્યા, તૌબા કરવાનું કહ્યું, પરંતુ તેમના ઈનકારપર ખુદાએ અઝાબ ઉતાર્યો અને પૂરી કોમ બરબાદ થઈ ગઈ.

૫ - રબ્બે અન્ઝીલની મુન્ઝલન મોબારકંવ વ અન્ત ખયરૂલ મુન્ઝેલીન :

અય મારા પરવરદિગાર! તું મને બરકતવાળી જગ્યાપર ઉતારજે અને તુંજ સૌથી સારો ઉતારનાર છો. (સૂરએ અલ મોઅમેનુન; આયત: ૨૯)

અહીં જ૦ નૂહ પયગમ્બરનો કહેવાનો મતલબ તે હતો કે જે વખતે અમે તોફાન પછી કશ્તીમાંથી ઉતરશું ત્યારે હે અલ્લાહ! અમે તારા મહેમાન હશું: ઝમીન, ઝાડ, ખાવું-પીવું કપડા, સર્વે તારુંજ હશે, તું તો સારી મહેમાનદારી કરનાર અને બરકતદેનાર છો.

હ૦ રસુલે ખુદા સ૦મે જ૦ અમીરૂલ મોઅમેનીન અલી અ૦ને ફરમાવ્યું હતું કે: જ્યારે તમે કોઈ સ્થળે પહોંચો ત્યારે ઉપરોક્ત આયત પડશો કે જેથી ખુદા તમને બરકત આપશે.

૬ - રબ્બીન સુરની અલલ કવમીલ મુફ્સેદીન :

(સૂરએ અનકબુત; આયત: ૩૦)

જ૦ લુત પયગમ્બર, હ૦ ઈબ્રાહીમ નબીના માસીઆઈ ભાઈ થતા હતા, ઉપરાંત તેમની બહેન, જ૦ સારાહની શાદી હ૦ ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ સાથે થઈ હતી. તેમની કોમ, ઓરતોને છોડી, મદો થી ખરાબ કામ કરતી હતી. લગભગ ત્રીસ વરસ સુધી તેમણે પોતાની કોમને હીદાયત કરી, પણ તેમની એક વાત માની નહીં. એટલે ખુદાએ ફરીશતાને મોકલ્યો જે તે શહેરને ઉપાડી ઉધું ઝમીનપર ફેંક્યું અને તમામે તમામ હલાક થઈ ગયા. તે પહેલાં જ્યારે હ૦ લુત નબીએ તેમને ઘણા સમજાવ્યા ત્યારે તેમની કોમ પાસે આ સિવાય બીજો કશો જવાબ ન હતો કે: જો તું સાચાઓમાંનો હોય તો અમારા પર અલ્લાહનો અઝાબ લઈ આવ. જ૦ લુત અંમે અરજ કરી કે (ઉપરોક્ત દુઆનો તરજુમો): અય મારા પરવરદિગાર! આ ફસાદખોરો વિરૂધ્ધ મારી મદદ કર!

૭ - રબ્બન-ગફીરલી વલે વાલેદય્યા વલીલ મોઅમેનીના યલ્મ યકુમુલ હીસાબ:

(સૂરએ ઈબ્રાહીમ; આયત: ૪૧). હ૦ ઈબ્રાહીમ નબીની દુઆ:

અય અમારા પરવરદિગાર! તું મને તેમજ મારા માં-બાપ અને મોઅમેનીનને ક્યામતના હીસાબના દિવસે બક્ષી આપજે.

૮ - રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના, ઈન્નકા અન્તસ્સમીઉલ અલીમ:

અય અમારા પરવરદિગાર! અમારી (આ ખીદમતને) કબુલ ફરમાવ, ખરેખર તુંજ (દુઆનો) સાંભળનાર અને (નીચ્યતનો) જાણનાર છો.

(સૂરતુલ બકરહ; આયત: ૧૨૭)

અલ્લાહના ખલીલ, હ૦ ઈબ્રાહીમ પયગમ્બર શામમાં રહેતા હતા. તેમની બીબી જ૦ સારાહથી તેમને પહેલાં કોઈ ઓલાદ ન હતી અને જ૦ હાજરાથી જ્યારે નબી ઈસમાઈલનો જન્મ થયો ત્યારે હ૦ ઈબ્રાહીમ, પોતાના બેટા જ૦ ઈસમાઈલ અને તેમની માં ને લઈ, ખુદાના હુકમથી, મક્કાના મયદાનમાં આવ્યા જ્યાં રેતી અને ડુંગરો સિવાય કંઈ ન હતું. હ૦ ઈબ્રાહીમ, તેમને અકેલા છોડી પાછા વતનમાં આવી ગયા. જ્યારે બીજી વખત, નબીએ ખુદા ફરી પધાયા ત્યારે ઘણી અજાયબીઓ જોઈ અને જે વખતે, જ૦ ઈસમાઈલ જવાન થયા તો બન્ને બાપ-બેટા મળી, બયતુલ્લાહ ને તે જગ્યાએ બનાવ્યા જ્યાં હ૦ આદમ અં માટે શરૂઆતમાં એક કુબ્બો નાઝીલ થયો હતો. જ્યારે હ૦ ઈબ્રાહીમ નબી અં અને તેમના ફરજંદ હ૦ ઈસમાઈલ પયગમ્બર અં ખાનએ કાઅબાનો પાયો ચણી રહ્યા હતા ત્યારે ઉપરોક્ત દુઆ માંગતા હતા. કહે છે કે હ૦ ઈબ્રાહીમની નવાણુ વરસની વયમાં જ૦ ઈસમાઈલની વિલાદત થઈ અને એકસો બાર વરસની ઉમ્મરમાં જ૦ ઈસહાક નબીનો જન્મ જ૦ સારાહથી થયો.

૯ - રબ્બના આતેના ફિદદુન્યા હસનતંવ વ ફીલ આખેરતે હસનતંવ વકેના અઝાબન્નાર:

પછી જ્યારે તમે પોતાની હજની ક્રીયાઓ પુરી કરી ચુકો ત્યારે અલ્લાહને એવી રીતે યાદ કરો જેવી રીતે તેના ઘણા બંદાઓ તે મુજબ કરે છે (મજકુર દુઆની માયના):
 અય અમારા પરવરદિગાર! તું અમને દુનિયામાં નેકી (નેઅમત) આપ અને આખેરતમાં પણ નેકી (સવાબ) અતા કર અને અમને દોઝખના અઝાબથી બચાવ.
 (સૂરતુલ બકરહ; આયત: ૨૦૧)

- રબ્બીજ - અલ્ની મોકીમસલાતે વ મીન ઝુરરીયતી, રબ્બના વ તકબ્બલ દોઆઅ:
 અય મારા પાલણહાર! મને અને મારી અવલાદને નમાઝના પાબંદ બનાવી દે,
 અય મારા રબ! અને મારી દુઆને કબુલ ફરમાવ!
 (સૂરે ઈબ્રાહીમ; આયત: ૪૦)

૧૦ - રબ્બે કદ આતયતની મેનલ મુલકે વ અલ્લમ-તની મીન તાઅવીલીલ
 અહાદીસે ફતેરસમાવાતે વલ અર્જે અન્ત વલીય્થી ફીદદુનિયા વલ
 આખેરાહ, તવફફની મુસલેમંવ વ અલ હીકની બીસ્સાલેહીન:
 (સૂરએ યુસુફ; આયત: ૧૦૧)

જ્યારે હ૦ યાકુબ નબીના બેટા, હ૦ યુસુફ પયગમ્બર અ૦ ને, બધી મુસીબતો
 બાદ, મીસર (એજીપ્ટ) ની બાદશાહત નસીબ થઈ અને અલ્લાહે તેમને તેમના માં-બાપ
 અને ભાઈઓથી મીલાવી આપ્યા ત્યારે હાથ ઉઠાવી રબ્બુલ ઈઝઝતને પુકારવા લાગ્યા:
 અય મારા પરવરદિગાર! તે મને તારા મુલકમાંથી કાંઈ આપ્યું અને મને સ્વપ્નાની
 તાઅબીરનું ઈલ્મ પણ શીખવ્યું, અય આસમાનો તથા ઝમીનનો સર્જનહાર! તુંજ
 દુનિયા અને આખેરતમાં મારો સરપરસ્ત-હાકીમ છે, તું મને (દુનિયાથી) મુસલમાન
 ઉઠાવ અને તારા નેક બંદાઓમાં શામીલ કરી આપ.

૧૧ - રબ્બીશ-રહલી સદરી વ યસ્સીર-લી અમરી વહલુલ ઉક-દતમ મિન લેસાની
 યફ-કહુ કવલી:

(સૂરએ તા - હા; આયત: ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮)

ઈસરાઈલ જ૦ યાકુબ પયગમ્બરનું નામ હતું અને તેમની ઓલાદ બની ઈસરાઈલથી
 ઓળખાઈ છે. જ૦ યાકુબ પયગમ્બર, હ૦ ઈસહાક નબીના દીકરા અને હ૦ ઈબ્રાહીમ
 નબીના પૌત્રા થતા હતા. તેમને બાર ફરઝંદ થયા હતા જેમાંથી એકનું નામ હતું યુસુફ.
 તેમના ભાઈ બીનયામીન અને બહેન દુનિયા એકજ માંથી અવતર્યા હતા અને બાકીના
 દસ બેટા મ્મણ માંની ઓલાદ હતી.

હ૦ યુસુફ નબી જ્યારે મીસર (એજીપ્ટના) હાકીમ બન્યા ત્યારે બની ઈસરાઈલનો
 વસવાટ ત્યાં ખાતે થયો. મીસરના બાદશાહો ફીરઓનથી મશહૂર હતા. ફીરઓન

બની ઈસરાઈલનો મોટો દુશ્મન હતો કારણકે તેને જાણ હતી કે તેમાંથી એક બાળક પયદા થનાર છે જે ફીરઓની સલતનતની બરબાદી લાવશે. છતાં જૉ મુસા નબીની પયદાઈશ થઈ અને ફીરઓનના ઘરમાંજ પરવરિશ પામ્યા.

જ્યારે જૉ મુસા પયગમ્બરને અલ્લાહ તરફથી ઝાલીમ બાદશાહ ફિરઓનને હિદાયત કરવાનો હુકમ મળ્યો ત્યારે માઅબુદને સઉ પ્રથમ પુકારે છે:

અય મારા પરવરદિગાર! મારી છાતીને વિશાળ કર અને મારા કાર્ય ને મારા માટે આસાન બનાવ અને મારી જીભમાંથી તોતડાપણાની ગાંઠ ખોલી આપ કે જેથી તેઓ મારી વાત સમજે.

૧૨ - રબ્બના અફરિગ અલયના સબ્રન વ તવફફના મુસલેમીન:

અય અમારા પાલણહાર! અમારાપર સબ્ર-ધીરજનો (વરસાદ) વરસાવ અને અમને તારી ફરમાંબરદારીની હાલતમાં આ દુનિયાથી ઉઠાવી લે! (અમારું મોત ઈસલામ ઉપર કરજે) - સૂરએ અલ અઅરાફ; આયત: ૧૨૬ -

સુબ્હાનલ્લાહ! કેવી દુઆ અને કેવી અસર! ફીરઓનના જાદુગરો સુબ્હના ટાઈમે કાફર હતા, જૉ મુસા પયગમ્બરનો મોઅજ્જો જોઈ ઝોહરના સમયે ઈસલામ લાવ્યા, અસરના વખતે તેમના હાથ-પગ કાપવામાં આવ્યા, મગરીબના તેમને સુળીએ ચડાવવામાં આવ્યા અને જન્નતમાં પહોંચ્યા.

૧૩ - રબ્બીગફીરલી વલે અખી વ અદખીલના ફી રહમતીકા વ અન્ત અરહમુર રાહેમીન:

અય મારા પરવરદિગાર! તું મને અને મારા ભાઈને બક્ષી આપ અને અમને તારી રહેમતની અંદર દાખીલ કરી આપ અને તુંજ ઉત્તમ રહેમ કરનાર છો.

(સૂરએ અલ અઅરાફ; આયત: ૧૫૧)

જે વખતે જૉ મુસા અૉ કોહે તુર પરથી ચાલીસ રાતો પસાર કરી પાછા તેમની કોમ તરફ આવ્યા તો જોયું કે તેઓ એક વાઇરડાની પુજા કરી રહ્યા છે, જેથી તેમને બહુજગુસો આવ્યો. તેમના ભાઈ હારૂન કે જે તેમના વઝીર અને માઅસુમ હતા, તેમને તેઓ તેમની પાછળ છોડી ગયા હતા, પણ, આ કોમ તેમની એક વાત માની નહીં, તેમને મારી નાંખવાની ધમકી આપી. તે પછી, જૉ મુસાએ ઉપર મુજબ દુઆ કરી હતી.

૧૪ - રબ્બે ઈન્ની ઝલમ્તો નફસી ફગ-ફીરલી

અય મારા પરવરદિગાર! ખરેખર મેં મારા નફસ ઉપર ઝુલ્મ કર્યો છે માટે તું મને (દુશ્મનોથી) છુપાવી આપ.

રબ્બે બેમા અન્અમ્તા અલય્ય ફલન અકુના ઝહીરલ લીલ મુજરેમીન:

અય મારા પરવરદિગાર! જ્યારે કે તેં મારાપર એહસાન કર્યું છે તો હું કદી ગુનેહગારોનો મદદગાર નહીં બનું.

રબ્બે નજજેની મેનલ કલ્મીઝઝાલેમીન:

અય મારા પરવરદિગાર! ઝાલીમોના પંજાથી મને નજાત અતા કર!

(સૂરએ અલ કસસ; આયત: ૧૬-૧૭-૨૧)

એક દિવસ, હૉ મુસા નબી, કોઈ શહેરમાં પહોંચ્યા. શું જોયું કે બે માણસો ત્યાં આપસમાં ઝઘડી રહ્યા છે. તેમાંથી એક આપનો શીઆહ-મોહીબ, જે બની ઇસરાઈલમાંથી હતો અને બીજો આપનો દુશમન જે કિબ્તીઓમાંથી-એજીપ્ટનો હતો. શીઆહે આપની મદદ ચાહી, તેથી કજીયો ખત્મ કરવા માટે થઈને જૉ મુસાએ કિબ્તીને એક ઠોંસો માયોર્ અને તે મરણ પામ્યો.

જૉ મુસાએ કોઈ ગુનોહ ક્યોર્ ન હતો બલકે મોઅમીનની સહાયમાં કાફીરને ફક્ત એક ઘુસ્તો માયોર્ હતો. એક ઠોંસાના ઘાથી મરી જવું તે અચાનક હતું, જે આપનો કોઈ ઇરાદો ન હતો.

જૉ મુસાનું એમ કહેવું કે મેં મારા નફસપર ઝુલ્મ કર્યો છે તે મજકુર કારણના લીધે ન હતું બલકે એવા ખયાલથી હતું કે તેઓ આ શહેરમાં આવ્યા અને તેમનાથી આ કામ થઈ ગયું જેના લીધે લોકો આપના દુશમન બની ગયા અને જાનનો જોખમ છે.

જૉ ઇબ્ને અબ્બાસથી મનકુલ છે કે આ ૧૬ નંબરની આયતથી સાબીત થાય છે કે ગુનેહગારોની મદદ કરવી ગુનોહ છે અને મોઅમીનની મદદ કરવામાં સવાબ છે.

આગલા દિવસે જે શીઆહે આપની પાસે સહાય ચાહી હતી તે ફરી પાછો બીજા કિબ્તી સાથે લડવા લાગ્યો અને આપને મદદ માટે પોકાર્યો. અલ્લાહના નબીએ તે વખતે તેમને જવાબ આપ્યો કે: ખરેખર, તારા સ્વભાવમાં-અખલાકમાં ધિરજ-સબ્ર નથી, જેથી તું તારા નેક કાર્યથી ગુમરાહ છો.

જ્યારે જૉ મુસા અૉમે ઇરાદો ક્યોર્ કે તે કિબ્તી ઉપર હાથ ઉપાડે તે વખતે તેણે કહ્યું કે: અય મુસા! ગઈ કાલે તેં એક માણસને મારી નાંખ્યો હતો, શું હવે તું મને પણ મારી નાંખવા ચાહે છે? શું આ ભુમિપર તું એક મોટો ઝલિમ બનવા ઇચ્છે છે, પરંતુ એક સુલેહ કરનાર ઇન્સાન નહીં?

તેની વાત સાંભળીને નબીએ ખુદા પોતાનો હાથ રોકી લીધો અને મજકુર કિબ્તી દોડીને તરત આ બનાવ રાજ અમલદારોને બતાવ્યો, જેના લીધે હૉમુસા અૉ ને કતલ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો.

આ હકિકતથી વાકેફ થઈ, જૉ હિઝકીલ (મોઅમીને આલે ફીરઓન) જૉ મુસા પાસે આવ્યા અને સલાહ આપી કે આ ગામ છોડીને ચાલ્યા જાય. પયગમ્બરે ખુદાએ એમજ ક્યું અને ૨૧ નંબરની દુઆ પડતાં આપ મદયન તરફ પહોંચ્યા.

૧૫ - રબ્બે હબલી મીલ્લદુન્કા ઝુરરીયતન તય્યેબાહ; ઇન્નકા સમીઉદદુઆ:

અય મારા પરવરદિગાર! તું મને પોતાની પાસેથી કોઈ પવિત્ર અવલાદ આપ, બેશક, તું દુઆનો સાંભળનાર છો.

(સૂરએ આલે ઇમરાન; આયત: ૩૮)

જૉ ઝકરીયા પયગમ્બર, જૉ મરીયમ ના બનેવી અને હૉ ઇસા નબીના માસા થતા હતા. તેઓ જૉ સુલયમાન નબીના વંશમાંથી હોય, બયતુલ મુકદ્દસની ખીદમતો તેમને સોંપવામાં આવી હતી. જ્યારે જૉ ઝકરીયા અકાણુ વરસના (૮૮), તેમની બીબીની

જેમ, ઘણા ઘરડા થઈ ગયા અને અવલાદ થવાની કોઈ આશા રહી નહી ત્યારે નબીએ ખુદાના હાથ અલ્લાહના દરબાર તરફ દુઆ માટે ઉઠ્યા, માલિકે તેમની પુકાર સાંભળી અને જૉ યહયા નામનો એક દીકરો ઈનાયત કર્યો જે પણ અલ્લાહના નબી હતા.

૧૬ - રબ્બના અન ઝીલ અલયના માએદતમ મેનસ્સમાએ તકૂનો લના ઈદલ લે અવ્વલેના વ આખેરેના વ આયતમ મિન્ક, વરઝૂકના વ અન્ત ખયરૂર રાઝેદીન :

(સૂરતુલ માએદાહ; આયત: ૧૧૪)

અય મારા પરવરદિગાર! અમારા પર આસમાનથી ખોરાક ઉતાર કે જે અમારા પહેલાં તથા પાછળનાઓ માટે ઈદ દરે તેમજ તારા તરફથી એક નિશાની રહે અને અમને રોજી આપ અને તું સર્વેથી ઊત્તમ રોજી પહોંચાડનાર છો.

આની અગાઉ કુરઆને મજીદની ૧૧૨ અને ૧૧૩ નંબરની આયતોમાં ખુદા ફરમાવે છે કે: જ્યારે હવારીઓએ કહ્યું: અય મરીયમના પુત્ર! શું તારા રબથી આ થઈ શકે છે કે અમારા માટે આસમાનથી માએદાહ (નેઅમતથી ભરેલો થાળ) ઉતારે? હૉ ઈસા નબીએ જવાબ આપ્યો કે અગર તમે સાચા મોઅમીન હો તો એવી માંગણી કરતાં અલ્લાહથી ડરો. તેમણે અરજ કરી કે અમે તો એ ચાહીએ છીએ કે તેમાંથી ખાઈએ અને તમારી રીસાલત માટે અમારા મનનું સમાધાન થઈ જાય અને અમે જાણીએ છીએ કે તમે અમને સાચું કહ્યું અને તેના અમે સાક્ષી બની જઈએ. તે વખતે જૉ મરીયમ

બીન્તે ઈમરાનના દીકરા, હૉ ઈસા રૂહુલ્લાહે ઉપરોક્ત દુઆ કરી.

જે બાર વ્યક્તિઓ સઉ પ્રથમ હૉ ઈસા અૉ ઉપર ઈમાન લાવી તે હવારીયોથી

ઓળખાઈ છે. તે શબ્દ « હુર » માંથી લેવામાં આવ્યો છે જેનો અર્થ થાય છે: ચોખું સફેદ. એના ઘણા કારણો બતાવવામાં આવ્યા છે જેમાંથી વધુ સહીહ તે હોય શકે છે કે: તેઓ પોતાના આત્માને શુધ્ધ-પવિત્ર રાખતા હતા અને લોકોને નસીહત કરીને ગુનાહોના મેલથી પાક કરતા હતા.

૧૭ - રબ્બના આમન્ના બેમા અન્ઝલ્તા વત્તબઅનર રસૂલા ફક-તુબ્ના મઅશ્શાહેદીન:

(જ્યારે હૉ ઈસા નબી પોકાર્યા કે: કોણ એવો છે કે જે અલ્લાહના માર્ગ માં મારી મદદ કરે? તે વખતે હવારીયોએ તેમને ખુશી ભર્યો જવાબ આપી ખુદા પાસે અરજ કરી કે): અય અમારા પરવરદિગાર! જે તેં નાઝીલ કર્યું છે તેનાપર અમે ઈમાન લાવ્યા છીએ અને અમે (તારા) રસૂલ (ઈસા)ની તાબેદારી ઈખતેયાર કરી છે, બસ તું અમને (તારા રસૂલ) ના શાક્ષીઓના દફતરમાં લખી આપ.

(સૂરએ આલે ઈમરાન; આયત: ૫૧થી૫૩)

હૉ ઈસા નબી, હૉ ઈબ્રાહીમના ફરઝંદ જૉ ઈસહાક પયગમ્બરના વંશમાંથી હતા.

હૉ મોહમ્મદ સૉ, હૉ ઈબ્રાહીમના મોટા દીકરા જૉ ઈસમાઈલની અવલાદથી હતા.

૧૮ - રબ્બના આતેના મીલ-લદુન-કા રહમતંવ વહયયેઅ-લના મિન અમરેના રશદા:

(સૂરએ કહફ; આયત: ૧૦)

અસહાબે કહફ, હ૦ રસુલે ખુદા સ૦ અને હ૦ ઈસા નબીના ઝમાના દરમીયાન હતા. તેઓ છ મોઅમીનો હતા. દકયાનુસ નામનો ઝાલીમ અને કાફર બાદશાહથી છુટવા માટે થઈને ગામ બહાર જઈ, એક ગારની અંદર દાખલ થયા અને ઝબાનથી બેસાપ્તા બોલી ઉઠયા: **હસબોનલ્લાહો વ નેઅમલ વકીલ:** અમારા વાસ્તે અલ્લાહ બસ છે અને તે અમારો મહાન ઝીમ્મેદાર છે.

જંગલનો એક ગોવાળ હતો જે રસ્તામાં મળ્યો, તેમના પર ઈમાન લાવ્યો નહીં, પરંતુ કીતમીર નામનો તેનો કુતરો તે લોકો સાથે ભળી ગયો, એટલે સુધી કે આ ગારની બહાર તેમની ચોકી ખાતર બેસી ગયો. અલ્લાહે તે લોકોને બચાવી નીંદમાં સુવડાવી દીધા. બાશાહે તે જગ્યા ઉપર એક તપ્તી, તેમના નામની સાથે, લગાવી, જેથી તેઓ અસહાબે રકીમ (તપ્તીવાળા)થી અથવા અસહાબે કહફ (ગારવાળા)થી ઓળખાય છે. જ્યારે ગારમાં પહોંચ્યા ત્યારે અલ્લાહ પાસે આ મુજબ યાચના કરી:

અય અમારા પરવરદિગાર! તું તારી બારગાહમાંથી અમને તારી રહેમત ફરમાવ અને અમારા કામમાં અમને કામિયાબી ઈનાયત કર.

આ કુતરા માટે કહેવાય છે કે કોઈ ખત, ટપાલ અથવા ચીજ ઉપર તેનું નામ: કીતમીર લખી રવાના કરવામાં આવે તો ગુમ થવાથી ખુદા રક્ષણમાં રાખે છે.

૧૯ - વ અય્યુબા ઈઝ નાદા રબ્બહુ અન્ની મસ્સ-નેયઝ-ઝુરરો વ અન્ત અરહમુર રાહેમીન :

(સૂરએ અલ અમ્બીયાઅ; આયત: ૮૩)

જ૦ અય્યુબ પયગમ્બરને ખુદાએ ઘણો માલ, ખેતી, બાગ, ગાય-બકરા, જાનવર, નોકરો, અવલાદ અને જ૦ રહેમત જેવી નેક બીબી અર્પણ કર્યો હતો કે જે જ૦ યુસુફ ની દીકરી ફરાહીમની બેટી રહીમા હતી. આ બધું નાશ થયું, ફક્ત બીબી રહી ગયા. પોતે પણ ઘણા બીમાર પડ્યા. હવે અલ્લાહ ફરમાવે છે કે:

અને (અય રસુલ!) અય્યુબ (નો કિસ્સો યાદ કર કે) જે વખતે તેણે પોતાના પરવરદિગારને પોકાર્યો કે બેશક મને ઘણી મુસીબતો પહોંચી ચુકી છે અને તું સર્વે દયા કરનારાઓ કરતાં ઉત્તમ દયા કરનાર છો.

તેમની દુઆ કબૂલ થઈ અને ખુદાએ તેમને પહેલાં કરતાં પણ વધુ નેઅમતો સોંપી.

૨૦ - લાએલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનકા, ઈન્ની કુન્તો મેનઝઝાલેમીન; ફસ્તજબ્ના લહુ વ નજજયનાહો મેનલ ગમ્મે, વ કઝાલેકા નુનજિલ મોઅમેનીન:

(સૂરએ અંબીયાઅ; આયત: ૮૭/૮૮)

હ૦ યુનુસ બીન મતા, જેમનું કુરઆનમાં ઝુન્નુન નામ આવ્યું છે, અલ્લાહ તરફથી રસુલ બનીને, ત્રીસ વરસની ઉંમરમાં, નયનવાની વસ્તીની હીદાયત અર્થે આવ્યા હતા અને લગભગ પાંત્રીસ વરસ સુધી તબલીગ કરી, પરંતુ બે માણસો સિવાય કોઈ ઈમાન લાવ્યું નહીં.

અલ્લાહનો અઝાબ નાઝીલ થવા અગાઉ, બેમાંથી એક ઈમાન લઈ આવનાર જે આલિમ હતો, તે તમામ વસ્તીને, ગામ બહાર લઈ ગયો અને બચ્ચાઓને તેમની માંથી, બુઢાઓને જવાનોંથી જુદા કરી, બધાને તૌબા કરવા, રડી રડીને દુઆ કરવા ભલામણ કરી. લોકોએ એમજ ક્યું અને અઝાબ આવતાં બધાએ જોયું, પણ તે દુઆ ની સામે ટકી શક્યું નહીં.

જૉ યુનુસ પયગમ્બરને જયારે દરીયાઈ માછલીએ પોતાના પેટની અંદર લઈ લીધી તે વખતે આપ ત્યાંના અંધકારમાં પોકારવા લાગ્યા કે (દુઆનો તરજુમો):

(અય મારા પરવરદિગાર!) તારા સિવાય કોઈ માઅબુદ નથી, તું પાક છો, બેશક હું પોતેજ ઝુલ્મ કરનારાઓમાંથી છું; આથી અમોએ તેની દુઆ કબુલ કરી લીધી અને તેને તે મુસીબતમાંથી છુટકારો આપ્યો અને અમે મોઅમેનીનોને એવીજ રીતે છુટકારો આપ્યા કરીએ છીએ.

કહે છે કે જૉ યુનુસ અૉ જયારે માછલીના પેટની અંદરથી બહાર આવ્યા ત્યારે લગભગ ચાલીસ દિવસો બાદ પોતાની કોમ પાસે પહોંચ્યા. પૂરી કોમ તેમનાપર ઈમાન લાવી અને જૉ યુનુસ નબી અૉ તેમની વચ્ચે આનંદથી રહેવા લાગ્યા.

આ જગ્યાએ બરાબર સમજવાનું છે કે જેમ જૉ યુનુસ નબીની દુઆ સ્વીકારવામાં આવી, એજ મુજબ, જયારે તેમની કોમ, સાચા અને સાફ દિલથી તૌબા માંગી, કાકલુદી કરી, આંસુ સારી, કરગરવા લાગી અને નબીએ ખુદા ઉપર ઈમાન લાવી તૌ, અલ્લાહ આદીલ અને ઈન્સાફી હૉય, તેમની દુઆ પણ કબુલીયતના દરજે પહોંચી.

૨૧ - રબ્બે લા તઝરની ફરદંવ વ અન્ત ખયરૂલ વારેસીન :

(સૂરએ અંબીયાઅ; આયત: ૮૯)

અલ્લાહ સુબ્હાનહુ વ તઆલા પોતાના હબીબને કહી રહ્યો છે કે: (અય રસુલ!) અને ઝકરીયાને (યાદ કરો જયારે ઝઈફીમાં, નિરાશ અને નાઉમેદ થઈ), તેણે પોતાના પાલણહારથી યાચના કરી કે:

અય મારા પરવરદિગાર! મને એકલો (બે અવલાદ) છોડ નહીં અને તું સઉથી બેહતર વારીસ છો.

તે સમયમાં અમે તેની દુઆ કબુલ કરી લીધી અને યહયા નામનો ફરઝંદ તેમને અતા ક્યો કે જે પણ અલ્લાહના એક નબી હતા.

૨૨ - રબ્બના અફરિગ અલયના સબ્રન વ સબ્બિત અકદામના વન્સુરના અલલ કવમિલ કાફેરિન :

અય અમારા રબ! અમને મજબુત સબ્ર અતા કર અને (મયદાને જંગમાં) અમારા પગ જમાવી રાખ અને અમને કાફીરો ઉપર વિજયી બનાવ (ફતેહ આપ).

(સૂરતુલ અલ બકરહ; આયત: ૨૫૦)

હૉ મુસા નબીના ઈન્તેકાલ બાદ, જયારે બની ઈસરાઈલ ધર્મની ઠેકડી ઉડાવવા લાગ્યા અને જૉ શમૂઈલ પયગમ્બરની વાત માની નહીં તે વખતે ખુદાએ જાલુત નામના

બાદશાહને તેમનાપર હુકુમત આપી. તેણે ચડાઈ કરી કબ્જો લઈ લીધો, તેમને લુંટી લઈ કેટલાંકને કતલ કર્યા અને કેટલાંકને શહેરથી બાહર કાઢી મુક્યા અને તેમની ઓલાદને ગુલામ બનાવી. લોકો હયરાન થઈ જૉ શમૂઈલ નબીના દરવાજાપર આવ્યા અને અલ્લાહ પાસે દુઆ માંગવાની ફરિયાદ કરી. તેમની તમન્ના મુજબ, નબીએ ખુદાએ દુઆ કરી અને તાલુત નામના માણસને આ બાદશાહત મળી.

તાલુત, જૉ યુસુફના સગા ભાઈ, બુન્યામીનની ઓલાદમાંથી હતા. તેઆ બહાદુર, ઈમાનદાર અને આલિમ હતા, પણ તેમની પાસે દુનિયાનો માલ નહીં હતો, તેથી બની ઈસરાઈલ તેમને પસંદ કરતા નહીં.

જ્યારે જાલુત અને તાલુત વચ્ચે લડાઈ જામી ત્યારે ૩૧૩ માણસો સિવાય બધા ભાગી ગયા અને તેઓ ઉપરોક્ત દુઆ થકી અલ્લાહની મદદ માંગી. તાલુતે બની ઈસરાઈલને કહ્યું કે: જે માણસ જાલુતને કતલ કરશે તેને હું મારી અધીર બાદશાહત ઉપરાંત મારી દીકરી શાદીમાં આપીશ. જૉ શમૂઈલ નબીએ બતાવ્યું કે તે ૬૦ યાકુબ નબીની ઓલાદમાંથી હશે. ૬૦ દાઉદ અૉ રસ્તામાંથી ત્રણ પથ્થરો ઉડાવ્યા, તેમાંથી એક પથ્થર ગોફણમાં રાખી તેની તરફ ફેંક્યો, જે માથામાં લાગવાથી તે મરણ પામ્યો, સાથમાં બીજા ઘણા માણસો પણ ઘાયલ થયા અને ફોજ ભાગી છુટી. આ મહાન વિજયના બદલામાં જૉ દાઉદને સલતનત મળી અને તાલુતના જમાઈ પણ થયા.

૨૩ - ૨બ્બે અવઝેઅની અન અશકોર નેઅમતેકલ્લતી અન અમ્તા અલય્ય વ અલા વાલેદય્યા વ અન અઅમલા સાલેહન તરઝાહો વ અદખીલની બેરહમતેકા ફી એબાદેકસસાલેહીન :

(સૂરએ નમ્લ; આયત: ૧૮)

૬૦ દાઉદ પયગમ્બર કે જેમને ઝબુર નામની કીતાબ મળી હતી, તેમના દીકરા, જૉ સુલયમાન નબીને અલ્લાહે એવી મોટી બાદશાહતના માલિક બનાવ્યા હતા કે જેના જેવી ન કોઈને મળી છે, ન મળશે. આપ લગભગ સાતસો વરસ સુધી સલતનત ભોગવી હતી. ઈન્સાનો-જીન્નાતો-જાનવરો-પંખીઓ-ઝાડ-હવા-દુનિયાની દરેક ચીજ તેમની હુકુમતને તાબે હતી. એક દિવસ, જ્યારે તેઓ કીડીઓની ખીણમાં પહોંચ્યા ત્યારે તેના એક સરદારને તેની ફોજને કહેતાં સાંભળ્યા:

અય કીડીઓ! તમે તમારા દરોમાં ઘુસી જાઓ, ક્યાંક એવું ન બને કે સુલયમાન તથા તેમનું લશકર તમને કચડી નાખે અને તમને તેની જાણ પણ ન થવા પામે.

જેથી જૉ સુલયમાન પયગમ્બરે તેની વાતપર થોડા મલકાઈને હસી પડ્યા અને અરજ કરવા લાગ્યા (ઉપરોક્ત દુઆના શબ્દો):

અય મારા પરવરદિગાર! જે નેઅમતો તેં મારા ઉપર તથા મારા માં - બાપ ઉપર

ઉતારી છે તેનો આભાર (શુક્ર) માનવાની મને પ્રેરણા આપ અને (એવું પણ કર કે) હું કોઈ એવું નેક કાર્ય કરું કે જે તું પસંદ કરે (કે જેનાથી તું રાજી રહે) અને તારી દયાથી (રહેમતથી) મને તારા સદાચારી-નેક બંદાઓમાં દાખલ કરી લે.

૨૪ - રબ્બનફ-તહ બયન-ના વ બયના કવમેના બીલ હકકે વ અન્ત ખયરુલ ફાતેહીન :

(સૂરતુલ અઅરાફ; આયત: ૮૯)

જ૦ શોઅયબ પયગમ્બર, હ૦ ઈબ્રાહીમ નબીની અવલાદમાંથી હતા, મદાયનની વસ્તી તરફ આપને મોકલવામાં આવ્યા હતા અને હ૦ મુસા નબીના સસરા થતા હતા. જ૦ મુસા આઠ વરસ સુધી જ૦ શોઅયબની ત્યાં બકરા ચરાવવાનું કામ કર્યું અને તેમની દીકરી જ૦ સફુરા સાથે આપની શાદી થઈ. પોતાની બીબીને લઈ જ૦ મુસા મીસર (એજીપ્ટ) ચાલ્યા ગયા. હ૦ મુસા કલીમુલ્લાહ જે લાકડીથી મોઅજ્જા બતાવતા હતા તે જ૦ શોઅયબની અર્પણ કરેલી હતી.

મદાયનવાળાઓમાં બે બુરી આદતો હતી: એક લુંટફટ કરવી અને બીજી તોલમાપમાં લોકોથી વધારે લેવું અને ઓછું આપવું. જ૦ શોઅયબ અઠની કોમ ગણત્રીમાં ઓછી હતી, પણ બહુજ માલદાર અને મગરૂર હતી. નબીએ ખુદાએ લાખ સમજાવ્યા, પરંતુ તે લોકો ઈમાન લાવ્યા નહી, બલકે જ૦ શોઅયબને પણ ડરાવવા લાગ્યા જેથી તેમને ધરતીકંપે પકડી લીધા અને નાશ પામ્યા. તેમની કોમ ઉપર ખુદાનો અઝાબ ઉતરે, તે પહેલાં, જ૦ શોઅયબે હાથો ઉઠાવી દરબારે ઈલાહીમાં પુકારવા લાગ્યા (પ્રસ્તુત દુઆનો તરજુમો):

અય અમારા પરવરદિગાર! તુંજ અમારી અને અમારી કોમની દરમીયાન હકની સાથે સારો ફેસલો કરી આપ અને તુંજ સર્વેથી ઉત્તમ ફેસલો કરનાર છો!

૨૫ - રબ્બીર હમ હોમા કમા રબ્બયાની સગીરા :

(સૂરએ બની ઈસરાઈલ; આયત: ૨૪)

અય મારા પરવરદિગાર! આ બન્ને (મારા માં-બાપ) ઉપર એવીજ રીતે રહેમ કર કે જેવી રીતે તેઓએ મને નાનપણમાં ઉછેરવામાં કરી હતી.

આ આયતમાં હ૦ નબીએ કરીમ સ૦ ને સંબોધને થઈ રહ્યો છે, પણ તેથી મુરાદ તેમની ઊમ્મતના લોકો છે.

૨૬ - હસબે યલ્લાહો લાએલાહ ઈલ્લાહોવ, અલયહે તવકકલતો વ હોવા રબ્બુલ અરશિલ અઝીમ:

(સૂરતુતતવબાહ; આયત: ૧૨૯)

(અય રસુલ! તું કહે કે) મારા માટે તો અલ્લાહ બસ છે, તેના સિવાય કોઈ માઅબુદ નથી, મેં તેના ઉપરજ ભરોસો રાખ્યો છે અને એજ મહાન અર્શ નો માલિક છે.

૨૭- રબ્બના લા તોઆખીઝના ઈન્નસીના અવ અખતઅના:

અય અમારા પરવરદિગાર! અગર ભૂલથી (ચૂકી જવાથી) અથવા અમારા વાંક થકી અમે ગુનાહ કરીએ તો તું અમારી પકડ કરીશ નહીં.

(સૂરતુલ બકરહ; આયત: ૨૮૬ પહેલો ભાગ)

આની પહેલાં ખુદા ફરમાવે છે કે: રસુલ (તે ચીજના સત્ય હોવા ઉપર) ઈમાન રાખે છે જે કાંઈ તેના રબ તરફથી તેના ઉપર ઉતારવામાં આવ્યું છે અને મોઅમેનીન પણ. તે પછી, બધી સીફતો બયાન કરી, માઅબુદ આપણને તેની પાસે દુઆ માંગતા શીખવે છે.

૨૮ - રબના વલા તહમિલ અલયના ઈસરન કમા હમલ્તહુ અલલ લઝીના મિન કબ્લેના:

અય અમારા પરવરદિગાર! તું અમારાપર એવો ભાર ન રાખ જેવો તે અમારા પહેલાં લોકો ઉપર રાખ્યો હતો.

(સૂરતુલ બકરહ; આયત: ૨૮૬ બીજો ભાગ)

૨૯ - રબના વલા તોહમ્મીલના માલા તા-ક-ત-લના બેહી વ અફો અન્ના વગ-ફીર-લના વર-હમ્ના અન્ના મવલાના ફન્સુરના અલલ કબ્લીલ કાફેરીન:

અય અમારા પરવરદિગાર! એવો ભાર અમારાથી ઉઠાવ નહીં કે જેને ઉપાડવામાં અમારી પાસે શક્તિ ન હોય અને અમારી ભૂલોથી દરગુજર કર અને અમારા ગુનાહોને માફ કરી આપ અને અમારાપર રહેમ ફરમાવ, તુંજ અમારો માલિક-મૌલા છો, માટે તુંજ કાફીરોના મુકાબલામાં અમારી મદદ કર.

(સૂરતુલ બકરહ; આયત: ૨૮૬ આખરી ભાગ)

૩૦ - વતો ઈઝઝો મન તશાઓ વતો ઝીલ્લો મન તશાઓ, બે યદેકલ ખયરો, ઈન્નકા અલા કુલ્લે શયઈન કદીર :

(સૂરએ આલે ઈમરાન; આયત: ૨૬).

રસુલે ઈસલામને ખુદા વતિ હુકમ થઈ રહ્યો છે કે તું આ પ્રમાણે બોલ્યા કર: (અને ફક્ત આયતનો બીજો ભાગ અહીં પેશ થયો છે):.....

(અય ખુદા! બધી દુનિયાઓનો માલિક!) તું ચાહે તેને ઈઝઝત આપે છે અને ચાહે તેને બેઈઝઝત-બેઆબરૂ કરે છે, તારા હાથમાંજ તમામ ભલાઈ છે, બેશક તું દરેક વસ્તુ ઉપર પુરેપુરો શક્તિમાન છો.

૩૧ - રબ્બે અદ-ખીલની મુદખલા સીદકીંવ વ અખરીજની મુખર-જા સીદકીંવ વજ-અલ્લી મિન લદુન્કા સુલતાનન નસીરા :

(સૂરએ બની ઈસરાઈલ; આયત: ૮૦)

અય મારા પરવરદિગાર! તું મને(જયાં) પહોંચાડે ત્યાં સારી રીતે પહોંચાડી આપ અને (જયાંથી) તું મને કાઢે ત્યાંથી સારી રીતે કાઢજે અને મને ખાસ તારા તરફથી એક એવી હુકુમત અતા કર કે (જેને હર કીસમની) મદદ પહોંચે.

જ૦ ઈબ્ને અબ્બાસથી રિવાયત છે કે જ્યારે હ૦ રસુલે ખુદા સ૦મે મકકાથી હીજરત કરી મદીના તરફ રવાના થયા તો ખુદાએ આ હુકમ પહોંચાડ્યો કે: (અય રસુલ!)

તું આ મુજબ દુઆ માંગ્યા કર અને આપ હઝરત સૌમે આ દુઆ કરી જેને હક સુબ્હાનહુ વ તઆલાએ કબુલ કરી લીધી, તેમજ સાચી પણ કરી બતાવી કે જ્યારે હીજરી સન આઠમાં, મકકા ફતેહ થયું ત્યારે આપ ખાનએ કાઅબામાં તશરીફ લાવ્યા, તેના પર લાગેલી ૩૬૦ બુતો-મુર્તિઓને તોડી, તેને પાક ક્યું અને સઉથી મોટી મુર્તિ કે જેનું નામ હબલ હતું, તેને તોડી ઝમીનદોસ્ત કરવા અર્થે, આપણા મૌલા અને આકા, અમીરૂલ મોઅમેનીન, ૬૦ અલી અઠને પોતાના પવિત્ર ખત્મા ઉપર સવાર કરાવ્યા. તે વખતની હાલત બયાન કરતાં, મૌલા અલી અઠ ફરમાવે છે કે: મેં મને પોતાને એવો બલંદ પામ્યો કે અગર ચાહતે તો આસમાનને પકડી લેત!

મકકા શરીફ, આપના વતનમાં, અલ્લાહના પ્યારા હબીબે, મુસીબતો વેઠી, તેર વરસ સુધી, હીદાયત કરી અને હીજરતની રાતના જ્યારે આપ મદીનએ મુનવ્વરાહ ભણી રવાના થયા ત્યારે ૬૦ અલીએ મુરતઝા અઠને પોતાની પથારી પર સુવડાવી ગયા. આપણા મૌલાએ, તે વખતે જે શબ્દો ઉચાર્યા કે: યા રસુલીલ્લાહ! શું મારા સુવાથી આપની જાન બચી જશે? તે માઅબુદને બહુજ પસંદ આવ્યા. અને પોતાની જાન વેચી અલ્લાહની મરજી ખરીદ કરી લીધી, તેના માટે અલ્લાહ પોતાની પાક કિતાબ કુરઆને મજીદની અંદર, ફખ્ર ની સાથે, સુરએ બકરહની ૨૦૭ નંબરની આયતમાં વખાણ કરે છે. તે રાતના આપ એવી રીતે પોઠી ગયા કે ઝીંદગીમાં કદી પાછી એવી નીંદ કરી નહીં.

૩૨ - રબ્બે ઝીંદની ઈલમા :

(સૂરએ તા - હા; આયત: ૧૧૪ની આખરી)

હૌ રીસાલત મઆબ સૌ ને અલ્લાહ તરફથી ખીતાબ થઈ રહ્યો છે કે:

(અય રસુલ! અને તું કહે કે:) અય મારા રબ! તું મારા ઈલ્મમાં વધારો કર!

૩૩ - રબ્બના લા તોઝિગ કોલૂબના બાઅદા ઈઝ હદયતના વ હબ્લના મિલલદુન્કા

રહમાહ; ઈન્નકા અન્તલ વહહાબ:

(તેઓ દુઆ માંગે છે) અય અમારા પરવરદિગાર! જ્યારે તેં અમને ખરો માર્ગ દેખાડ્યો (હિદાયત કરી) તો પછી અમારા દિલોને ફેરવીશ નહીં અને પોતાની પાસેથી અમને (ખાસ) રહેમત અર્પણ કર; બેશક તું સઘળું આપનાર છો.

(સૂરએ આલે ઈમરાન; આયત: ૮).

આની અગાઉ, અલ્લાહ ફરમાવે છે કે: કુરઆનની ચોખા અર્થવાળી આયતો (મોહકમ)

અને છુપા તેમજ અનેક અર્થવાળી આયતો (મોતશાબેહ) ફક્ત અલ્લાહજ જાણે છે

અને તે લોકો કે જેઓ રાસેખુન ફીલ ઈલ્મ છે યાને ઈલ્મની અંદર ઉડાણમાં પાકા

ઉતરેલા છે કે જેઓ એમકહે છે કે: અમે આ આયતો ઉપર ઈમાન રાખીએ છીએ, જે

કાંઈ અમારા રબ તરફ થી છે અને તેજ લોકો બોધ ગ્રહણ કરે છે કે જેઓ અકકલમંદ છે,

(તેઓ દુઆ માંગે છે.....).

અનસ બીન માલિક કહે છે કે અમે હૌ રસુલ સૌથી પુછ્યું કે રાસેખુન ફીલ ઈલ્મ કોણ છે?

આપે ફરમાવ્યું કે એ લોકો છે જેના હાથ થકી નેકી થતી હોય, ઝબાન સાચી હોય, દિલ

મઝહબપર કાયમ હોય, જે હરામ પેટ અને છુપી જગ્યાથી બચેલ હોય. આ બધા ગુણો માઅસુમો સિવાય કોઈમાં જોવામાં આવતા નથી કારણકે આ ઉમ્મતમાં તેમના સિવાય કોઈ એવો નથી કે જેણે નેકી સિવાય કોઈ ઝુલ્મ ક્યો ન હોય, કદી જુઠ બોલેલ ન હોય, દિલમાં કદી ખરાબ વિચાર ન આવ્યો હોય, હલાલ કોળીયા સિવાય હરામ ખાધેલ ન હોય. અબુ બસીરથી વર્ણન છે કે ઈમામે જાઅફરે સાદીક અઠમે ફરમાવ્યું કે અમે રાસેખુન ફીલ ઈલ્મ છીએ. પ્રત્યેક ઝમાનામાં ઈમામની જરૂરત હોય છે, જાહેરમાં હોય યા ગાએબ હોય.

૩૪ - રબ્બના આમન્ના ફગ-ફીર-લના વર-હમ્ના વ અન્તા ખયરુરરાહેમીન:

(મારા બંદાઓમાંથી એક એવો પણ ફીરકો હતો કે જે બરાબર દુઆ કરતો હતો કે)
અય અમારા પરવરદિગાર! અમે ઈમાન લાવ્યા, તો તું અમને બક્ષી આપ અને અમારા ઉપર રહેમ કર અને તું તમામ રહેમકરનારાઓથી બહેતર છો.

(સૂરએ અલ મુઅમેનુન; આયત: ૧૦૯)

અહાદિસથી એમ માઅલુમ પડે છે કે અહીં અસહાબે સુફફા, જ૦ બિલાલ, જ૦ અમ્મારે યાસીર અને સોહૈબ, વગેરે તરફ ઈશારો છે.

૩૫ - રબ્બના ઈન્નના આમન્ના ફગ-ફીર-લના ઝોનૂબના વ કેના અઝાબન્નાર :

અલ્લાહ તેની અગાઉની આયતમાં પરહેઝગારોને જન્મતની ખુશખબરી આપી કહે છે:
(તે એવા લોકો છે કે જે કહે છે) અય અમારા રબ! એમાં કોઈ શંકા નથી કે અમે ઈમાન લાવ્યા છીએ, માટે તું અમારા ગુનાહોને બક્ષી આપ અને અમને જહન્નમના અઝાબથી બચાવી લે.

(સૂરએ આલે ઈમરાન; આયત: ૧૬)

૩૬ - રબ્બનગ-ફીર-લના ઝોનૂબના વ ઈસરાફના ફી અમરેના વ સબ્બીત અકદામના વન-સુરના અલલ કવમીલ કાફરીન :

(જેઓ સાચા દિલના મોઅમીન છે તેઓ દુઆ કરે છે કે) અય અમારા પરવરદિગાર!

અમારા ગુનાહોને તેમજ અમારા કામની અંદર અમે હદથી વધ્યા (ઈસરાફ ક્યું) તેને તું માફ કરી આપ અને દુશમનોની સામે અમારા પગ જમાવી આપ અને કાફીરોની કોમ ઉપર અમને કામીયાબ કર.

(સૂરએ આલે ઈમરાન; આયત: ૧૪૭)

૩૭ - રબ્બના મા ખલક-તા હાઝા બાતેલા સુબહા-નકા ફકેના અઝાબન્નાર :

(જેઓ અકકલમંદ-બુઘ્ધીશાળી સાચા અને પાકા મોઅમીન છે તેના વખાણ કરતાં ખુદા ફરમાવે છે કે તેઓ ઉભા રહીને અને બેસીને તેમજ પડખાપર સુઈને અલ્લાહને યાદ કરે છે અને આસમાનો તથા ઝમીનોની ઉત્પત્તી વિશે વિચાર કરે છે અને કહે છે કે):

અય અમારા રબ! તે આ ફેકટ-નકકામું બનાવ્યું નથી, તું બીલકુલ પાક છો, માટે તું અમને દોઝખના અઝાબથી બચાવ.

(સૂરએ આલે ઈમરાન; આયત: ૧૯૧)

૩૮ - રબ્બના ફગ-ફીર-લના ઝોનૂબના વ કફફીર અન્ના સય્યેઆતેના વ તવફફના મઅલ અબરાર:

અય અમારા પાલણહાર! હવે અમારા ગુનાહો માફ કરી આપ અને અમારી બુરાઈઓને અમારાથી દુર કર અને નેક લોકો સાથે અમને દુનિયાથી ઉઠાવી મોત આપ. (સૂરએ આલે ઈમરાન; આયત: ૧૯૩)

૩૯ - રબ્બ નસરિક્ અન્ના અઝાબ જહન્નમ ઈન્ન અઝાબહા કાન ગરામા; ઈન્નહા સાઅત મુસ્તકરરંવ વ મોકામા :

(સૂરએ ફુરકાન; આયત: ૬૫/૬૬)

ખુદાએ રહમાન પોતાના એવા ખાસ બંદાઓના વખાણ કરતાં ફરમાવે છે કે: (અને જેઓ આ કહે છે કે) અય અમારા પરવરદિગાર! અમારાપરથી જહન્નમનો અઝાબ દુર કરી દે, બેશક તેનો અઝાબ હમેશાં ટકી રહેનારો છે; બેશક તે થોકો (વખત) કે હમેશ માટે રહેવાની ઘણીજ બુરી જગ્યા છે.

૪૦ - રબ્બનગ-ફીર-લના વલે ઈખવાનેનલ્લઝીના સબકૂના બીલ ઈમાને વલા તજઅલ ફી કોલુબેના ગીલ્લલ લીલ્લઝીના આમનૂ રબ્બના ઈન્નકા રઉફુર રહીમ:

(સૂરએ હશર; આયત: ૧૦)

હવે અલ્લાહ અસહાબો પછી કયામત સુધીના મોઅમીનોના હાલનું વર્ણન કરતાં ફરમાવે છે કે: અને (તેમનો પણ હક છે કે) જેઓ (મોહાજેરીન અને અનસારોની) પછી આવ્યા અને દુઆ કરે છે કે: અય અમારા પરવરદિગાર! તું અમારી અને અમારા તે ભાઈઓની કે જેઓ અમારી પહેલાં ઈમાન લાવી ચુક્યા છે મગફેરત કર અને અમારા અંતકરણોમાં ઈમાનદારો પ્રત્યે કોઈ પણ પ્રકારનો કીનો (બદલો લેવાનો ખયાલ) પયદા ન થવા દે, અય અમારા રબ! ખરેખર તું ઘણો મહેરબાની કરનાર અને મહાન દયાળુ છે

(ઈતિહાસીક બનાવો અને કુરઆનની આયતોનો તરજુમો મહુમ મૌલાના સય્યદ ફરમાનઅલી સાહેબ કીબલા અમમ અને મહુમ અલ્લામા હાજી ગુલામઅલી હાજી ઈસમાઈલ સાહેબ અમમ ની તફસીરે કુરઆનમાંથી લેવામાં આવ્યાં છે.)

હઝરત અઈમ્મએ તાહેરીન અમમુ ની દુઆઓ :

હલાલે મુશકીલાત, અમીરૂલ મોઅમેનીન, આપણા પહેલા ઈમામ, હ૦ અલી ઈબ્ને અબીતાલીબ અમમ ની દુઆઓનો એક સંગ્રહ છે જે સહીફએ અલવીયાહ થી ઓળખાઈ છે.

ઉપરાંત, આપની બહુજ જાણીતી અને બેહતરીન દુઆઓમાંથી એક દુઆએ કુમયલ છે કે જે આપ હઝરતે, કુમયલ ઈબ્ને ઝીયાદે નખઈ, આપના ભરોસાપાત્ર ખાસ સહાબીને શીખવી હતી અને તે

દર શબે જુમ્હાની રોનક બને છે. દુશમનોની તકલીફથી બચવા, રોઝીની વિશાળતા અને ગુનાહોની મગફરત માટે, તે દુઆ બહુજ અસરકારક છે.

દુઆએ સબાહ કે જે સુબ્હની નમાઝ બાદ પડવા વારિદ થઈ છે, દુઆએ મશલુલ કે જે અનેક ફાયદાઓથી ભરપુર છે, દુઆએ અદીલાહ કે જે નમાઝે સુબ્હ પછી પડવા વિનંતી થઈ છે.

સેકતુલ ઈસ્લામ, આકાએ શેખ અબ્બાસે કુમ્મી તા.સ. મફતીહુલ જીનાનમાં લખે છે કે: જાણવું જોઈએ કે બેહતરીન સમય, વહેલી સવારથી લઈને સૂરજ ઉગવાના સુધીનો દરમીયાની વખત છે. અમુક હદીસોમાં આ વખતને ગફલતની ઘડી તરીકે ઓળખાવવામાં આવેલ છે.

જેમકે હૉ ઈૉ મોહમ્મદે બાકિર અૉથી મનકુલ છે કે શયતાન મલઉન પોતાના લશકરને બે સમયોમાં આલમના અતરાફમાં ફેલાવે છે: સૂર્ય ડુબવાના અને ઉદય થવાના વખતે. તૉ તમે આ બન્ને વખતોમાં અલ્લાહને ખુબ ખુબ યાદ કરતા રહો. તેમાં શયતાન અને તેના લશકરની બદીઓથી અલ્લાહ પાસે પનાહ માંગતા રહો. આવા વખતે પોતાના બચ્ચાઓને અલ્લાહની પનાહમાં સૉંપ્યા કરો, કેમકે એ બન્ને વખત ગફલતના વખત છે.

જાણવું જોઈએ કે આ બન્ને વખતોમાં સુવું-ઉઘવું મકરૂહ છે. આ પણ ઈૉ મોહમ્મદે બાકિર અૉથી મરવી છે કે સવારના વખતે ઉઘવું બદબખ્તી અને અપશુકનિયાળ છે. ઐ માં રોઝી ઓછી થાય છે. દુઆએ મશલુલના વિભાગમાં મર્હુમ અલ્લામા હાજી ગુલામઅલી હાજી ઈસમાઈલ અૉમૉ લખે છે કે: એક રાત્રીએ હૉ અમીરૂલ મોઅમેનીન અલી અૉ, હૉ ઈૉ હુસયન અૉની સાથે, મકકામાં કાઅબાનો તવાફ કરતા હતા. એટલામાં કોઈનો રડવાનો અવાજ હઝરતના કાનમાં પહોંચ્યો, તે ફરિયાદ કરી રહ્યો છે. આ સાંભળી, બન્ને બુઝરગવારો તે શખ્શ પાસે તશરીફ લઈ ગયા. જૉ અમીરૂલ મોઅમેનીન અૉમે પુછ્યું કે: તારું શું નામ છે? તૉ અરજ કરી કે: મારું નામ મોનાઝીલ બીન લાહેકે શયબાની છે. યા અમીરૂલ મોઅમેનીન અૉ! હું ખુદાની નાફરમાની કરતો હતો, મારો બાપ મને અઝાબે ઈલાહીથી ડરાવતો હતો, તે જયારે નસીહત કરતો હતો ત્યારે હું તેને મારતો હતો. પછી લાચાર થઈને તેણે રોઝો રાખ્યો અને ખાનએ કાઅબામાં જઈને નમાઝ પડી, તવાફ કરીને આસમાન તરફ હાથ ઉઠા કરીને બારગાહે ખુદામાં શીકાયત કરીને ખુદા પાસે બદદોઆ કરી તેથી મારું અધું અંગ સુકાઈને લકવો થયો, જે આપ જોઈ રહ્યા છો. પછી મેં મારા બાપ પાસે કસુરની માફી ચાહી અને અર્ઝ કરી કે આ જગ્યાએ મારા માટે નેક દુઆ કરો કે આ બલા દફ થાય. મારા બાપે કબુલ કરવાથી તેને ઉટ ઉપર બેસાડીને અહીંયા લાવતો હતો, એટલામાં રસ્તામાં એક પક્ષીના ઉડવાના અવાજથી ઊંટ ભડકીને કુદ્યો. તેથી મારો બાપ ઊંટ ઉપરથી પડીને મરી ગયો. હવે તમામ જણ મને બાપનો આક કહે છે, તેથી મને મારી બીમારી કરતાં વધારે સદમો લાગે છે.

હૉ અમીરૂલ મોઅમેનીન અૉમે તેને એક દુઆ લખી આપીને ફરમાવ્યું: આજ રાત્રીએ આ દુઆ વઝુ કરીને પડ અને સવારે મારી પાસે આવજે. આ બલા તારા જીસ્મમાં બાકી નહીં રહે અને તારી તૉબા કબુલ થશે. તેણે આ દુઆ હઝરત પાસેથી લીધી, રાત્રે પડી સુબ્હના વખતે હઝરતની ખીદમતમાં ગયો. તૉ તે બીમારીથી તેને શફા થઈ હતી અને તે દુઆ તેના હાથમાં હતી અને અરજ કરી કે: યા અમીરૂલ મોઅમેનીન અૉ! ખુદાના સોગંદ, કે આ દુઆ ઈસ્મે આઅઝમ છે કે રાતના જયારે તમામ લોકો સુઈ ગયા હોય અને મસ્જીદુલ હરામમાં લોકોનું આવવું-જવું ઓછું થયું તૉ આસમાન તરફ હાથ ઉપાડીને આ દુઆ પડીને હું સુઈ ગયો. સ્વખામાં હૉ પયગમ્બરે

ખુદા સૌને જોયા, પોતાના હાથ મુબારક મારા બદન ઉપર ફેરવીને ફરમાવ્યું કે આ ઈસ્મે અઅઝમની હીફાજત કર. મારી આંખ ખુલી ગઈ તો હું તંદુરસ્ત હતો. યા અમીરૂલ મોઅમેનીન અઠ! હકતઆલા આપને જઝાએ ખચર આપે.

હૉ સચ્ચદે સજજાદ, આપણા ચોથા ઈમામ, અલી ઝયનુલ આબેદીન અઠ ની દુઆઓનો ખજાનો કે જે સહીફએ સજજાદીયાહ, સહીફએ કામેલા, ઝબુરે આલે મોહમ્મદ, ઈનજલે એહલેબયત થી મશહૂર છે.

ઈમામ જે રીતે અલ્લાહની દરગાહમાં હાજર થતા હતા, તે આજે પણ માઅબુદના દરબારમાં પહોંચવા, જે તડપી રહ્યા હોય છે, એવાઓને સુંદર માર્ગદર્શન આપે છે.

આપણા બધા ઈમામો કે જે માઅસુમ - નિષપાપ - ગુનાહોથી બીલકુલ પવિત્ર હોવા છતાં, કેવી નમ્રતા, અદબ, વિવેક અને આજેજીપૂર્વક અલ્લાહની સમક્ષ પેશ થતા હતા! તો પછી આપણા જેવા પાપી ઈન્સાનોને, કે જે સવાર-સાંજ ગુનાહોના હોજમાં પલડેલાં હોય, કેવી રીતે પરવરદિગારના દરબારમાં પહોંચવું જોઈએ!

હૉ ઈઠ હુસયન અઠ ની દુઆએ અરફા કે જે આપ હઝરતે, નવ ઝીલહજના દિવસે, અસરના ટાઈમે, મયદાને અરફાતમાં, પહાડની જમણી બાજુ ઉભા રહી, કીબ્લા સામે મોઢું કરી, બન્ને હાથોને ચહેરાની સામે આસમાન તરફ બુલંદ કરી, અલ્લાહની બારગાહમાં આજેજી સાથ અને એક મીસકીન-માંગનારની હાલતમાં, ઝબાન મુબારકથી ઉચારી હતી.

માઅસુમીન અઠમુઠથી મનકુલ થયેલી માહે રજબની દુઆએ ઉમ્મે દાઉદ અને માહે મુબારક રમઝાનમાં સેહરીના સમયે, ચોથા ઈમામ અઠની પડવામાં આવતી દુઆએ અબુ હમઝાએ શિમાલી અથવા મુબારક રાત્રીની ઈમામે ઝમાના અજ્જલદ્દાહો તઆલા ફરજહુની દુઆએ ઈફતેતાહ, વગેરે... દરેક ઈમામથી નકલ થયેલી દુઆઓ એક એવો અખુટ ભંડાર છે કે જે ગમે તેવી યાતના કે મુસીબતમાં મદદરૂપ બને છે.

એહલે સુન્નત વલ જમાઅતના ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ પોતાના પુસ્તક મનાકેબ માં ઉમ્મુલ મુસ્લેમીન બીબી આએશાથી રિવાયત કરે છે કે હું એક રાતના ખ્વાબમાંથી જાગ્રત થઈ. તે રાત્રીના જઠ રસુલેખુદા સૌ મારા ઘરે હતા, પણ મેં આં હઝરત સૌ ને મુસલ્લાપર જોયા નહીં, જ્યાં આપ રાતના ઈબાદત કરતા હતા. મેં દરેક સ્થળે આપની શોધ કરી. કોઈ જગ્યાએ નઝર આવ્યા નહીં. ઘરની છત ઉપર શું જોઈ રહી છું કે હઝરત સજદામાં છે અને દુઆ કરી રહ્યા છે કે:
ઈલાહી બે હકકે અલીયીન વલીએક ઈગફીર લે મોહમ્મદીન નબીય્યેક અલ્લાહુમ્મહ શુરની ફી ઝુમરતે મોહિબ્બીહીમ : ખુદાવંદા! તને વાસ્તો આપું છું તારા વલી અલી ઈબ્ને અબી તાલીબનો કે બક્ષી આપ મોહમ્મદ સૌને અને મહશુર કર મને તેમના દોસ્તોના ટોળામાં. (રાહેનજાત અંક નંબર: ૧૨, વર્ષ ૨૯(૯૭) માહે ઝીલહજ હિજરી ૧૪૦૬)

મુલ્લા નીસારહુસયન રાજપાર
સેં ધેની લા રેયુનિયન